

**Programma- en
Productbegroting 2015**

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
Begroting 2015 – 2018 in één oogopslag	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	5
1.2 Budgetcyclus	5
1.3 Functies van de begroting en jaarstukken	6
1.4 Bestuurlijke procedure	7
Hoofdstuk 2 Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015	8
2.1 Inleiding	8
2.2 Financieel totaaloverzicht	9
2.3 P.M. posten	17
2.4 Overzicht investeringen	18
2.5 Reserves en voorzieningen	19
2.6 Baten en lasten programma's, producten 2015 – 2018	20
Hoofdstuk 3 Programmaplan	21
Hoofdstuk 4 Paragrafen	42
4.1 Organisatieschema	43
4.1.1 Organisatiestructuur	43
4.2 Bedrijfsvoering	44
4.2.1 Algemeen	44
4.2.2 Personeelsbeleid	45
4.2.3 Personeelssterkte	45
4.2.4 Arbeidsomstandigheden	45
4.3 Weerstandsvermogen & Risicobeheersing	46
4.3.1 Inventarisatie van risico's	46
4.3.2 Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / Kwantificeren van risico's	51
4.3.3 Inventarisatie weerstandsvermogen	53
4.3.4 Inventarisatie weerstandscapaciteit	54
4.3.5 Weerstandsvermogen – conclusies	55
4.4 Onderhoud kapitaalgoederen	56
4.4.1 Wegen	56
4.4.2 Riolering	56
4.4.3 Water	56
4.4.4 Groen	57
4.4.5 Gebouwen	57
4.5 Financiering	59
4.5.1 Renterisiconorm	60
4.5.2 Kasgeldlimiet	60
4.6 Lokale heffingen	61
4.6.1 Onroerende zaakbelastingen	61
4.6.2 Afvalstoffenheffing	62
4.6.3 Rioolheffing	63
4.6.4 Toeristenbelasting	64
4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten	64
4.6.6 Bouw leges en overige vergoedingen	65
4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid	65
4.6.8 Woonlastenontwikkeling	65
4.7 Verbonden partijen	67

4.8	Grondbeleid	69
	4.8.1 Visie	69
	4.8.2 Beleid inzake reserves en risico	70
4.9	Ombuigingen	73

Vaststellingsbesluit Raad	75
----------------------------------	-----------

Bijlagen:

A.	Programma, functie en portefeuillehouder, budgethouder
B.	Overzicht van reserves en voorzieningen
C.	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
D.	Toelichting aard en reden van reserves en voorzieningen
E.	Overzicht incidentele baten & lasten
F.	Ontwikkeling eigen vermogen
G.	Begrotingsgegevens i.v.m. EMU-saldo
H.	Kasstroomoverzicht
I.	Overzicht van aangegane geldleningen
J.	Kerngegevens
K.	Verklarende woordenlijst
L.	Lijst met afkortingen

Voorwoord

Geacht raadslid,

Hierbij bied ik U, mede namens het college, de begroting 2015 aan. In deze begroting zijn ook de meerjarenramingen voor de jaren 2016-2018 opgenomen, overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De ambities van de in 2014 nieuw gekozen gemeenteraad zijn vastgelegd in het coalitie akkoord. Waarop het college dit akkoord heeft vertaald naar een collegeprogramma voor de periode 2014 – 2018. Ondanks de beperkingen die er zijn in de vorm van beperkte middelen en een nieuwe ronde van ombuigingen is er perspectief voor de (nabije) toekomst.

Onze organisatie kent waarschijnlijk de grootste veranderingen in het komende jaar met de aankomende transitie van WMO, jeugdzorg en participatie. Een echte uitdaging om hier als gemeente op een adequate manier invulling aan te geven. Ook voor de middellange termijn worden de eerste piketpaaltjes al geslagen. Zo zijn we bijvoorbeeld al aan het nadenken over hoe een integraal kind centrum, naar de Boekelse maat, eruit zou moeten komen te zien.

Ook Vitaal Landelijk Boekel kent diverse ontwikkelingen die van belang zijn voor de toekomst en de verdere ontwikkeling van onze gemeente. Zo staan het vitaliseren van het buitengebied en een herziening van het bestemmingsplan buitengebied op het programma. Tezamen met andere ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling Centrum-Oost, La Dolce Villa (voormalig MOB-complex) en de Driedaagse (kleinschalig bedrijventerrein) blijft Boekel werken aan de toekomst met als doel een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, te werken en te leven met voldoende (zorg- & welzijns) voorzieningen en met die kenmerkende sociale cohesie.

Intern blijft de focus op het verbeteren en verder optimaliseren van onze bedrijfsvoering en de dienstverlening aan onze burgers. Sleutelbegrippen hierin zijn digitalisering, authentieke basisregistraties, gegevens op orde, eenmalige vastlegging / meervoudig gebruik van gegevens en vergaande automatisering. Randvoorwaarden die op orde moeten zijn om zowel onze bedrijfsvoering als onze dienstverlening in de toekomst naar een hoger plan te kunnen tillen.

Daarnaast zal intern de focus de komende jaren vooral liggen op het op orde krijgen en houden van onze financiële positie, een meerjarig reëel sluitende begroting en het terugbrengen van het saldo van onze langlopende leningen.

Begroting 2015 is een begroting die perspectief biedt voor de toekomst. Die de basis legt voor een reëel sluitende begroting met ingang van 2016. Maar waarin ook pijnlijke maatregelen worden genomen om dit perspectief op termijn te kunnen bieden en te borgen dat we onze financiële positie niet volledig uithollen in de komende jaren.

Wij veronderstellen dat de begrotingsstukken U een helder inzicht geven in de (financiële) ontwikkelingen van de gemeente Boekel en bijdraagt aan een evenwichtige bestuurlijke besluitvorming. Tot slot wens ik U een vruchtbare duale begrotingsbehandeling toe.

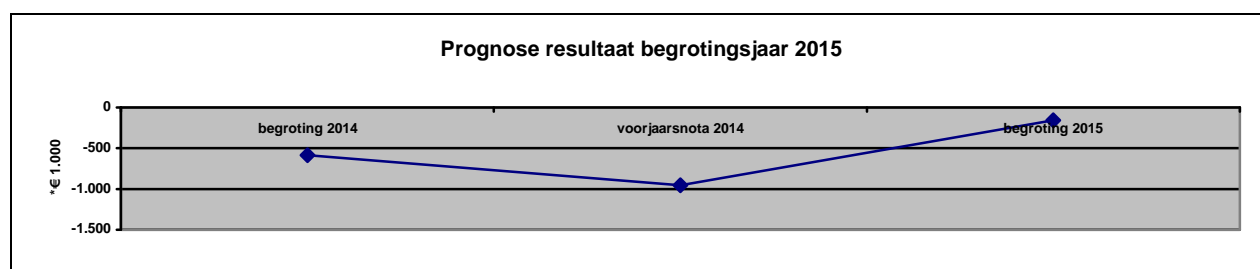
De burgemeester,
P.M.J.H. Bos

Begroting 2015 in één oogopslag

Dat het lastig zou worden om voor de jaren 2015 en verder een sluitende begroting aan te bieden was met de begroting 2014 al duidelijk. De verwachtingen zijn in de afgelopen maanden alleen maar teruggelopen en al snel werd duidelijk dat deze situatie niet zonder nieuwe ombuigingen tot een oplossing zou komen. In overleg met de leden van de raad is in de afgelopen maanden vormgegeven aan deze nieuwe ombuigingen en is een sluitende begroting met ingang van 2016 als doel benoemd. De voorgenomen ombuigingen zijn in de onderhavige begroting ingerekend, hetgeen voor jaarschijf 2015 resulteert in een te kort van € 158.000.

Met ingang van jaarschijf 2016 zijn de te verwachten saldi wel positief, zoals blijkt uit paragraaf 2.2. In de onderstaande figuur wordt de ontwikkeling van het verwachte saldo over 2015 in de loop van het jaar inzichtelijk gemaakt.

Figuur 1: ontwikkeling verwacht rekeningsaldo 2015

Diverse nadelige ontwikkelingen zijn debet aan het oplopende tekort en de noodzaak tot ombuigingen. Rentelasten, stijgende prijzen bij leveranciers waar we mee samenwerken, opneembegrotingen waar meer aanspraak op gedaan wordt en zo zijn er nog tal van relatief kleine posten die bij elkaar een wezenlijk bedrag vormen. Een veelheid aan hogere lasten waar nauwelijks tot geen hogere opbrengsten tegenover staan.

In de onderhavige begroting zijn de door de leden van de raad benoemde ombuigingen (laag hangend fruit, meer huuropbrengsten uit onze accommodaties en minder publicatiekosten) ingerekend. Aangezien de keuzes die gemaakt zijn, niet voldoende bleken om de benodigde ombuigingen te dekken wordt een extra OZB verhoging voorgesteld die afloopt van 25% in 2015, naar 10% in 2016, naar 5% in 2017 tot uiteindelijk 0% in 2018. Hiermee rekening houdend levert dit voor 2015, per programma, een begroting op zoals hieronder weergegeven.

Programma	Jaarschijf 2015 (Begroting 2014)			Begroting 2015		
	Lasten	Baten	Baten -/- Lasten	Lasten	Baten	Baten -/- Lasten
A. Bestuurlijke en ambtelijke organisatie	2.881.684	162.100	-2.719.584	2.277.664	146.100	-2.131.564
B. Mobiliteitsbeleid	1.286.306	141.680	-1.144.626	1.030.738	46.680	-984.058
C. Economische ontwikkeling	1.019.826	1.119.785	99.959	920.354	1.022.980	102.626
D. Leefbaarheid	6.025.083	3.112.883	-2.912.200	9.576.862	1.752.500	-7.824.362
E. Toeristisch recreatief beleid	604.414	58.950	-545.464	786.523	70.951	-715.572
F. Veiligheid en handhaving	794.790	46.250	-748.540	810.283	62.500	-747.783
G. Ruimtelijke zaken	7.355.171	7.532.277	177.106	4.050.507	3.625.173	-425.334
H. Milieuzaken	1.717.797	1.662.248	-55.549	1.729.302	1.714.643	-14.659
I. Educatie	965.651	114.626	-851.025	1.030.534	114.626	-915.908
J. Algemene dekkingsmiddelen	972.697	9.086.390	8.113.693	2.598.039	16.096.589	13.498.550
Saldo	23.623.419	23.037.189	-586.230	24.810.806	24.652.742	-158.064

Figuur 2: Saldo per programma

De vooruitzichten voor de jaren 2016 en verder zijn hierdoor weer positief en bieden zelfs enige ruimte voor nieuw beleid. Naast wat ruimte voor nieuw beleid ontstaat er in de komende jaren ook ruimte om zowel het tarief voor afvalstoffenheffing als het rioolrecht naar beneden bij te stellen met € 20 respectievelijk € 13 per aanslag / aansluiting.

De totale lastenontwikkeling kent dientengevolge in de periode 2014 - 2018 een gemiddelde stijging van z'n 16% en ziet er voor een gemiddeld gezin in Boekel, afgezet tegen 2014, als volgt uit:

	2014	2018 ¹
OZB	€ 306	€ 450
Rioolrechten	€ 184	€ 171
Afvalstoffenheffing	€ 185	€ 163
Totaal ²	€ 675	€ 784

Maatregelen die pijn doen, maar nodig voor een sluitende begroting per 2016. Maatregelen die noodzakelijk zijn om onze financiële positie te borgen en niet volledig uit te hollen. Maar vooral maatregelen die nodig zijn om weer perspectief te bieden voor de toekomst en om de bestaande voorzieningen zoals we die nu kennen in stand te houden.

Wat we niet moeten vergeten is dat door deze collectieve lastenverzwaring onder andere onze sportverenigingen, het subsidiebeleid, het onderhoud van onze wegen en openbare ruimten, de bibliotheek, en peuterspeelzalen gespaard gebleven zijn van verdere bezuinigingen en zoals het nu is in stand kunnen worden gehouden.

---

¹ met de jaarlijkse CPI verhoging is in deze vergelijking nog géén rekening gehouden.

² het verschil met de lasten zoals deze in paragraaf 4.6.8 worden weergegeven zit met name in de tariefzakken. Lasten die door Coelo, in tegenstelling tot de opsomming hierboven, worden meegenomen in hun vergelijking.

HOOFDSTUK 1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

In het onderhavige hoofdstuk worden enkele algemene onderwerpen zoals 'de budgetcyclus', 'de functie van de begroting en de jaarrekening' en het 'bestuurlijke proces' uiteengezet en toegelicht.

Hoofdstuk twee betreft de financiële vertaling van de voorjaarsnota 2014 naar de begroting 2015 en geeft de aansluiting van de begroting met de voorjaarsnota weer.

Hoofdstuk drie behandelt het programmaplan. Dit plan is een overzicht van de beleidsitems zoals de Raad die behandelt. De programma's bestaan uit verzamelingen van gemeentelijke producten.

In hoofdstuk vier worden de in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorgeschreven paragrafen behandeld. De onderwerpen van de paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting. Het doel van de paragrafen is dan ook om de onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in een kort overzicht gebundeld weer te geven. De paragrafen geven, gezien het groot financieel en politiek belang, informatie voor de beoordeling van de financiële positie van de gemeente Boekel op korte en (middel) langere termijn.

Als bijlage bij deze beleidsbegroting is een verklarende woordenlijst en een lijst met afkortingen opgenomen. De verplichte onderdelen van de financiële begroting zijn als sluitstuk in dit boekwerk opgenomen.

1.2 Budgetcyclus

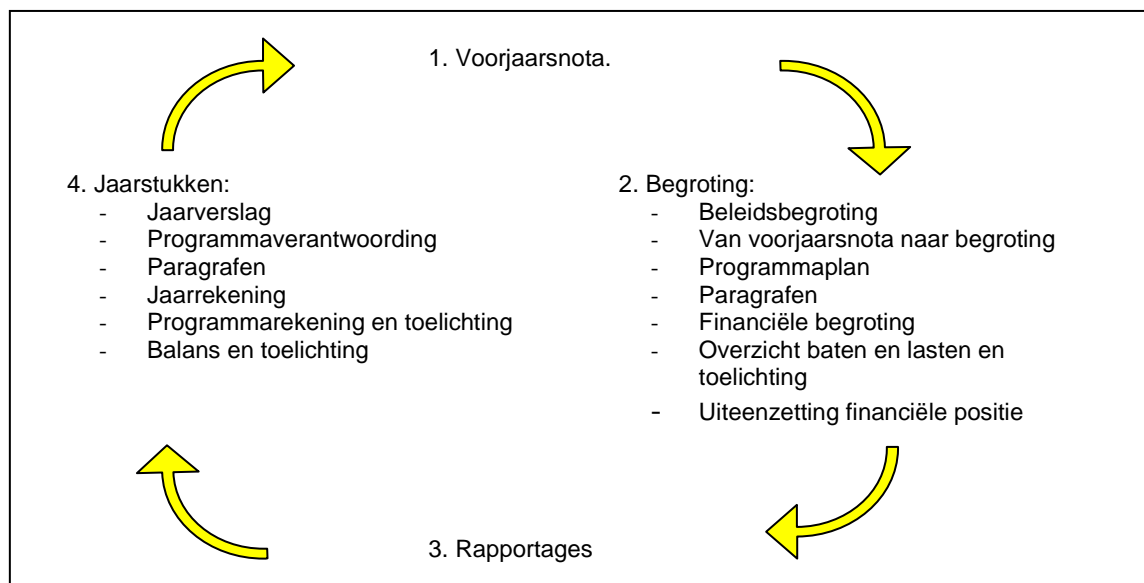
Het BBV onderscheidt een beleids- en een financiële begroting. De begroting van de grondexploitatie is ingepast in alle begrotingsdocumenten, maar kent, exploitatietechnisch, een budgettair neutraal karakter. Daar de mutaties hiervan tot uitdrukking komen in de boekwaarde van de in exploitatie genomen gronden op de balans.

1. Voorjaarsnota

De budgetcyclus start met de voorjaarsnota in de periode mei / juni. De voorjaarsnota is als het ware de fundering voor de begroting, die na de algemene beschouwingen in oktober / november wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

2. Begroting

Zoals de budgetcyclus aangeeft, is de begroting onderverdeeld in de beleidsbegroting en de financiële begroting.

Budgetcyclus Besluit Begroting en Verantwoording

Beleidsbegroting

De beleidsbegroting gaat vooral in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De begroting is onderverdeeld in de volgende onderdelen:

- Van voorjaarsnota naar begroting:
hier is de opbouw van het saldo van de voorjaarsnota naar het saldo van de begroting terug te vinden.
- Het programmaplan:
dit plan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat.
- De paragrafen:
dit begrotingsonderdeel legt de beleidslijnen vast voor wat betreft relevante beheersmatige aspecten en het lokale heffingenbeleid.

Financiële begroting

De financiële positie en de geraamde inkomsten en uitgaven voor de komende jaren van de gemeente worden in dit onderdeel inzichtelijk gemaakt. De financiële begroting bestaat minimaal uit:

- Het overzicht van de baten en lasten en toelichtingen.
- De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting: de uiteenzetting van de financiële positie bevat een raming voor het begrotingsjaar van de financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen. De uiteenzetting van de financiële positie en toelichting treft u aan in hoofdstuk 2.

3. Rapportages

Het periodiek rapporteren is een onlosmakelijk onderdeel van de Budget- en / of P&C-cyclus. De actuele stand van zaken en de meest recente toekomstverwachtingen worden hierin uiteengezet en nader toegelicht. Daar waar nodig en/of gewenst wordt op verschillende momenten gerapporteerd.

4. Jaarstukken

Na afloop van het boekjaar presenteren wij u de beleidsmatige en financiële resultaten in de jaarstukken, bestaande uit het jaarverslag en de jaarrekening. In tegenstelling tot de begroting gaat het dan niet om ramingen, maar om financiële en beleidsmatige realisaties. Het jaarverslag is onderverdeeld in de programmaverantwoording en de paragrafen. In het jaarverslag staan de resultaten ten aanzien van het beleid centraal. De jaarrekening bevat de programmarekening met een toelichting en de balans met bijbehorende toelichting. De jaarrekening gaat merendeels in op de behaalde financiële resultaten.

1.3 Functies van de begroting en jaarstukken

De begroting en jaarstukken zijn om vier redenen belangrijk voor de Raad. In de eerste plaats is dat vanwege het budgetrecht van de Raad. Dit houdt in dat alleen de Raad bevoegd is het college te machtigen tot het doen van uitgaven en het aangaan van verplichtingen. Dit is de **autorisatiefunctie**. Het grote belang van deze functie komt ook tot uitdrukking in het feit dat deze functie ook wel de staatsrechtelijke functie wordt genoemd. Of zoals de Staatscommissie Dualisme en lokale democratie het zegt: 'Het budgetrecht is een fundament van elke volksvertegenwoordiging, dus ook van de Raad'.

In het verlengde van de autorisatiefunctie ligt de 2^e functie van de begroting, de **allocatiefunctie**. Omdat de middelen beperkt zijn, moet gekozen worden aan welke doeleinden wel of geen en aan welke minder of meer middelen worden besteed. Bij deze functie komt nadrukkelijk tot uiting dat het bij de begroting om zowel het beleid als de financiële vertaling gaat. In het BBV komt dat tot uitdrukking doordat de begroting bestaat uit een programmabegroting en een financiële begroting. In de programmabegroting wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten die nagestreefd worden, hoe men deze effecten wil gaan bereiken en welke middelen daarvoor nodig zijn en hoe deze worden ingezet.

In de derde plaats heeft het sluitstuk van de begroting, de jaarstukken, de **controlerende functie**. Deze functie is in het duale stelsel in belang toegenomen. Versterking van de controlerende functie van de Raad is een van de oogmerken van de dualisering. Bij de controle zijn diverse aspecten van

belang. De jaarrekening moet een getrouw beeld geven: de baten en lasten, alsmede de balansmutaties, moeten op een rechtmatige manier tot stand zijn gekomen. Door het vaststellen van de jaarrekening wordt het college decharge verleend voor het gevoerde financieel beleid/beheer in het betreffende jaar. Het jaarverslag moet verenigbaar zijn met de jaarrekening, wat wil zeggen dat de cijfers in beide documenten met elkaar overeenstemmen en de conclusies ten aanzien van de financiële positie eenzelfde beeld geven. Voorts is het jaarverslag van belang voor de toetsing van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beleid. Op het jaarverslag wordt hier verder niet ingegaan, omdat het jaarverslag zich, net zoals zijn tegenhanger de begroting, richt op beleid.

De Raad maakt bij zijn controlerende taak gebruik van de controleverklaring waarin de accountant zijn oordeel geeft over zowel de getrouwheid als rechtmatigheid. Ook kan de Raad gebruik maken van onderzoeken naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Tenslotte, heeft de Raad tot taak ervoor te zorgen dat de begroting in evenwicht is. Voor deze taak is een adequaat inzicht in de financiële positie noodzakelijk. **Het geven van een goed inzicht in de financiële positie** is de vierde begrotingsfunctie. Van de eis dat de begroting in evenwicht is, mag worden afgeweken als aannemelijk gemaakt kan worden dat de begroting in de eerstvolgende jaren in evenwicht wordt gebracht (artikel 189, derde lid van de Gemeentewet). Voorts kan de Raad besluiten tot instelling van een Rekenkamer of een Rekenkamercommissie. Deze taak is in Boekel ondergebracht bij de Commissie Algemene Zaken.

1.4 Bestuurlijke procedure

Het tijdspad van de begroting ziet er vanaf het moment van aanbieden tot het moment van vaststelling in de Raad als volgt uit:

• Aanbieding begroting 2015 aan de commissie- en Raadsleden	18-09-2014
• Ambtelijke technische toelichting begroting 2015	23-09-2014
• Inleveren algemene beschouwingen door de Raad (1 ^e termijn)	12-10-2014
• Verzending antwoorden algemene beschouwingen 1 ^e termijn aan de Raad	30-10-2014
• Behandeling begroting 2015 in Raad (vanaf 16.00 uur!)	06-11-2014

HOOFDSTUK 2   Van voorjaarsnota 2014 naar begroting 2015

2.1   Inleiding

Op basis van het vastgestelde onderdeel van de voorjaarsnota 2014 (Raadsbesluit d.d. 03.07.2014) is de financiële begroting 2015 – 2018 doorgerekend. Hierbij zijn de ombuigingsvoorstellen zoals deze door de gemeenteraad zijn aangeleverd (d.d. 01.07.2014) verwerkt. Tenslotte zijn er in de onderhavige begroting nog enkele mutaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en voortschrijdend inzicht opgenomen. In de volgende paragraaf worden deze mutaties inzichtelijk gemaakt en kort (per mutatie) toegelicht.

2.2. Financieel totaaloverzicht

Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015				2015		2016		2017		2018	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Budget Jaarschijf 2014 na VJN 2014	Baten of Lasten (B of L)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2014					-954.800		-782.900		-814.100		-983.300
2.) Mutaties bestand beleid begroting 2015				797.900		1.127.500		1.256.400		1.283.200	
	<u>Programma A</u>										
A.01	Tegemoetkoming in kosten raadslidmaatschap	86.000	L		-19.800		-19.800		-19.800		-19.800
A.02	Bijdrage GHOR HVD Brabant-Noord	1.000	L		-1.500		-500		-500		-500
A.03	Ondernemingsraad - diverse kosten	3.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	
A.04	Advertentiekosten	40.000	L	2.500		2.500		2.500		2.500	
A.05	Advertentiekosten - Gemerts Nieuwsblad	40.000	L	25.000		25.000		25.000		25.000	
A.06	Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties	0	L		-4.000		-4.000		-4.000		-4.000
A.07	Juridische ondersteuning - Kosten diensten derden	19.000	L	4.000		4.000		4.000		4.000	
A.08	Juridische ondersteuning - Proceeskosten	6.000	L	1.000		1.000		1.000		1.000	
A.09	Organisatie onvoorzien	11.000	L	4.000		4.000		4.000		4.000	
	<u>Programma B</u>										
B.01	Herbestrating	23.000	L	3.000		3.000		3.000		3.000	
B.02	Openbare verlichting - Verbruik elektriciteit	36.000	L	10.000		10.000		10.000		10.000	
B.03	Openbare verlichting - Onderhoudsabonnement	6.000	L	1.000		1.000		1.000		1.000	
B.04	Straatmeubilair	5.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	
B.05	Bijdrage CVV Noord-Oost Brabant	95.000	L	10.000		10.000		10.000		10.000	
	<u>Programma C</u>										
C.01	Geen mutaties										
	<u>Programma D</u>										
D.01	Onderhoud sportvelden 'de Donk'	35.700	L	6.600		6.600		6.600		6.600	
D.02	Schuldhelpverlening - Kosten diensten derden	40.000	L	5.000		5.000		5.000		5.000	
D.03	Handboek Schulink	6.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	
D.04	Bbz (straters & pre-starters)	26.300	B / L	26.300		26.300		26.300		26.300	
D.05	Bbz (leenbijstand)	18.800	B / L	12.500		12.500		12.500		12.500	
D.06	Bijdrage werkvoorzieningschap	1.658.500	L		-39.200		-39.200		-39.200		-39.200
D.07	Doeluitkering van het rijk: werkvoorzieningschap	-1.658.500	B		-1.658.500		-1.658.500		-1.658.500		-1.658.500
D.08	Minima (langdurigheidstoelage)	92.500	L	5.000		5.000		5.000		5.000	
D.09	Mantelzorg	12.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	

Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015				2015		2016		2017		2018	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Budget Jaarschijf 2014 na VJN 2014	Baten of Lasten (B of L)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
D.10	Vrijwilligersbeleid	9.000	L	4.000		4.000		4.000		4.000	
D.11	Indicatiestelling - Kosten diensten derden (van Brederode)	80.000	L		-6.000		-6.000		-6.000		-6.000
D.12	Participatiebudget - Reintergratie (bijstelling lasten)	41.300	L		-10.400		-10.400		-10.400		-10.400
	Participatiebudget - Reintergratie (bijstelling baten)	-55.300	B	10.400		10.400		10.400		10.400	
D.13	Participatiebudget - Reintergratie (van PD naar PJ)	0	B		-65.700		-65.700		-65.700		-65.700
D.14	Lokaal gezondheidsbeleid	10.000		2.500		2.500		2.500		2.500	
D.15	Bijdrage G.G.D.	295.600		5.600		5.600		5.600		5.600	
D.16	DorpsTeam Boekel										
	Bijdrage Vivaan - welzijnswerk	48.000	L	48.000		48.000		48.000		48.000	
	WMO rolstoelvoorzieningen in natura	70.000	L	15.000		15.000		15.000		15.000	
	WMO vervoersvoorzieningen in natura	90.000	L	30.000		30.000		30.000		30.000	
	Bijdrage DorpsTeam Boekel	0	L		-93.000		-93.000		-93.000		-93.000
D.17	Transitie AWBZ naar lokale Wmo										
	Doventolk	0	L		-3.800		-3.800		-3.800		-3.800
	Mantelzorg ondersteuning en waardering	0	L		-15.000		-15.000		-15.000		-15.000
	Reservering landelijke afspraken	0	L		-15.200		-15.200		-15.200		-15.200
	Uitvoeringskosten elke individuele gemeente	0	L		-55.200		-55.200		-55.200		-55.200
	Maatwerk chronisch zieken (WTCG)	0	L		-100.000		-100.000		-100.000		-100.000
	Bijdrage centrumgemeente uitvoeringskosten	0	L		-25.400		-25.400		-25.400		-25.400
	Inloopfunctie GGZ	0	L		-17.800		-17.800		-17.800		-17.800
	Innovatie en kanteling	0	L		-10.000		-10.000		-10.000		-10.000
	ZIN begeleiding	0	L		-714.600		-775.300		-738.300		-734.700
	GGZ C volledig pakket thuis	0	L		-22.300		-22.300		-22.300		-22.300
	Reservering voor mogelijk hogere lasten ZIN	0	L		-70.000		-70.000		-70.000		-70.000
	Clientondersteuning MEE 2015	0	L		-62.400		-62.400		-62.400		-62.400
	Clientondersteuning integrale vroeghulp (IVH) 2015	0	L		-1.300		-1.300		-1.300		-1.300
	DorpsTeam Boekel	0	L		-30.000		-30.000		-30.000		-30.000
	PGB begeleiding	0	L		-119.900		-119.900		-119.900		-119.900
	Reservering voor mogelijk hogere lasten PGB	0	L		-40.000		-40.000		-40.000		-40.000
	Eigen bijdrage	0	B	33.400		33.400		33.400		33.400	

Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015				2015		2016		2017		2018	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Budget Jaarschijf 2014 na VJN 2014	Baten of Lasten (B of L)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel

D.18	Transitie Jeugdzorg										
	Uitvoeringskosten	0	L		-38.100		-38.100		-38.100		-38.100
	Innovatie en inrichten jeugdzorgstelsel	0	L		-76.300		-76.300		-76.300		-76.300
	PGB Jeugd	0	L		-585.600		-585.600		-585.600		-585.600
	Afdracht t.b.v. bijdrage regionale uitvoering Jeugdhulp BNO	0	L		-1.207.400		-1.180.200		-1.116.600		-1.128.000
	<u>Programma E</u>										
E.01	Monumentenbeleid	10.000	L	2.500		2.500		2.500		2.500	
E.02	Openbare Hotspot	0	L		-700		-700		-700		-700
	<u>Programma F</u>										
F.01	Geen mutaties										
	<u>Programma G</u>										
G.01	Kosten stedenbouwkundige	10.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	
G.02	Digitale uitwisseling bestemmingsplannen	8.000	L	2.000		2.000		2.000		2.000	
	<u>Programma H</u>										
H.01	Storting Reserve GRP	168.600	L	9.400		9.300		9.300		9.500	
H.02	Onttrekking Reserve GRP	-154.700	B	52.000		24.800		0		0	
	<u>Programma I</u>										
I.01	Project kindcentrum	12.000	L	6.000		6.000		6.000		6.000	
I.02	Bijdrage Regionaal Bureau Leerplicht / RMC	21.000	L	1.800		1.800		1.800		1.800	

Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015				2015		2016		2017		2018	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Budget Jaarschijf 2014 na VJN 2014	Baten of Lasten (B of L)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
	<i>Programma J - interne kostenplaatsen</i>										
J.01	Salaris huidig personeel	3.337.800	L		-61.800		-72.500		-66.900		-66.900
J.02	Salaris voormalig personeel	46.200	L	18.400		18.400		18.400		18.400	
J.03	Flexibel inhuur budget	220.700	L	105.700		112.000		110.400		105.700	
J.04	Huisvesting - Verbruik elektriciteit	40.000	L	15.000		15.000		15.000		15.000	
J.05	Facilitaire zaken	4.500	L	1.300		1.300		1.300		1.300	
J.06	Personeel en organisatie	8.800	L	4.000		4.000		4.000		4.000	
J.07	Directeur onderst. & publieksdiensten - Inhuur derden	20.000	L	2.500		2.500		2.500		2.500	
J.08	Financiën - Kosten opleggen aanslag	2.500	L	800		800		800		800	
J.09	DIV - Bijdrage Brabants Historisch Centrum	34.700	L		-500		-500	2.600		2.600	
J.10	Frontoffice - Ontwikkeling publieksbalie	5.000	L	2.500		2.500		2.500		2.500	
J.11	Aanschaf installaties / gereedschappen	7.600	L	1.100		1.100		1.100		1.100	
J.12	Huur werkmateriaal	3.500	L	1.500		1.500		1.500		1.500	
J.13	Gebouwenbeheer (kostendekkendheid accomodaties)	0	B / L	0		34.000		34.000		34.000	
	Diversen PJ	-	-		-100		-100		0		-200
	<i>Programma J - algemene dienst</i>										
J.14	Algemene uitkering (gemeentefonds)	-7.206.000	B	16.400		80.300		67.500		74.900	
J.15	Stelpost loon- prijsontwikkeling	0	L	94.100		100.500		111.000		116.400	
J.16	Taakmutaties	0	L		-63.800		-54.300		-54.300		-54.300
J.17	Kosten diensten door BSOB	129.500	L	9.000		9.000		9.000		9.000	
J.18	Onttrekking Reserve gewezen wethouders (pensioen)			10.500		10.500		10.500		10.500	
J.19	Deelfonds Sociaal Domein (gemeentefonds)										
	Algemene uitkering WMO 2015	0	B	1.269.500		1.330.100		1.293.200		1.289.600	
	Algemene uitkering Jeugdzorg 2015	0	B	1.907.400		1.880.200		1.816.600		1.828.000	
	Algemene uitkering WSW 2015 - (WSW oud)	0	B	1.697.700		1.697.700		1.697.700		1.697.700	
	Algemene uitkering WSW 2015 - (P-budget)	0	B	65.700		65.700		65.700		65.700	
J.20	Onroerende-zaakbelastingen										
	OZB: gebruikers niet-woningen	-276.100	B	69.400		106.700		129.400		132.300	
	OZB: eigenaren woningen	-1.108.100	B	277.700		425.400		514.000		524.800	
	OZB: eigenaren niet-woningen	-454.800	B	114.500		176.100		213.500		218.500	
3.) Beginsaldo begroting 2015 - 2018 (som van 1 + 2)					-156.900	344.600		442.300		299.900	

Van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015				2015		2016		2017		2018	
	- = negatief (hogere uitgaven of lagere inkomsten)	Budget Jaarschijf 2014 na VJN 2014	Baten of Lasten (B of L)	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel	Voordeel	Nadeel
4.) Effecten september-circulaire											
4.01	Effecten septembercirculaire 2014										
5.) Saldo begroting 2015 - 2018 (som 3 + 4)											
					-156.900	344.600		442.300		299.900	
6.) Incidentele baten en lasten (conform bijlage E)											
					-49.500	0		0		0	
7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2015 - 2018 (som 5 + 6)											
					-206.400	344.600		442.300		299.900	

Toelichting mutaties: van voorjaarsnota 2014 naar begroting 2015

1.) Door de raad vastgesteld saldo voorjaarsnota 2014

Betreft het saldo van de voorjaarsnota 2014 (Raadsbesluit 03.07.2014).

2.) Mutaties bestaand beleid begroting 2015

Programma A

- A.01 Op 01 juli 2014 is in een circulaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties uiteengezet dat de onkostenvergoeding voor de raadsleden, die door de komst van de werkkostenregeling netto uitbetaald moet gaan worden, wordt verhoogd. Door de invoering van de werkkostenregeling moet er zeer waarschijnlijk over de extra kosten een eindheffing worden betaald van 80%. Dit is voor de zekerheid meegenomen.
- A.02 Binnen de veiligheidsregio wordt gewerkt met het systeem Crisis Online. Dit systeem kent enkele beperkingen en wordt in 2015 vervangen door BOPZ-online. Mutatie betreft eenmalige vervangingskosten en een stijging van de structurelere kosten.
- A.03 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- A.04 Idem
- A.05 Uit de inventarisatie van ombuigingsmogelijkheden hebben de leden van de raad aangegeven op deze post te willen bezuinigen. Vanaf 2015 worden publicaties niet meer gepubliceerd in het weekblad Gemerts Nieuwsblad.
- A.06 Betreft kosten voor de verplichting van deelname aan elektronische bekendmakingen van algemeen verbindende voorschriften via de Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties (GVOP).
- A.07 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- A.08 Idem
- A.09 Idem

Programma B

- B.01 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- B.02 Idem
- B.03 Idem
- B.04 Idem
- B.05 Idem

Programma C

Geen mutaties

Programma D

- D.01 Met de gebruikers van het sportpark de Donk (Boekel Sport & Hockey Club) is een nieuwe gebruiksovereenkomst getekend. Hierin wordt uitgegaan van het gelegenheid geven tot sport. Door 6% btw in rekening te brengen over de gebruiksvergoeding, kan de btw op de kosten die voor rekening van de gemeente zijn gecompenseerd worden in het btw-compensatiefonds.
- D.02 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- D.03 Idem
- D.04 Idem
- D.05 Idem
- D.06 Betreft bijstelling WSW budget (voorheen doeluitkering) cf. meest recente beschikking. Middelen worden doorgesluisd naar IBN.
- D.07 Doeluitkering komt per 2015 te vervallen, middelen gaan onderdeel uitmaken van het Sociaal Deelfonds. Vanwege verplichte financiële functies opgelegd door het rijk vindt vanaf 2015 verantwoording plaats in programma J (zie J.19).
- D.08 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- D.09 Idem
- D.10 Idem
- D.11 Als gevolg van de transities worden de werkzaamheden die van Brederode (vanaf heden SCIO consult) uitvoert uitgebreid met indicatiestellingen.
- D.12 Betreft bijstelling van de doeluitkering re-integratie; het beschikbaar budget wordt bijgesteld voor de lasten.

- D.13 Doeluitkering komt per 2015 te vervallen, middelen gaan onderdeel uitmaken van het Sociaal Deelfonds. Vanwege verplichte financiële functies opgelegd door het rijk vindt vanaf 2015 verantwoording plaats in programma J (zie J.19).
- D.14 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- D.15 Betreft bijstelling budget bijdrage GGD cf. raadsbesluit d.d. 03.07.2014.
- D.16 Betreft de bijdrage voor de wijkcoach binnen het DorpsTeam Boekel. Er is binnen de bestaande budgetten gezocht naar dekking. Als gevolg van een nieuwe aanbesteding voor de hulpmiddelen (vervoers- en rolstoelvoorzieningen) is hier ruimte voor.
- D.17 De contouren van de verwachte kosten inzake de transitie AWBZ naar WMO krijgen vorm en zijn voor zover bekend verwerkt. De totale lasten zijn budgettair neutraal in de begroting verwerkt (zie J.19).
- D.18 De contouren van de verwachte kosten inzake de transitie Jeugdzorg krijgen vorm en zijn voor zover bekend verwerkt. De totale lasten zijn budgettair neutraal in de begroting verwerkt (zie J.19).

Programma E

- E.01 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- E.02 Kosten inzake openbare hotspot, gratis Wifi op het St. Agathaplein.

Programma F

Geen mutaties

Programma G

- G.01 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- G.02 Idem

Programma H

- H.01 Als gevolg van een kostenstijging binnen het 'product' riool (o.a. BTW) wordt er minder in de bestemmingsreserve riolerings gestort.
- H.02 Het her-programmeren van investeringen inzake het 'product' riool leidt tot schommelingen in de te onttrekken BTW component ten lasten van de bestemmingsreserve riolerings. In de onderhavige mutatie zijn de effecten van het her-programmeren weergegeven.

Programma I

- I.01 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- I.02 Idem

Programma J – interne kostenplaatsen

- J.01 De tijdbestedingsnorm van de wethouders is onlangs verhoogd van 90 naar 100%. Daarnaast levert de nieuwe CAO voor gemeentebestuurders een negatief effect op ten opzichte van de bestaande budgetten. In de voorjaarsnota 2015 zal de definitieve bijstelling plaatsvinden.
- J.02 Er was een bedrag begroot voor de pensioenuitkering van een oud-wethouder. Deze kosten blijken in werkelijkheid veel lager uit te vallen dan verwacht.
- J.03 Onderdeel van de ombuigingen: 'bedrijfsvoering'.
- J.04 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- J.05 Onderdeel van de ombuigingen: 'bedrijfsvoering'.
- J.06 Idem
- J.07 Idem
- J.08 Idem
- J.09 Betreft bijstelling budget bijdrage BHIC cf. raadsbesluit d.d. 03.07.2014.
- J.10 Onderdeel van de ombuigingen: 'bedrijfsvoering'.
- J.11 Onderdeel van de ombuigingen: 'laag hangend fruit'.
- J.12 Idem
- J.13 Betreft een taakstellende opdracht om 10% extra inkomsten of minder kosten te realiseren op de exploitatie van gemeentelijke accommodaties. Een uitkomst uit de inventarisatie van ombuigingsmogelijkheden zoals deze eerder dit jaar in overleg met de gemeenteraad heeft plaatsgevonden.

Programma J – algemene dienst

- J.14 Betreft bijstelling van de algemene uitkering (meicirculaire 2014) t.o.v. de decembercirculaire 2013 zoals deze in de voorjaarsnota 2013 is opgenomen.
- J.15 De meicirculaire 2014 verwacht een lager loon- en prijsontwikkeling, derhalve wordt deze stelpost bijgesteld.
- J.16 Betreft niet functioneel geraamde taakmutaties die opgenomen zijn in de meicirculaire 2014. Derhalve worden de lasten als stelpost geraamd.
- J.17 Betreft bijstelling budget bijdrage BSOB cf. raadsbesluit d.d. 03.07.2014.
- J.18 Betreft vrijval uit de bestemmingsreserve gewezen wethouders voor het afdekken van de kosten.
- J.19 Betreft de bijdrage in het deelfonds Sociaal Domein van het rijk voor het afdekken van de kosten inzake:
- 'nieuwe' WMO
- Jeugdzorg
- WSW
De bijdrage is een component van de algemene uitkering maar dient separaat verantwoord te worden.
- J.20 Betreft OZB stijging voor woningen en niet woningen:
- 2015 25% (exclusief de reguliere CPI-indexering die voor 2015 1,96% bedraagt)
- 2016 10%
- 2017 5%
- 2018 0%

3.) Beginsaldo begroting 2015 - 2018 (som van 1 + 2)

Saldo bestaand beleid: Stand na voorjaarsnota 2014 en mutaties binnen het bestaand beleid.

4.) Effecten septembercirculaire 2014

Zodra de effecten van de septembercirculaire 2014 bekend zijn zal de raad hierover geïnformeerd worden.

5.) Saldo begroting 2015 - 2018 (som 3 + 4)

Betreft het saldo van de begroting 2015 - 2018

6.) Incidentele baten en lasten

Betreft het saldo van incidentele baten en lasten conform bijlage E.

7.) Gecorrigeerd saldo begroting 2015 - 2018 (som 5 + 6)

Betreft het gecorrigeerd saldo van de begroting 2015 – 2018.

2.3 P.M. posten

In de programma's staan diverse onderdelen opgenomen zonder financiële kaders omdat die onderdelen/ontwikkelingen zich nog in de plan fase bevinden. In deze paragraaf worden deze inzichtelijk gemaakt en waar mogelijk nader toegelicht. Er worden géén activiteiten ondernomen totdat U als Raad goedkeuring heeft gegeven tot het uitvoeren ervan en het bijbehorende krediet heeft vastgesteld.

Programma	Toelichting
Programma A - Bestuur en ambtelijke organisatie	
-	
Programma B - Mobiliteit	
Randweg - N605	<i>Cf. Rb. voorontwerp Randweg wordt de maximale gemeentelijke kosten ad. € 2.650.000. De kosten worden gedekt uit</i> - Bijdrage fonds bovenwijkse voorzieningen, € 1.500.000 - Bijdrage toekomstige ontwikkeling bedrijventerrein, € 470.000 (PM) - Te activeren investering (kapitaallasten), € 680.000
Programma C - Economische ontwikkelingen	
Centrum ontwikkelingen	
Programma D - Leefbaarheid	
Transitie AWBZ-begeleiding	
Transitie Jeugdzorg	
Transitie Participatiewet	
Accommodatiebeleid	
Programma E - Toeristisch recreatief beleid	
Groene ladder	
Programma F - Veiligheid en handhaving	
-	
Programma G - Ruimtelijke zaken	
Vitaal Landelijk Boekel	
Programma H - Milieuzaken	
-	
Programma I - Educatie	
Huisvesting basisscholen, IKC vorming	
Programma J - Algemene Dekkingsmiddelen	
Digitale overheid (NUP / Egem-I)	

2.4 Overzicht investeringen

Hieronder treft u een overzicht aan van alle verwerkte investeringen in de begroting 2014.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan:				
-Opstellen vGRP	25.000			
-Groot onderhoud pompunits	396.750	322.000		
-Bergbezinkbassin De Vlonder				
-Afkoppelen rioleringsgebied Bosberg	125.000			
-Afkoppelen rioleringsgebied Vogelenzang	100.000	75.000		
-Maatregelen onderhoudsplanning (vGRP)				
-Autonoom afkoppelen	92.500	92.500	92.500	92.500
-Verbetermaatregelen BRP 2014	34.500			
-Verbetermaatregelen BRP 2015	119.300			
onderhoud gebouwen (cf. MOP 2014-2022)				
-Scoutinggebouw	10.261			
-Sportcentrum De Burcht		51.845		79.500
vervangingsinvesteringen				
-Bureau stoelen	30.000			
overige				
-Randweg Boekel - Dorpsmantel			680.000	
Totaal investeringen	933.311	541.345	772.500	172.000

2.5 Reserves en voorzieningen

Het overzicht van de reserves en voorzieningen over de periode 2015 tot 01-01-2019 (incl. specificatie claims) treft u aan in de Bijlagen B en C. Hierin zijn alle vermogensmutaties tot en met de voorjaarsnota 2014 verwerkt. Een realisatie van het overzicht 'van Voorjaarsnota 2014 naar Begroting 2015' (conform paragraaf 2.1) heeft het volgende effect op de Algemene Reserve:

2014	- resultaat 2014 (cf. voorjaarsnota 2014)	€	8.600	+/+
2015	- resultaat 2015 (cf. begroting 2015)	€	156.900	-/-
2016	- resultaat 2016	€	344.600	
2017	- resultaat 2017	€	442.300	
2018	- resultaat 2018	€	<u>299.900</u>	
		€	938.500	
	Algemene Reserve per 31-12-2018 (cf. bijlage B)	€	<u>2.452.300</u>	
		€	3.390.800	

In vergelijking met de begroting 2014 een aanzienlijke verbetering van ruim € 3.000.000 wat betreft de geprognosticeerde stand van de Algemene Reserve aan het einde van de meerjarige begrotingsperiode. De oorzaak hiervan zit met name in de geprognosticeerde resultaten in de jaren waarop de meerjarenbegroting betrekking heeft. Een gecumuleerd negatief resultaat van € 1,6 miljoen in de begroting 2014 dat omslaat naar een positief resultaat van € 0,9 miljoen in de begroting 2015.

Ten behoeve van een stabiel financieel beleid, waarin grote financiële uitschieters zowel in positieve als negatieve zin in enig jaar zoveel mogelijk worden gemitigeerd, worden (bestemmings)reserves gevormd. Er worden als het ware 'spaarpotjes' gevormd die in latere jaren worden ingezet ter dekking van lasten en/of projecten zodat de lasten daarvan niet op de dan lopende exploitatie drukken. Het vormen en aanwenden van (bestemmings)reserves dient echter wel op een verantwoorde basis te geschieden zodat er:

- voldoende dekkingsmiddelen overblijven om eventuele onvoorziene tegenvallers in de toekomst op te vangen;
- niet onnodig veel potjes worden gevormd waardoor de financiële ruimte in de begroting en/of exploitatie te zeer wordt ingeperkt.

Naar de 'maatstaven van de provincie', die overigens alweer enkele jaren oud zijn, dient de gemeente Boekel rekening te houden met een weerstandsvermogen van circa € 650.000. Gezien de omvang van de vaste reserve (circa € 620.000) wordt aan deze 'provinciale norm' voldaan en is het verantwoord om een deel van het resterende eigen vermogen in te zetten als dekkingsmiddel c.q. op in te teren in de komende jaren voor zover dit het benodigde weerstandsvermogen te boven gaat. Uit de doorrekening van de reserves blijkt dat de omvang van het eigen vermogen in de periode 2003-2018 varieert tussen de € 5,7 en € 14,5 miljoen eub, waarbij het niveau van circa € 14,5 miljoen in 2003-2004 als incidenteel hoog kan worden beschouwd. De verwachte daling in de komende jaren van € 7,7 miljoen naar € 5,7 miljoen is zo goed als volledig het gevolg van het effectueren van de claims die er liggen op het eigen vermogen. Met als belangrijkste claim de reservering voor de randweg ad € 1,5.

Voor meer en gedetailleerdere informatie met betrekking tot de reserves en de voorzieningen wordt verwezen naar de volgende bijlagen:

Bijlage B	Overzicht van reserves en voorzieningen
Bijlage C	Specificatie mutaties reserves en voorzieningen
Bijlage D	Toelichting op de gevormde reserves en voorzieningen

2.6 Baten en lasten programma's en producten 2015 – 2018

De diverse programma's zijn opgebouwd uit gemeentelijke producten, gebaseerd op de functionele indeling zoals deze door het Rijk is voorgeschreven. In de financiële begroting, bestaande uit de volgende onderdelen die ter inzage ligt, is opgenomen:

- Recapitulatie van de baten en lasten per hoofdfunctie, inclusief het geraamde resultaat voor en na bestemming, inclusief toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Specificatie per programma van de producten, functies en kostensoorten.

HOOFDSTUK 3   Programmaplan

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op het programmaplan. Het programmaplan is opgebouwd uit groepen van samenhangende producten, activiteiten en geldmiddelen welke in afzonderlijke programma's worden samengevat. Per programma worden in de financiële begroting, de onderliggende producten weergegeven, welke tezamen de productenraming vormen.

Programmaplan

Het programmaplan bevat per programma de onderstaande drie aspecten:

Wat willen we bereiken?

De doelstelling en in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten.

Wat willen we daarvoor doen?

Welke beleidsvoornemens en projecten pakken we dit jaar op om onze doelstellingen en effecten te bewerkstelligen? Ofwel de wijze waarop ernaar gestreefd zal worden die effecten te bereiken.

Wat mag het kosten?

Een raming van baten en lasten om de gewenste output te kunnen realiseren.

De betekenis van de jaartallen in het programmaplan is als volgt:

2013   rekeningcijfers 2013;

2015   jaar 1 van de onderhavige meerjarenbegroting: voor dit jaar geldt het budgetrecht van de Raad, of te wel de Raad autoriseert het College om voor dat jaar uitgaven te doen ter grootte van maximaal het opgenomen bedrag ter realisatie van de gestelde doelen;

2016   jaar 2 meerjarenbegroting;

2017   jaar 3 meerjarenbegroting;

2018   jaar 4 meerjarenbegroting.

Wat willen we bereiken?

De inwoner van Boekel activeren en zo onafhankelijk mogelijk maken van de (gemeentelijke) overheid door de verantwoordelijkheid voor de fysieke en sociale leefomgeving zoveel als mogelijk, doch op een verantwoorde manier, bij de inwoner te laten. En met een gemeentelijke organisatie van Boekel die niet overnemend is, wel faciliteert en zonodig ondersteunt. Met als doel de sociale samenhang en leefbaarheid van de Boekelse gemeenschap te versterken (coöperatie Boekel) en de zelfstandigheid te behouden.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Sociale samenhang en leefbaarheid in stand houden en waar nodig verbeteren.

Prioriteiten 2015:

In 2014 is het nieuwe college van start gegaan met een nieuw collegeprogramma.

Naast uitvoering van dit nieuwe collegeprogramma, zal 2015 vooral in het licht staan van de drie transities (jeugdzorg, AWBZ en participatiewet).

Ook zal veel energie worden gestoken in het realiseren van de noodzakelijke bijstellingen op budgettair vlak, om te komen tot een structureel sluitende begroting.

Wat willen we daarvoor doen?**Nieuw**

Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
- Uitvoering collegeprogramma 2014-2018 - Invulling inkomstenverhoging en/of ombuigingen - Implementatie en uitvoering van de drie transities		geheel 2015 voorjaarsnota/begroting geheel 2015

Bestaand

Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Zorgvuldig budgetbeheer		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
	2.796.906	2.277.664	2.266.615	2.274.809	2.276.424
Kosten inzake bestuursorganen en -ondersteuning / kosten m.b.t. burgerzaken / rijksleges / bestuurlijke samenwerking / bestuursondersteuning raad en rekenkamer					
Baten	277.657	146.100	146.100	146.100	146.100
M.n. legesopbrengsten / taakstelling gemeenschappelijke regelingen					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	2.796.906	2.277.664	2.266.615	2.274.809	2.276.424
Baten	277.657	146.100	146.100	146.100	146.100
Nadelig / batig slot	-2.519.249	-2.131.564	-2.120.515	-2.128.709	-2.130.324

Wat willen we bereiken?

De gemeente zet zich in voor een goede bereikbaarheid van Boekel.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

We streven naar een optimale bereikbaarheid en toegang tot Boekel tegen acceptabele kosten. Primair willen we een isolement van Boekel voorkomen en middels een goede bereikbaarheid verdere ontwikkeling van Boekel stimuleren. In deze afweging speelt verkeersveiligheid en leefbaarheid een belangrijke rol.

Prioriteiten 2015:

- Realisatie planvorming randweg Boekel.
- Een adequaat openbaar vervoer dan wel alternatieven.
- Uitvoering convenant verkeersveiligheid "Maak van de nul een Punt".
- Verkeersveiligheid rondom de scholen.

Wat willen we daarvoor doen?**Nieuw**

Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad

Bestaand

Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Randweg Boekel - Verkeersveiligheid rondom de scholen	Bestemmingsplan en grondverwerving Overleg met scholen, uitvoering kleine maatregelen	
- Samen met VVN Boekel/Venhorst uitvoering geven aan "Maak van de nul een Punt"	Diverse voorlichtingsprojecten voor kinderen en ouderen.	

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
1.270.826	1.270.826	1.030.738	981.657	980.646	1.060.089
Wegen, straten, pleinen / verkeersmaatregelen / openbaar vervoer / parkeervoorzieningen					
Baten	116.984	46.680	46.680	46.680	46.680
Wegen, straten, pleinen / verkeersmaatregelen / openbaar vervoer / parkeervoorzieningen					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	1.270.826	1.030.738	981.657	980.646	1.060.089
Baten	116.984	46.680	46.680	46.680	46.680
Nadelig / batig slot	-1.153.842	-984.058	-934.977	-933.966	-1.013.409

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil haar economische activiteiten bevorderen en de economische structuur voor het bedrijventerrein en centrum versterken. Boekel moet versterkt worden als vitale plattelandsgemeente met land- en tuinbouw als één van de primaire economische dragers. Profileren van de gemeente Boekel op het gebied van zorg.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

- Het bevorderen en behouden van de werkgelegenheid.
- Het bevorderen van de welvaart in onze gemeente.
- Het bevorderen van de leefbaarheid in onze gemeente.
- Het versterken van het woon- en werkklimaat als vestigingsfactor voor bedrijven door verbetering van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteit van de fysieke omgeving en het verruimen van ontwikkelingsmogelijkheden.

Prioriteiten 2015

- Het verder uitwerken van de centrumvisie samen met de ondernemersvereniging (in een projectorganisatie met stuur- & werkgroep). Herinrichten openbare ruimte Sint Agathaplein.
- Uitwerken van delen van de structuurvisie waarin opgenomen andere gebiedsvisies.
- Het uitgeven van gronden bedrijventerrein De Vlonder West, fase 3 en Kraaiendonk.
- Ondersteunen en begeleiden initiatieven op grond van beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel ten behoeve van nieuwe economische activiteiten.
- Vaststellen van het bestemmingsplan De Driedaagse betreffende de combinatie Wonen en Werken.
- Regionaal onderzoek uitbreiding bedrijventerrein(en)
- Actualiseren van het bestemmingsplan Buitengebied.
- Nieuwe kansen bieden op het gebied van zorg in relatie tot economie.

Wat willen we daarvoor doen?

Nieuw		
Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
- Inplaatsing bedrijven op bedrijventerrein De Vlonder West (fase 3) & Kraaiendonk		

Bestaand		
Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Doorontwikkeling centrumvisie		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	229.523	920.354	839.734	941.921	378.273
Handel en ambacht / nutsbedrijven / agrarische productie en ontginning					
Baten	236.599	1.022.980	968.795	1.071.900	488.717
Inkomsten handel en ambacht / huur commerciële ruimte					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	229.523	920.354	839.734	941.921	378.273
Baten	236.599	1.022.980	968.795	1.071.900	488.717
Nadelig / batig slot	7.076	102.626	129.061	129.979	110.444

Wat willen we bereiken?

Zoals verwoord in programma A is leefbaarheid een bestuurlijke prioriteit. Bestrijding van sociale achterstanden en bevordering van een duurzame lokale sociale infrastructuur worden ingepast binnen dit programma met als doelstelling het karakter van onze gemeente te behouden en waar nodig te versterken. Dit om de inwoners binnen de verschillende kernen een zo goed mogelijk leef-, woon- en werkklimaat te bieden en daarvoor de benodigde voorzieningen te behouden of te realiseren.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Het streven is om de sociale cohesie van onze gemeente te versterken. Een sterke sociale structuur is immers van belang om een leefbare gemeente te blijven.

Prioriteiten 2015:

De drie transities. Vanuit hogere overheden worden meerdere taken bij de gemeente neergelegd. Op het gebied van leefbaarheid zijn de drie transities in volle gang. De voortgang wordt beïnvloed doordat de financiële kaders, de randvoorwaarden en de benodigde cijfers pas laat bekend worden. Dat neemt niet weg dat in 2015 die transities absoluut prioriteit krijgen en dat de voorbereidingen getroffen moeten worden om het overgangsjaar om te zetten naar een structurele, gekantelde, werkwijze.

- Transitie Participatiewet, inclusief WWB-maatregelen
- Transitie Wmo
- Transitie Jeugdzorg
- Realiseren nieuwe toegang tot ondersteuning en zorg in DorpsTeam Boekel
- Bibliotheek De Lage Beemden toekomstbestendig: 2016 en verder
- Nota Kunst en Cultuur evalueren
- Opstellen vastgoedbeleid / accommodatiebeleid
- Toekomstvisie Nia Domo uitwerken

Wat willen we daarvoor doen?**Nieuw**

Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
<ul style="list-style-type: none"> - Regionaal en lokaal uitvoering geven aan uitvoering nieuwe taken ihkv de transities - In 2015 zal het overgangsjaar omgezet moeten worden naar een nieuwe werkwijze voor de nieuwe taken van de transities. - Een gemeentelijk vastgoedbeleid / accommodatiebeleid ontwikkelen. - Uitvoering geven aan de toekomstvisie van Nia Domo zoals opgesteld door de Wijkplaats. 		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	6.187.521	9.576.862	9.590.894	9.478.512	9.481.505
Sport incl groene sportvelden en terreinen / kunst incl musea en excl monumentenzorg / bijstandsverlening / werkgelegenheid / inkomensvoorzieningen / minimabeleid / vreemdelingen / jeugd en jongerenwerk sociaal cultureel werk incl exploitatie gemeenschapshuizen en excl jeugd en jongerenwerk / jeugdzorg / Wmo / onderwijs					
Baten	3.471.584	1.752.500	1.758.500	1.758.500	1.758.500
Privatisering sporthal / onderhoud sportvelden / WWB					
huur- en pachttopbrengsten + gebruiksverg sport- Accommodaties / doeluitkeringen Rijk					
WMO: doeluitkering rijk en inkomsten uit eigen bijdragen voor voorzieningen					
Huuropbrengsten / doeluitkeringen Rijk					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	6.187.521	9.576.862	9.590.894	9.478.512	9.481.505
Baten	3.471.584	1.752.500	1.758.500	1.758.500	1.758.500
Nadelig / batig slot	-2.715.937	-7.824.362	-7.832.394	-7.720.012	-7.723.005

Wat willen we bereiken?

De gemeente wil het toeristisch karakter waarborgen en uitbreiden. Recreatie zal worden bevorderd in samenhang met de ruimtelijke kaders. Waarbij zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij de mogelijkheden die Vitaal Buitengebied Boekel biedt. Verblijfsrecreatie geeft daarnaast ook nog een positieve economische spinoff.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Het groene karakter van onze gemeente behouden met ruimte voor meer recreatieve ontwikkeling. In dit kader wordt ook aansluiting gezocht bij ontwikkelingen buiten de gemeentegrens.

Prioriteiten 2015:

- Ontwikkeling Boekels Ven en Boekels Hout.
- Uitvoering projecten uit visie 'De Groene Ladder'.
- Breed overleg tussen recreatieve ondernemers uit Boekel initiëren.
- Stimuleren c.q. begeleiden van nieuwe economische initiatieven op het gebied van toerisme en recreatie mede in relatie tot terugtrekkende landbouw.
- Aanleg fietspad de Burgtse Loop (verbinding sportpark - Bernhardstraat) inclusief bijbehorende randvoorzieningen.
- Afronding uitbreiding Peellandschapspark Voskuilenheuvel inclusief bijbehorende recreatieve voorzieningen.

Wat willen we daarvoor doen?

Nieuw		
Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad

Bestaand		
Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
<ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsvisie de Groene Ladder - Aanleg fietspad de Burgtse Loop (tussen Sportpark en Bernhardstraat) inclusief randvoorzieningen. - Afronding aanleg uitbreiding Peellandschapspark Voskuilenheuvel 	<ul style="list-style-type: none"> - Bekijken welke projecten uitgevoerd kunnen worden - Er wordt een nieuwe fietsverbinding gerealiseerd tussen het sportpark en de Bernhardstraat. - Groen is nog niet aangeplant en recreatieve voorzieningen zijn nog niet aangelegd 	

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
	607.231	786.523	785.024	798.573	798.786
Monumentenzorg / natuurbescherming / openbaar groen en openluchtrecreatie / overige cultuur en recreatie					
Baten	131.354	70.951	70.951	70.951	70.951
(gebruiks)vergoedingen					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	607.231	786.523	785.024	798.573	798.786
Baten	131.354	70.951	70.951	70.951	70.951
Nadelig / batig slot	-475.877	-715.572	-714.073	-727.622	-727.835

Wat willen we bereiken?

Boekel is een van de veiligere gemeenten in de regio. Dat willen we zo houden.
Integrale handhaving wordt steeds belangrijker.

Brandweer

De taken van de brandweer zijn sinds 1 januari 2011 overgedragen aan de regionale Brandweer Brabant-Noord.
Via het Algemeen Bestuur en het overleg met de (districts)commandant wordt de kwaliteit en invulling van de brandweezorg bepaald.

Rampenbestrijding

Het garanderen van een correcte uitvoering van de wet- en regelgeving;
Het zoveel mogelijk voorkomen van risico's (pro-actief)
Reduceren en beheersing van risico's (vergunningen en handhaving, brandveiligheid)
Goede voorbereiding op rampen en calamiteiten (organisatie rampenbestrijding en milieu-incidentenplan)
Adequaat optreden bij incidenten (politie, brandweer, geneeskundig GHOR (o.a. ambulancehulpverlening, gemeentelijke taken, waaronder milieu-piketdienst)

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

- Het voorkomen van risico's (pro-actief).
- Het reduceren en beheersen van risico's (vergunningen en handhaving, brandveiligheid).
- Het voorbereiden op rampen en calamiteiten (organisatie rampenbestrijding, milieu-incidentenplan).
- Het daadwerkelijk optreden bij incidenten en rampen (politie, brandweer, geneeskundig GHOR (o.a. ambulancehulpverlening), gemeentelijke taken, waaronder asbest-protocol.
- Een veilige leef-, werk- en woonomgeving.

Prioriteiten 2015:

- Professionalisering integrale handhaving.
- Uitvoering geven aan de kadernota Integrale Veiligheid 2015-2018 en de thema's genoemd in het uitvoeringsplan.
- Verder uitwerken van de invulling van het Regionaal Crisisplan invulling en uitvoering.
- Doorontwikkeling Regionale Uitvoeringsdiensten (ODBN).

Wat willen we daarvoor doen?

Nieuw		
Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
- Overdragen handhavingstaken & milieu naar OBDN - Uitvoeringsprogramma handhaving 2015		N.v.t.

Bestaand		
Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Handhavingsbeleid fysieke leefomgeving gemeente Boekel 2015-2019		december 2014

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
	840.920	810.283	807.179	804.660	803.511
Brandweer en rampenbestrijding / openbare orde en veiligheid / ambulancevervoer / handhaving					
Baten	65.308	62.500	62.500	62.500	62.500
Vergoeding brandweer / BCF GR					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	840.920	810.283	807.179	804.660	803.511
Baten	65.308	62.500	62.500	62.500	62.500
Nadelig / batig slot	-775.612	-747.783	-744.679	-742.160	-741.011

Wat willen we bereiken?

Boekel moet een innovatieve en actieve plattelandsgemeente zijn met een goede balans en samenhang tussen de fysieke omgeving, sociaal-maatschappelijke aspecten en economische motieven.
De vitaliteit van Boekel biedt kansen en perspectief voor de toekomst van Boekel, zowel in de kernen als in het buitengebied voor alle geledingen van de Boekelse bevolking en ook voor partijen van buiten Boekel.
Hierdoor wordt Boekel ook interessant voor nieuwkomers als woon- en/of werklocatie.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Het bebouwen en inrichten van het grondgebied wordt afgestemd op de lokale behoeften van alle doelgroepen waarbij de gemeente Boekel leefbaar blijft en voldoende voorzieningen biedt voor alle leeftijdscategorieën.
Voor de instandhouding en ontwikkeling van de lokale bedrijvigheid wordt voldoende bedrijventerrein beschikbaar gehouden voor de komende jaren.
Door meer ruimte voor ontwikkeling te bieden wordt de vitaliteit van het buitengebied verhoogd. Dit gaat samen met een verbetering van de omgevingskwaliteit door het principe van "Ja, mits..." toe te passen.
Landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit wordt versterkt door particulier en gemeentelijk initiatief.
Door ruimte te bieden aan "innovatieve ondernemers" wordt gestreefd naar een transitie in de landbouw van "groot-groter-grootst" naar "goed-beter-best".
In 2014 wordt een proces opgestart om te komen tot een verantwoorde veehouderij in Boekel. Bekeken wordt welke instrumenten de gemeente en anderen kunnen inzetten om hieraan te werken. Indien nodig worden hier ook nieuwe instrumenten toegepast.

Prioriteiten 2015:

- Initiatieven begeleiden o.b.v. beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel.
- Transitie in de landbouw faciliteren, via Agrifood Capital.
- Uitgangspunt bij de land- en tuinbouw FOOD->FEED->FUEL.
- Perspectief bieden voor innovatieve ondernemers, niet groot->groter->grootst maar GOED->BETER->BEST
- Komen tot een verantwoorde veehouderij in Boekel. Onderzoeken van in te zetten instrumenten.
- Integrale herziening Bestemmingsplan Buitengebied 2016 uitwerken.
- Vaststellen beheersverordening Venhorst
- Uitvoeren arbeidsmigrantenbeleid
- Updaten beleid cultuurhistorie
- Participatie van Boekel in de regio in Agrifood Capital in Duurzame leefomgeving.
- Verder uitwerken centrumvisie.
- Realisatie Donk, 2e fase, Peelhorst, fase 2.
- Procedure afronden van Lage Schoense (fase 3), Buskensstraat, uitgifte Kraaiendonk, Vlonder-West (fase 3) en Driedaagse.
- Verdere ontwikkelingen op basis van de grondbedrijfrapportage en de woonvisie.
- Voortzetten van verkoop en in gebruik geven van reststroken, ook in het buitengebied.
- Jaarlijkse herijking grondbeleid.

Wat willen we daarvoor doen?

Nieuw		
Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren starters(leningen) / CPO-projecten - Ontwikkelingen op basis van de grondbedrijfrapportage en de woonvisie - Nieuwe (alternatieve) ontwikkelingen voor Schutboom uitwerken - Integrale herziening BP Buitengebied 2016 - Inventariseren cultuurhistorische boerderijen 		eind 2016

Bestaand		
Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Doorontwikkeling bestemmingsplannen - Doorontwikkeling De Donk en Peelhorst - Realisatie diverse woningbouwprojecten - Actief inzetten op uitvoering van Vitaal Buitengebied Boekel: plan- en procesbegeleiding - Afronding Lage Schoense		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	3.136.405	4.050.507	3.837.019	4.621.263	4.808.462
Exploitatielasten woningbouw / lijkbezorging / bestemmings- en structuurplannen / bouw- en woningtoezicht					
Baten	2.170.489	3.625.173	3.410.630	4.194.119	4.375.784
Exploitatieopbr woningbouw / opbrengsten (bouw)leges / subsidies woningbouw					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	3.136.405	4.050.507	3.837.019	4.621.263	4.808.462
Baten	2.170.489	3.625.173	3.410.630	4.194.119	4.375.784
Nadelig / batig slot	-965.916	-425.334	-426.389	-427.144	-432.678

Wat willen we bereiken?

Een integrale aanpak van de milieukwaliteit van de leefomgeving waarbij - met inachtneming van deze doelstelling - tevens zal worden getracht de administratieve last voor zowel het bedrijfsleven als burgers zoveel mogelijk terug te dringen. Daarnaast streven we naar een duurzame ontwikkeling van de samenleving, waarbij sociale, economische en ecologische aspecten op een integrale wijze worden afgewogen (Telos-benadering).

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Bewerkstelligen dat burgers voldoende aandacht ervaren voor de kwaliteit van hun leefomgeving en dat het bedrijfsleven minder last ondervindt van overbodige regelgeving. Streven naar een duurzame samenleving waarin burgers en bedrijven bij hun afwegingen zowel de sociale, economische en ecologische aspecten meewegen.

Prioriteiten 2015:

- We volgen de provinciale en landelijke ontwikkelingen inzake de discussie aangaande volksgezondheid en intensieve veehouderij op de voet.
- Geurbelasting op de bebouwde kom terugdringen door de beëindiging of verplaatsing van bedrijven te faciliteren.
- Het aantal geurgehinderden (op lange termijn) verminderen, door uitvoering te geven aan de Geurverordening en 'lege' vergunningen in te trekken.
- Functioneren Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) ten aanzien van kosten en kwaliteit monitoren en waar mogelijk bijsturen.
- Uitvoering Duurzaamheidsagenda gemeente Boekel 2013 - 2016.
- De lokale duurzame energiecoöperatie Boekel Energie faciliteren waar mogelijk.
- Het initiatief Ecodorp Boekel daar waar mogelijk faciliteren
- Uitvoering geven aan het handhavingsbeleidsplan 2015-2019.
- Uitvoering van projecten vGRP 2011-2015.
- Deelname regionale samenwerking in afvalwaterketen / waterbeheer.
- Uitvoering scheiden van hemelwater en afvalwater middels het afkoppelen van verhard oppervlak (Vogelenzang, Bosberg).
- Aanbesteden onderhoud drukriolering.
- Uitvoering renovatie/verbeteringsmaatregelen drukriolering.

Wat willen we daarvoor doen?

Nieuw		
Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
- Tussenevaluatie uitvoeren ten aanzien van de Duurzaamheidsagenda gemeente Boekel 2013-2016. - Uitvoeren uitvoeringsprogramma handhaving 2015.	Evalueren of de projecten conform planning lopen	

Bestaand		
Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
- Uitvoering Duurzaamheidsagenda gemeente Boekel 2013 - 2016. - Uitvoering van projecten vGRP 2011-2015. - Planvorming en uitvoering afkoppelen van verhard en oppervlakte water. - Deelnemen aan regionale samenwerking in afvalwaterketen / waterbeheer. - Aanbesteden onderhoud drukriolering. - Uitvoering renovatie / verbeteringsmaatregelen drukriolering.	Bestaande drukrioleringssysteem renoveren/verbeteren om het aantal storingen terug te brengen.	

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Waterkering, afwatering en landaanwinning / vuilverwijdering en -verwerking / riolering en waterzuivering / milieubeheer	2.245.868	1.729.302	1.731.675	1.753.876	1.784.199
Baten	2.472.396	1.714.643	1.686.814	1.668.656	1.694.393
Bijdrage aansluitkosten riolering / verfijnings-uitkering rioleringen / reinigingsrechten en afvalstoffenheffing / riolrecht					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	2.245.868	1.729.302	1.731.675	1.753.876	1.784.199
Baten	2.472.396	1.714.643	1.686.814	1.668.656	1.694.393
Nadelig / batig slot	226.528	-14.659	-44.861	-85.220	-89.806

Wat willen we bereiken?

Gelijke ontwikkelingsmogelijkheden voor jongeren en volwassenen in de gemeente, te bereiken met een (scholings)aanbod – van de peuterspeelzaal tot en met de volwasseneneducatie – dat aansluit bij de vraag van de inwoners.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

Het realiseren van een integraal en zo breed mogelijk aanbod van educatie voor alle doelgroepen.
De lokale educatieve agenda: in samenspraak met schoolbesturen, peuterspeelzalen, kinderopvang, vanuit een gezamenlijke visie, gericht op het bieden van ontwikkelkansen aan alle doelgroepen.

Prioriteiten 2015:

- Uitvoering Onderwijsachterstandenbeleid o.g.v. Wet Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie (OKE).
- Passende onderwijshuisvesting voor de toekomst.
- Ondersteuning IKC ontwikkeling

Wat willen we daarvoor doen?**Nieuw**

Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
-		

Bestaand

Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
-		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
	1.027.049	1.030.534	986.533	974.112	966.811
Bijzonder basisonderwijs / bijzonder (voortgezet) speciaal onderwijs / gemeensch uitgaven					
onderwijs / volwasseneneducatie /					
openbaar bibliotheekwerk / vormings- en ontwikkelingswerk / kinderopvang					
Baten	144.943	114.626	114.626	114.626	114.626
Bijdrage vervoerskosten leerlingen /					
doeluitkeringen Rijk / huur peuterspeelzalen					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	1.027.049	1.030.534	986.533	974.112	966.811
Baten	144.943	114.626	114.626	114.626	114.626
Nadelig / batig slot	-882.106	-915.908	-871.907	-859.486	-852.185

Wat willen we bereiken?

Het programma Algemene dekkingsmiddelen is een voorlopig programma in verband met de nader te maken afspraken over de verdeling van algemene uitgaven en inkomsten.

Beoogde maatschappelijke effecten**Omschrijving**

De gemeente streeft er naar om de belastingdruk zo laag mogelijk te houden. Daarnaast voert de gemeente een financieringsbeleid uit gebaseerd op het treasury statuut, waarbij prudent beheer voorop staat.

Prioriteiten 2015:

De prioriteit voor de komende jaren blijft de financiële huishouding van de gemeente: sluitende begroting en ruimte creëren voor nieuw beleid. Daarnaast is het afbouwen van onze langlopende leningen een speerpunt. Naast de financiële huishouding is een efficiënte en effectieve gegevenshuishouding (vastlegging - opslag - beheer en ontsluiting van gegevens en data) een speerpunt voor de komende jaren.

Wat willen we daarvoor doen?**Nieuw**

Omschrijving	Toelichting	Tijdstip in de raad
<ul style="list-style-type: none"> - In overleg met de cie AZ en de Raad invulling geven aan het ombuigingstraject om tot een sluitende begroting te komen per 2016 - Doorontwikkeling investeringsprogramma - Verplichtingenadministratie - Doorontwikkeling liquiditeitsprognose - Authentieke basisregistraties t.b.v. een efficiënter (niet meer vragen naar de bekende weg) en effectiever (éénmalig opslaan & meervoudig gebruik) gebruik van gegevens - Beheer en gebruik van gegevens verder professionaliseren (gegevensmanagement) 		

Bestaand

Omschrijving	Toelichting	Raadsbesluit
<ul style="list-style-type: none"> - Borging budgethouderschap in bedrijfsvoering - Kritische beoordeling van inkomsten/uitgaven - Kostendekkende tarieven - Herijking bestaande programmabegroting - Herzien van de financiële kaders / -beleid (o.a. nota financieel beleid, herziening verordening ex art. 212 & herijking treasury statuut) 		

Wat mag het kosten?

Nieuw					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Baten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018

Bestaand					
Lasten	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Stortingen in reserves en voorzieningen / taakmutaties algemene uitkering / onvoorziene uitgaven / stelposten / uitvoering wet WOZ / lasten heffing en invordering gem. belastingen / saldi van interne kostenplaatsen (arbeidskosten ed)	6.693.574	2.598.039	2.816.070	2.788.192	2.573.814
Baten	15.948.512	16.254.652	16.376.803	16.282.531	16.173.623
Algemene uitkering / OZB opbrengsten / toeristenbelasting / onttrekkingen uit reserves					

Nieuw / bestaand					
Totalen	Rek. 2013	Begr. 2015	Begr. 2016	Begr. 2017	Begr. 2018
Lasten	6.693.574	2.598.039	2.816.070	2.788.192	2.573.814
Baten	15.948.512	16.254.652	16.376.803	16.282.531	16.173.623
Nadelig / batig slot	9.254.938	13.656.613	13.560.733	13.494.339	13.599.809

HOOFDSTUK 4   Paragrafen

De paragrafen in deze begroting geven een dwarsdoorsnede van de organisatorische, beleidsmatige en financiële aspecten van de begroting. Het doel van paragrafen is dan ook dat onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, gebundeld worden in een kort overzicht, waardoor u voldoende inzicht in deze onderwerpen krijgt. De onderwerpen die in de paragrafen aan de orde komen, dienen een groot financieel, maar tevens politiek belang. De paragrafen geven daardoor extra informatie voor de beoordeling van de financiële positie op korte en langere termijn. Gegeven het belang van de onderwerpen en vanwege het feit dat u zowel een kaderstellende als controlerende taak heeft, alsmede dat het budgetrecht bij u ligt, is het van belang dat u een instrument heeft om deze taken uit te voeren. De hierna volgende paragrafen kunnen worden beschouwd als een dergelijk instrument.

Achtereenvolgens komen in de afzonderlijke paragrafen de volgende onderwerpen aan bod:

- 4.1 Organisationschema
- 4.2 Bedrijfsvoering
- 4.3 Weerstandsvermogen & Risicobeheersing
- 4.4 Onderhoud kapitaalgoederen
- 4.5 Financiering
- 4.6 Lokale heffingen
- 4.7 Verbonden partijen
- 4.8 Grondbeleid
- 4.9 Ombuigingen

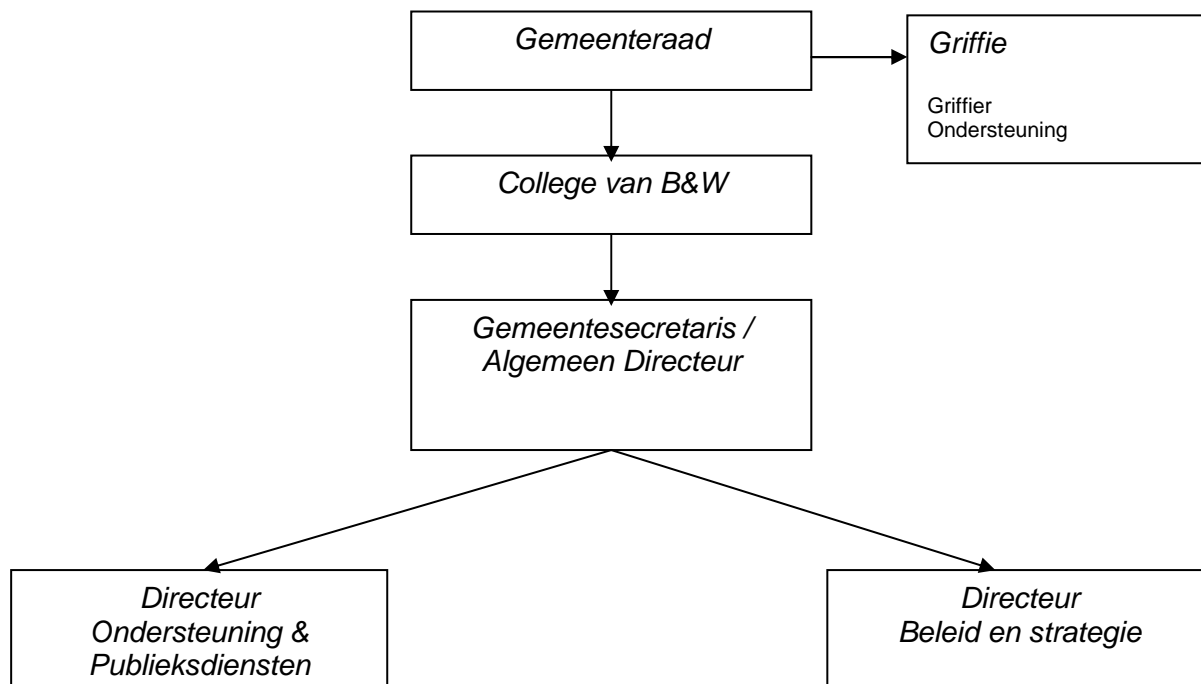
4.1 Organisationschema

4.1.1. Organisatiestructuur

De gemeente Boekel wil een actieve en gastvrije gemeente zijn, gekenmerkt door veiligheid, sociale cohesie en leefbaarheid.

Daar is een bepaalde soort organisatie en dito medewerkers voor nodig: de overheid is regievoerend en faciliterend en legt de verantwoordelijkheid waar mogelijk terug bij de burgers en/of instellingen.

Om de beoogde dienstverlening richting de Boekelse burger en het bedrijfsleven te verwezenlijken is gekozen voor het directiemodel.

Met het directiemodel wordt een betere afstemming tussen de diverse disciplines nagestreefd, evenals een betere balans tussen strategie en uitvoering, maar wordt vooral ook de burgergerichtheid (vraaggericht werken en 1-loketgedachte) gestimuleerd.

In Boekel is gekozen voor een variant die het publieksmodel heet. Geen onderscheid meer tussen de harde en zachte sector, maar tussen een front- en een back-office. De afstand van de burger tot de gemeentelijke organisatie is dan leidend voor de inrichting.

4.2 Bedrijfsvoering

4.2.1 Algemeen

Organisatiedoel

Zoals al in de vorige paragraaf is omschreven, wil de gemeente Boekel een actieve en gastvrije samenleving zijn, die gekenmerkt wordt door sociale cohesie en leefbaarheid.

Dit willen we bereiken door te kiezen voor een overheid, die de verantwoordelijkheid zo veel mogelijk als verantwoord neerlegt bij haar burgers en/of instellingen.

Bovendien ziet gemeente Boekel vergaande deregulering als een strategische opgave.

Gemeente Boekel is er voor haar burgers. Ze wil daadwerkelijk iets doen aan de kloof tussen overheid en burgers door te kiezen voor een andere rol van de overheid. Niet alleen meer transparantie en een betere communicatie, maar vooral meer zeggenschap geven aan onze burgers. Geen overheid die vooral controleert en beheerst, maar een die regie voert en faciliteert. De inwoners van Boekel kunnen zelf meer vorm gaan geven aan hun leefomgeving en toekomst. Deze eigen verantwoordelijkheid leidt tot meer respect, samenwerken en rekening houden met elkaar, de belangrijkste fundamenten voor een betere leefbaarheid.

De gemeente wil daarnaast een betrouwbare overheid zijn met een goede dienstverlening naar haar inwoners. Zij stelt zich op als een pro-actieve partner in de richting van haar inwoners.

Organisatiestrategie

De gemeenteraad stelt de kaders in een meerjarenperspectief vast. De organisatiestrategie is er op gericht om te werken met een kleine, regievoerende organisatie met hoogopgeleide generalisten. Zij dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal bezien worden welke de efficiëntste en effectiefste manier van uitvoeren van de taken zal zijn.

Daarbij zal gekeken worden naar samenwerking met derden (gemeenten en bedrijfsleven) op contractbasis, het outsourcen, het privatiseren, maar ook, indien het belang van de inwoners dat vraagt, het zelf realiseren door de inwoners en/of omwonenden.

De ingezette weg naar verdergaande deregulering en terugdringing van de bureaucratie zal, met oog voor behoud van de integraliteit, doorgezet worden. Daarbij zal de gemeente ook de (digitale) dienstverlening en de klantcontacten verder uitbouwen.

Organisatiecompetenties

Om de hiervoor benodigde organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie een optimale invulling kan worden gegeven, zal het management ernaar moeten streven bij elke medewerker de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn. Deze competenties worden onderscheiden in generieke en functiespecifieke competenties.

De generieke competenties zoals vastgesteld:

- Servicegericht;
- Initiatief;
- Zelfstandig;
- Flexibiliteit.

Anderzijds behoren medewerkers te beschikken over specifieke competenties, toegespitst op de functie die zij in de organisatie hebben. Zo dient bijvoorbeeld een leidinggevende over andere, specifieke competenties te beschikken dan een beleidsmedewerker.

Een organisatie als hiervoor omschreven word je niet zomaar. De cultuur binnen een organisatie is minstens net zo belangrijk. Hoe ga je met elkaar om, welke managementprincipes hanteer je. Ook dat gaat niet vanzelf. Daar blijven we tijd en energie in steken.

4.2.2 Personeelsbeleid

De organisatie is er op gericht om te werken als kleine, regievoerende gemeente. De medewerkers dienen in te spelen op snelle maatschappelijke ontwikkelingen binnen en buiten de gemeente. Door de regiefunctie zal gekeken worden wat de efficiëntste en effectiefste manier van het uitvoeren van de taken zal zijn. Om de organisatie zó te bemensen dat aan de missie en de organisatiestrategie kan worden voldaan, streven we ernaar bij medewerkers de meest relevante competenties aanwezig te doen zijn.

Daarnaast is het personeelsbeleid er op gericht een substantiële bijdrage te leveren aan het zijn van een aantrekkelijk werkgever. Niet alleen in het kader van het werven van nieuw personeel, maar vooral in het kader van het boeien en binden van het huidige personeel.

4.2.3 Personeelssterkte

Voor de komende jaren varieert de formatie tussen 50 en 55 fte (60 á 65 medewerkers) in de meerjarenbegroting.

Dit moet niet gezien worden als een absoluut cijfer. Zo kan een autonome toe- en/of afname van gemeentelijke taken, zoals bijvoorbeeld op het vlak van de drie transities, leiden tot bijstelling van de personeelsformatie.

4.2.4 Arbeidsomstandigheden

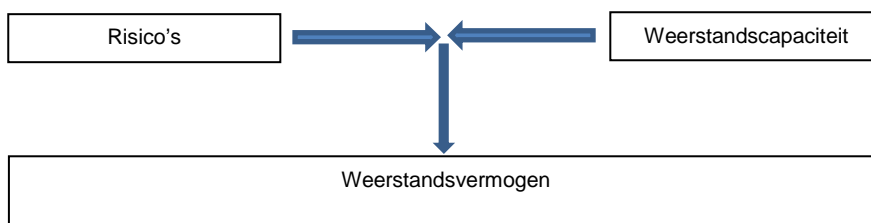
Binnen de organisatie wordt op diverse manieren aandacht geschonken aan de arbeidsomstandigheden. Een veilig, gezond, stimulerend maar ook prettig werkklimaat voor de medewerkers staat daarbij voorop. Ondanks dat actief gewerkt wordt aan het beperken van het ziekteverzuim, is het ziekteverzuimpercentage van 3,26% in 2012 gestegen naar 5,5% in 2013. Ofschoon dit in lijn is met het landelijk gemiddelde (5,4%), en dit percentage grotendeels veroorzaakt wordt door een paar middellange ziektegevallen die buiten de invloedssfeer van de werkgever liggen, streven we toch naar een verlaging van dit percentage.

4.3. Weerstandsvermogen & risicobeheersing

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), dat sinds begrotingsjaar 2004 van kracht is, bevat regels voor de financiële verslaglegging. Volgens artikel 11 van het BBV moeten gemeenten en provincies inzicht verschaffen in hun weerstandsvermogen. Het gaat hierbij om het verband tussen de weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor géén (beheers)maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Onder weerstandscapaciteit verstaat het BBV de middelen en mogelijkheden waarover provincies of gemeenten kunnen beschikken om niet begrote kosten die onverwachts en substantieel zijn te dekken. Het gaat hier om de elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals Algemene Reserve, onbenutte belastingcapaciteit en stille reserves.

Het weerstandsvermogen voor de gemeente is gedefinieerd als: 'het vermogen van de gemeente Boekel om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten'. En is eigenlijk niet meer of minder dan een confrontatie van de risico's met de weerstandscapaciteit.

Een eerste stap bij het beoordelen van het weerstandsvermogen is het in kaart brengen c.q. identificeren van eventuele risico's. Zoals uit de onderstaande figuur blijkt en in de volgende paragraaf gebeurt.

4.3.1. Inventarisatie van de risico's

Financiële risico's

De risico's, relevant voor het weerstandsvermogen, zijn die risico's die niet anderszins zijn ondervangen en waarvoor géén voorzieningen worden gevormd. De hiertoe behorende risico's worden hieronder nader toegelicht. Het gaat hier dus niet om reguliere risico's die zich regelmatig voordoen, die meetbaar zijn en waarvoor een verzekering is afgesloten dan wel een voorziening is gevormd.

Loon- & prijsontwikkelingen

Reguliere loon- & prijsontwikkelingen vormen géén financieel risico voor de gemeente aangezien deze zijn doorgerekend en als één budget/post opgenomen in de onderhavige begroting:

2015	€	n.v.t.
2016	€	47.400
2017	€	79.900
2018	€	110.500

Decentraliseren van taken door de Rijksoverheid

De laatste jaren is er een trend zichtbaar waarbij steeds meer taken vanuit de Rijksoverheid worden overgedragen naar gemeenten, onder de noemer dat deze taken dichter bij de burger op een efficiëntere en effectievere manier uitgevoerd kunnen worden. De middelen die de Rijksoverheid hiervoor beschikbaar stelt blijven veelal achter bij de daadwerkelijke kosten die gemaakt moeten worden voor de uitvoering ervan. De begroting komt hierdoor steeds meer onder druk te staan en biedt dientengevolge steeds minder mogelijkheden om eigen accenten aan te brengen in het lokale bestuur.

Transitie AWBZ

Met ingang van 2015 wordt de extramurale begeleiding (inclusief dagbesteding en kortdurend verblijf) geschrapt binnen de AWBZ. Het recht verdwijnt en er komt een nieuwe opdracht aan gemeenten binnen de Wmo. Voor het realiseren van deze opdracht krijgt de gemeente 75% van het landelijk

budget AWBZ-begeleiding. In 2015 wordt het landelijk budget verdeeld naar rato van gebruik in 2013. Er is een objectieve verdeelsleutel in voorbereiding. De taakstellende bezuiniging kan als gevolg van herverdelingseffecten voor individuele gemeenten hoger uitvallen. De wet gaat uit van maximaal één jaar overgangsrecht. In dat jaar behouden de gebruikers hun recht op de AWBZ-voorziening binnen de Wmo, maar blijft de 25% korting in stand. De rechten in combinatie met de bezuiniging vormt het grootste risico, met name voor het jaar 2015. De gemeente Boekel ontvangt in 2015 voor het totaal aan nieuwe Wmo-taken (begeleiding, maatwerk chronisch zieken, ondersteun/waardering mantelzorgers, sociaal DorpsTeam en overige uitvoeringskosten) volgens de laatste berichten € 1.269.477 (dat is bijna € 400.000 minder dan eerdere berichten). Dit is inclusief het aanvullend budget voor een zorgvuldige overgang en het beperken van het risico voor gemeenten in verband met het overgangsrecht. Binnen het inkoopdeel van het transitiebudget (zorg in natura en PGB's voor begeleiding) wordt daarom € 110.000 gereserveerd om tekorten op te kunnen vangen.

Bestaande Wmo-taken

Ingaande 2015 wordt 40% bezuinigd op het macrobudget huishoudelijke verzorging binnen de Wmo. De gemeenten behouden 60% van het budget om een maatwerkvoorziening in stand te houden. Hoewel dit een grote opgave is, zijn we in Boekel tijdig (per 01-01-2014) begonnen met het invoeren van een nieuwe werkwijze. Hoewel er nog een risico bestaat op een tekort, is op dit moment de verwachting dat er voldoende maatregelen zijn genomen om tot een budgetneutrale uitvoering van de huishoudelijke verzorging te komen in 2015.

Beheermaatregelen

Door tijdig te anticiperen op de bezuinigingstaakstellingen en te innoveren proberen wij de risico's van de landelijke bezuinigingstaakstellingen en het open eind karakter van de Wmo 2015 te beperken. Een andere invulling van het opdrachtgeverschap is hiervan een voorbeeld. Verder is het Wmo-beleid er op gericht om inzet van (relatief dure) maatwerkvoorzieningen te voorkomen, door de eigen kracht van mensen en hun omgeving te versterken (o.a. taak voor het DorpsTeam Boekel), de algemene voorzieningen te verbeteren en (nieuwe) collectieve oplossingen te vinden (De Kanteling).

Openeindregelingen

Het financiële risico dat de gemeente bij een 'openeindregeling' loopt zit in het feit dat de gemeente verplicht is een voorziening te verstrekken indien een aanvrager daar volgens de geldende wet- en regelgeving recht op heeft. Ongeacht of er voldoende budget en/of financiële middelen beschikbaar zijn. Voorbeelden van de belangrijkste 'openeindregelingen' zijn:

- Bijstandsverlening (o.a. Wwb – IOAW – IOAZ & Bbz)
- Minimabeleid (o.a. langdurigheidstoeslag – kwijschelding & Bijzondere Bijstand)
- Wmo (o.a. huishoudelijke verzorging, woningaanpassingen, rolstoel- & vervoervoorzieningen)
- Leerlingenvervoer

Ten tijde van een economische recessie zullen er naar verwachting meer mensen een beroep doen op dergelijke voorzieningen. In hoeverre hier daadwerkelijk sprake van zal zijn in Boekel en wat de financiële consequenties hiervan zijn zal achteraf blijken. Een kritische toets bij het toekennen van dergelijke voorzieningen, preventieve maatregelen en een sober beleid zijn middelen die ingezet worden om de negatieve financiële effecten van deze toenemende vraag zoveel mogelijk te beperken.

Wmo – Eigen bijdrage

In 2007 is de Wmo ingevoerd, waarbij meerdere partijen betrokken zijn zoals het CAK, CIZ en de zorgaanbiedende instellingen. Door het CAK worden in verband met privacybepalingen géén gegevens op persoonsniveau verstrekt aan gemeenten, waardoor het slechts beperkt mogelijk is om de juistheid en volledigheid vast te stellen van de door het CAK vastgestelde eigen bijdrage (€ 143.700 in 2013) van zorgontvangers en de tijdigheid van doorbetaling ervan aan gemeenten.

Subsidies (provinciaal en andersoortige subsidies)

Ten behoeve van diverse plannen ontvangt de gemeente Boekel aanzienlijke subsidiebijdragen van derden. Deze subsidiebijdragen worden als voorschot betaald in afwachting van de definitieve afrekening. Op grond van deze afrekening kan er eventueel een terugbetaling volgen als niet alle middelen conform geldenden voorwaarden zijn besteed en/of niet volledig aan de gestelde subsidievoorwaarden wordt voldaan t.t.v. de uitvoering van het project.

Grondbedrijf

In de huidige economische situatie is het onzeker in hoeverre en wanneer de boekwaarden worden terugverdiend door verkopen. Door de gemeente is hierop ingespeeld door de kostprijscalculaties bij de herziening van de grondbedrijfrapportage bij te stellen en de toerekening vanuit de Algemene Dienst (rente & apparaat) naar beneden bij te stellen. Zo is het uitgiftetempo verlaagd, waardoor de doorlooptijd toeneemt. De geprognosticeerde rentekosten nemen daardoor ook toe en de verwachte winstgevendheid verder af. Hetgeen duidelijk te zien is in de terugloop van de netto contante waarde in de afgelopen jaren. Hiervoor zijn maatregelen getroffen in de vorm van het gedeeltelijk afwaarderen van de boekwaarde middels het vormen van voorzieningen.

Reconstructie: Landbouwontwikkelingsgebieden (LOG)

Als gevolg van de in 2010 vastgestelde Verordening Ruimte (VR) is de ontwikkelpotentie van ons LOG fors afgenomen. Wij hebben dit aan de provincie kenbaar gemaakt en daarbij gesteld dat we in overleg willen over vergoeding van de schade die voortvloeit uit deze beperking. Reagerend daarop heeft de provincie in 2012 een schikkingsvoorstel van nog geen 3 ton gedaan. Dat hebben wij naast ons neergelegd omdat het eindresultaat van de exploitatie meer dan 1,3 miljoen negatief werd. Samen met de gemeente Boxmeer hebben we in 2013 een jurist ingeschakeld om de provincie te bewegen de volledige 1,3 miljoen te vergoeden.

In de zomer van 2013 heeft de provincie na een uitspraak van de Raad van State besloten om de gemeente Boekel één ontheffing te geven voor nieuwvestiging welke voortvloeit uit een oude overeenkomst. Met de betreffende ondernemer wordt nu overlegd over mogelijke alternatieven.

Door de afgegeven nieuwvestiging wordt het opbrengend vermogen van de LOG exploitatie hoger. Daarmee wordt ook direct de LOG claim naar de provincie lager. De ontwikkelruimte blijft echter nog steeds flink achter bij de oorspronkelijke LOG exploitatie. Het verschil is nu 1 miljoen Euro. De provincie wil niet verder gaan dan de eerder genoemde schikking van 3 ton. Ons rest nu niets anders dan de provincie aansprakelijk te gaan stellen voor de geleden schade. Juridische stappen hierin zijn nu genomen.

Randweg

In het voorjaar van 2011 is in opdracht van de provincie het Voorontwerp vastgesteld en ligt het ontwerp voor de nieuwe randweg vast. Het plan is met een voorstel tot kostendeling in mei 2011 bij de provincie neergelegd. Het ontwerp heeft een dusdanig detailniveau dat daarna de bestemmingsplanprocedure en verwerving kan worden opgestart.

Nu is provinciale besluitvorming aan de orde. Het project Randweg Boekel moet dan worden opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma het MIRT. In het najaar van 2012 heeft de provincie besloten het project wel op het uitvoeringsprogramma te zetten voor de periode 2016-2017 maar de bijbehorende middelen pas vrij te geven nadat middels een extra verkeersonderzoek de noodzaak nogmaals is aangetoond. Dat onderzoek is in de zomer van 2013 afgerond en heeft aangetoond dat eerdere besluiten op basis van juiste cijfers zijn genomen en dat op rationele afwegingen de randweg in procedure zou moeten worden genomen. Dat is ook door het college van Gedeputeerde Staten onderkend. Provinciale Staten (PS) heeft echter in het najaar van 2013 besloten dat men eerst een onderzoek wil naar de mogelijkheden van kleinschalige maatregelen. Dat onderzoek is in juni 2014 door GS afgerond. Op basis daarvan zal GS dit najaar een besluit voorleggen aan PS. Gaande de onderzoeken blijven de middelen voor Boekel gereserveerd.

Glasvezel

Op 20 november 2012 heeft de gemeenteraad besloten aangaande de financiële opstelling ten opzichte van BoekelNet. Besloten is tot het afgeven van een garantstelling aan E-fiber Boekel bv ad € 1 miljoen en een achtergestelde lening in te brengen via BoekelNet onder dezelfde condities als het lokale bedrijfsleven voor een bedrag van € 650.000.

Het risico van de lening (die via BoekelNet is doorgezet naar E-fiber Boekel bv) zit met name in de achterstelling ten opzichte van de bancaire lening. Vandaar ook het hoge rentepercentage. Nu het netwerk er ligt is het grootste risico het aansluitpercentage van het glasvezelnetwerk. Op het moment dat het aansluitpercentage onder de 50% komt krijgt E-fiber Boekel bv moeite met het aflossen van de bancaire lening. Bij een aansluitpercentage boven de 55% kunnen zowel de bancaire lening als de BoekelNet lening worden afgelost.

Door de slechte dienstverlening van Glashelder heeft BoekelNet besloten de samenwerking met die partij op te zeggen. De dienstverlening voor de abonnees is direct overgenomen door CanalDigitaal. Hierbij is het echter voor abonnees wel mogelijk geworden om over te stappen naar een andere dienstverlener. Zet het aansluitpercentage in januari 2014 nog op 60%, na de overstap is dat gedaald naar 50%. Op dit moment onderhandelt BoekelNet om meerdere aanbieders toegang te geven tot het netwerk waarmee men denkt het aansluitpercentage weer fors boven de 50% te krijgen.

Om controle te houden op het reilen en zeilen van BoekelNet en E-fiber is een gemeentelijk toezichthouder op BoekelNet aangesteld en vanuit de gemeenschap een commissaris op E-fiber Boekel bv geplaatst.

Verder zal als de rust rondom het project is wedergekeerd getracht worden de risico's verder te beperken door de uitgifte van obligaties aan de lokale bevolking.

Garantieverstrekkingen - Particulieren

Door de gemeente zijn tot 1 januari 1995 garanties aan particulieren verstrekt door de betaling van rente en aflossing op de door hen aangegane hypothecaire geldleningen. Per 1 januari 1995 verstrekt de Stichting Waarborgfonds Eigen Woning (SWEW) deze garanties. Voor de garanties van vóór 1 januari 1995 heeft de gemeente het risico afgekocht, waarmee deze ten laste van de SWEW komen. Alleen in de situatie, dat de gemeente toestemming zou geven voor een wijziging van een gegarandeerde hypothecaire lening van vóór 1 januari 1995, welke niet past binnen de criteria van de SWEW en de hypotheeknemer betalingsproblemen krijgt, kan de gemeente hierop financieel worden aangesproken. Op dit moment is dit niet van toepassing. Als laatste kan de gemeente worden aangesproken bij financiële problemen van de SWEW.

Garantieverstrekkingen - Instellingen

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw toetst de financiële huishouding van de woningbouwvereniging. Het staat garant voor de leningen die aan de woningbouwvereniging worden verstrekt. De gemeenten en het Rijk staan ieder voor 50% garant voor het Waarborgfonds.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente staat garant voor diverse leningen die Peelrand Wonen en Nia Domo in het verleden zijn aangegaan. Mocht de betreffende instelling niet aan haar aflossingsverplichting kunnen voldoen dan zal de geldgever bij de gemeente aankloppen. Over circa € 12,7 miljoen loopt de gemeente momenteel nog risico. Een risico dat naarmate de financiële crisis aanhoudt en omvangrijker wordt eerder toe- dan afneemt.

Om glasvezel binnen de gehele gemeente aan te kunnen leggen is 2012 aan E-fiber een garantstelling afgegeven van € 1,0 miljoen

Verzekeringen

De gemeente beschikt over een uitgebreid verzekeringspakket (o.a. op het gebied van wettelijke aansprakelijkheid en brand/stormschade). Of de hoogte van de dekking afdoende is voor het risico, blijft steeds een onzekere factor. De verzekeringen staan nog steeds onder druk vanwege de oplopende schadeposten bij de verzekeraars. De schade die ontstaat door het gedogen van bekende 'gebreken' is na de rampen in Enschede en Volendam niet meer verzekeraar en daarmee een latent risico voor de toekomst.

Risico's op eigendommen

Het gebouwenbeheer vraagt een goede afstemming tussen klein en groot onderhoud. Verder is de integrale benadering tussen gebouwen die door de gemeente zelf worden beheerd en gebouwen die door derden worden beheerd noodzakelijk. Om op een efficiënte en effectieve manier invulling te kunnen geven aan het gebouwenbeheer in de komende jaren is de onderhoudsstatus en de behoefte van de diverse gebouwen onlangs geïnventariseerd en in kaart gebracht. Deze inventarisatie is vervolgens uitgewerkt en doorgerekend in het gebouwenbeheersplan en vertaald in de onderhavige meerjarenbegroting 2014-2017.

Hetgeen overigens op een soortgelijke manier gebeurt voor wegen en rioleringen. Gezien de structurele en planmatige aanpak hiervan wordt het (financiële) risico tot een minimum beperkt.

Latente juridische claim

Met één belanghebbende bestaat een mogelijk geschil inzake de inbreng van een vervangend

agrarisch bouwblok in een LOG-gebied. Als er een verplichting voor de gemeente bestaat dan kan deze van substantiële omvang zijn. Aangezien op dit moment nog onvoldoende duidelijk is of wel/niet sprake zal zijn van een verplichting voor de gemeente wordt dit risico als p.m. post meegenomen.

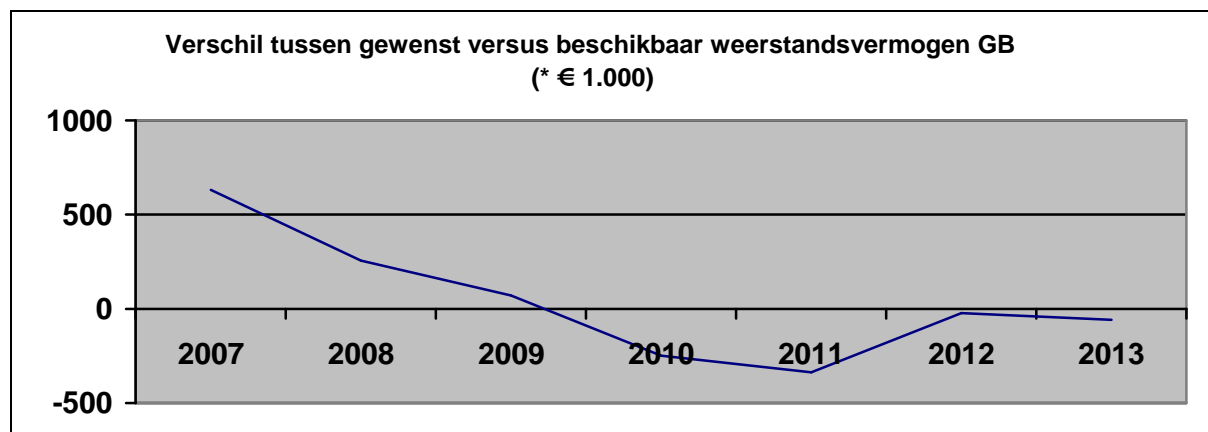
Latente fiscale claim

De fiscale wet- en regelgeving inzake 'gelegenheid geven tot sport', waardoor het voor gemeenten mogelijk wordt bij deze kosten BTW te verrekenen, staat momenteel ter discussie. En is mogelijk in strijd met Europese wet- en regelgeving. Een definitieve uitspraak in deze wordt niet eerder dan in 2016 verwacht. Mocht deze regeling inderdaad in strijd met Europese wet- en regelgeving zijn dan kunnen we geconfronteerd worden met een naheffing van ten onrechte gedeclareerde / gecompenseerde BTW van circa € 300.000.

4.3.2. Beleid omtrent weerstandscapaciteit en risico's / kwantificeren van risico's

Als onderdeel van risicomangement wordt de weerstandscapaciteit van de gemeente periodiek afgezet tegen een inschatting van de mogelijke financiële risico's die zich kunnen manifesteren. Voor het belangrijkste risico (de grondexploitatie) wordt al jaren de 'vinger aan de pols gehouden' middels het jaarlijks actualiseren van de exploitatieberekeningen, het doorrekenen van verschillende scenario's en de confrontatie van het gewenste met het beschikbare weerstandsvermogen. Met een organisatiebrede beoordeling van het weerstandsvermogen zijn de afgelopen jaren de eerste ervaring opgedaan. Een leer- en groeitraject dat continue aan verandering en verbetering onderhevig is.

Voor het Grondbedrijf is, op basis van de door Arcadis in januari 2014 opgestelde exploitatieberekeningen, een berekening gemaakt van het gewenste versus beschikbare weerstandsvermogen. Op basis van de systematiek en rekenmodellen die hier in de afgelopen jaren door Deloitte Real Estate voor zijn gebruikt. Uit deze berekening is gebleken dat de omvang van de reserves van het grondbedrijf, inclusief de gecalculeerde post onvoorzien in de grondexploitatie naar verwachting zo goed als toereikend is. De duidelijke verslechtering in de jaren 2007 t/m 2011 waarbij een overschot van circa € 632.000 in 2007 verdampt tot een 'tekort' van circa € 337.000 in 2011 is in de jaren 2012 & 2013 teruggedrongen tot een tekort van € 58.000. Hierbij dient wel in ogenschouw te worden genomen dat de verbetering van het weerstandsvermogen een direct gevolg is van de sanering van het grondbedrijf in de jaren 2011-2013; waarbij in totaal ruim € 5 miljoen aan boekwaarde is gecorrigeerd middels afwaardering ervan of het vormen van een voorzieningen. Het is van belang de ontwikkelingen terzake in de nabije toekomst nauwlettend te blijven volgen zodat tijdig kan worden bijgestuurd.

Naast de financiële risico's in de grondexploitatie wordt er ook gekeken naar de andere risico's en de mogelijke financiële impact hiervan voor de gemeente. Riscicomangement is en blijft subjectieve materie, gestoeld op inschattingen van toekomst verwachtingen. Ondanks dat er géén zekerheid aan ontleend kan worden is risicomangement wel van toegevoegde waarde; het geeft immers een beeld van wat verwacht kan worden en de organisatie de gelegenheid hierop te anticiperen.

Hieronder zijn de belangrijkste risico's (o.b.v. de eerder uitgevoerde inventarisatie) waarmee de organisatie te maken kan krijgen in de toekomst weergegeven. Om een confrontatie van deze risico's met het weerstandscapaciteit mogelijk te maken dienen deze eerst te worden gekwantificeerd. Hiertoe wordt een methode gebruikt waarbij, per geïdentificeerd risico, een inschatting wordt gemaakt van de volgende drie parameters:

Kans de kans dat een risico zich manifesteert wordt ingeschat op basis van een kwalitatief oordeel. Ten behoeven van een transparant en handelbaar model zijn er (slechts) drie categorieën benoemd met een wegingsfactor: laag (0,05) – middel (0,50) – hoog (0,75).

Impact wat is het (financiële)effect voor de organisatie als het risico zich voordoet? Ook hier wordt eerst een kwalitatief oordeel aan gegeven. Daarna wordt, afhankelijk van het kwalitatieve oordeel, een inschatting gemaakt van het financiële effect; in procenten afgezet tegen de totale lasten conform begroting. Waarbij de volgende indeling wordt gehanteerd:

klein	impact tussen de 1 & 10 %
middel	impact tussen de 10 & 50 %
groot	impact tussen de 50 & 100%

Effect voor het kwantificeren van het (financiële) risico is het van belang te weten of een risico van incidentele danwel structurele aard is. Indien het een incidenteel karakter kent wordt de factor '1' gehanteerd. Het risico kan zich immers maximaal één keer voordoen. Betreft het een structureel risico dan wordt de factor '3' toegekend. Dit wil zeggen dat het financiële effect van dit risico 'drie keer wordt ingerekend'; zodat de organisatie als het ware drie jaar de tijd heeft om adequaat te reageren en passende maatregelen te treffen.

Het 'minimabeleid' als voorbeeld:

De kans dat de komende jaren meer aanspraak op onze minima-voorzieningen wordt gedaan wordt als 'gemiddeld' ingeschat (wegingsfactor 0,50). Het financiële effect hiervan voor de organisatie wordt eveneens als 'gemiddeld' ingeschat, met een impact van 15%. Aangezien dit risico een structureel effect zal hebben wordt bij het kwantificeren van het financiële risico een factor '3' toegepast. Het financiële risico voor dit onderdeel wordt dan als volgt berekend:

Budget cf. Begroting	Kans	Impact	Effect	Financieel risico
€ 112.000	* 0,5	* 15%	* 3	= € 25.200

Het kwantificeren van alle geïdentificeerde risico's levert het volgende beeld op:

Omschrijving	Toelichting	Kans	Bedrag (cf. begroting 2015)	Impact	Effect	Financieel risico
Wegbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 4950.000	Klein – 5%	Structureel	€ 4.000
Rioolbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 275.000	Klein – 5%	Structureel	€ 2.000
Gebouwbeheer	Uitvoering o.b.v. actueel onderhoudsplan	Laag	€ 105.000	Klein – 5%	Structureel	€ 1.000
Subsidies	Uitvoering conform gestelde regels & randvoorwaarden	Laag	€ 0	Middel – 25%	Incidenteel	€ 0
Afgegeven garanties	Gewaarborgde geldleningen e.d.	Laag	€ 12.661.000	Groot – 75%	Incidenteel	€ 475.000
Glasvezel (BoekelNet)	Garantstelling & gewaarborgde geldlening	Laag	€ 1.650.000	Groot – 100%	Incidenteel	€ 83.000
Opneindregelingen	Leerlingenvervoer	Middel	€ 180.000	Middel – 15%	Structureel	€ 41.000
	Bijstandsverlening	Middel	€ 1.439.000	Middel – 15%	Structureel	€ 324.000
	Minimabeleid	Middel	€ 112.000	Middel – 15%	Structureel	€ 25.000
	WMO	Middel	€ 742.000	Middel – 15%	Structureel	€ 168.000
Kredietbeheer	LOG ¹	Hoog	€	Groot – 75%	Incidenteel	€ 0
	Randweg	Hoog	€	Middel – 20%	Incidenteel	€ p.m.
Rijksoverheid	Awbz	Hoog	€ p.m.	Groot	Structureel	€ p.m.
	Jeugdzorg	Hoog	€ p.m.	Groot	Structureel	€ p.m.
	Participatie	Hoog	€ p.m.	Groot	Structureel	€ p.m.
Individuele derden	LOG-compensatie	Hoog	€ p.m.	Groot	Incidenteel	€ p.m.
Totaal						€ 1.280.000

¹ Voor het risico in de LOG is een afzonderlijke voorziening gevormd. Hier wordt dit risico daarom op 'nul' gesteld.

Nu de financiële risico's van de gemeente Boekel becijferd zijn dienen deze te worden afgezet tegen de weerstandscapaciteit (zie volgende paragraaf) om uiteindelijk een uitspraak te kunnen doen over het weerstandsvermogen van de gemeente.

4.3.3. Inventarisatie weerstandscapaciteit – eigen vermogen

Evenals iedere organisatie heeft ook onze gemeente op vele fronten te maken met onzekerheden die het risico van financiële nadelen met zich meebrengen. Bij het becijferen van het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- * De vaste reserve (€ 618.000) wordt niet ingezet, maar dient als extra buffer voor onvoorziene omstandigheden;
- * Financieringskosten (rente) van nieuwe investeringen worden in de onderhavige uiteenzetting niet gedekt vanuit het eigen vermogen en komen diensgevolge ten laste van de dan lopende exploitatie.
- * De reserves van het Grondbedrijf worden buiten beschouwing gelaten voor de Algemene Dienst. Het weerstandsvermogen van het Grondbedrijf is immers afzonderlijk in kaart gebracht en wordt als 'één totaal' in de vergelijking meegenomen;
- * Fondsvorming vanuit de grondverkoop is stopgezet en geen mogelijkheid meer om de fondsen te laten groeien / te voeden in de toekomst.

De hierboven genoemde uitgangspunten resulteren in het 'vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserves' van:

- Algemene Reserve + Fondsen (per 01-jan-2015)	€ 4.194.900
- Fondsvorming a.g.v. grondverkoop	€ -----
- Bestaande claims (zie overzicht hieronder & Bijlage C)	€ 1.560.000 -/-
Subsaldo vrij aanwendbare deel Eigen Vermogen	€ 2.634.900

- Saldo jaarschijf cf. voorjaarsnota 2014	2014	€ 8.600
- Saldo jaarschijf cf. begroting 2015	2015	€ 157.200 -/-
	2016	€ 344.300
	2017	€ 442.100
	2018	€ 278.600
		€ 916.400

Totaal verwacht vrij aanwendbaar deel Eigen Vermogen € 3.551.300

Specificatie bestaande claims:

Omschrijving	Jaar	Bedrag	Dekking uit het fonds.....
- BoeCult	2015-2018	20.000	Fonds Kunst & Cultuur
- Randweg	2016	1.500.000	Fonds Bovenwijkse voorzieningen
- Groen-Blauwe diensten (uitvoering pva)	2015-2018	40.000	Fonds Groen voor Rood
		1.560.000	

4.3.4. Inventarisatie weerstandscapaciteit – breder perspectief

De weerstandscapaciteit van de gemeente wordt doorgaans berekend uit de posten onbenutte belastingcapaciteit, het vrij aanwendbare deel van de Algemene Reserve en de stille reserves. Een 'breder perspectief' op deze materie dan alleen vanuit de invalshoek 'vrij aanwendbaar deel van het eigen vermogen'; zoals in de voorgaande paragraaf becijferd.

Weerstandscapaciteit (volgens OZB art. 12, lid 2 FVW)	
1. OZB-ruimte	€ 573.300 -/-
2. vrij aanwendbare deel Algemene Reserve / Eigen Vermogen	€ 3.551.300
3. stille reserves:	
* gebouwen en bezittingen	€ 11.022.000
* gronden, niet zijnde bouwgrond (bos, landbouw, gras, erf & tuin)	€ 2.709.000
Totaal weerstandscapaciteit	€ 16.709.000

Weerstandscapaciteit gemeente Boekel

Ad.1 De limitering van de OZB is per 1 januari 2008 vervallen. Dat is voor de gemeentelijke belastingen de belangrijkste uitkomst van het bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten van 4 juni 2007. Het vervallen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk en het instellen van een macronorm moet dat voorkomen. Als de ontwikkeling van de lokale lasten tot overschrijding van die norm leidt, kan het Rijk ingrijpen via correctie van het volume van het gemeentefonds. Op grond van doorrekeningen van de begroting 2015 kan worden gesteld dat de OZB-ruimte (het verschil tussen de rekentarieven zoals opgenomen in de meicirculaire 2014 versus de gehanteerde tarieven) volledig ingezet is. In tegenstelling tot ons verleden halen we nu meer OZB-opbrengsten binnen dan waarmee bij het vaststellen van de Algemene Uitkering rekening wordt gehouden.

Ad.2 Het saldo per 1 januari 2018 van het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve / eigen vermogen is opgebouwd zoals in paragraaf 4.3.3. uiteengezet.

Daar de Algemene Reserve van het grondbedrijf specifiek gevormd is voor het opvangen van risico's die voortvloeien uit de actieve grondpolitiek die de gemeente Boekel voert, is deze financiële buffer in de bovenstaande vergelijking buiten beschouwing gelaten.

Ad. 3 De stille reserve van gebouwen en bezittingen zoals hierboven weergegeven betreft het verschil tussen de WOZ-waarde per 01.01.2013 en de boekwaarde conform de balans per 31.12.2013. In het onderstaande overzicht wordt inzichtelijk gemaakt hoe deze stille reserve grofweg is opgebouwd;

Soort	WOZ-waarde	Boekwaarde	Omvang stille reserve
Gebouwen	€ 4.860.000	€ 4.964.000	-/- € 104.000
Sportterrein etc.	€ 7.343.000	€ 2.069.000	€ 5.274.000
Club- & gemeenschapshuizen	€ 4.780.000	€ 1.034.000	€ 3.746.000
Scholen & peuterspeelzalen	€ 6.989.000	€ 5.509.000	€ 1.480.000
Divers	€ 680.000	€ 136.000	€ 544.000
Trafo's	€ 82.000	€ -	€ 82.000
			€ 11.022.000

In de onderstaande tabel wordt inzichtelijk gemaakt hoe de stille reserve in de grondvoorraad, niet zijnde bouwgrond, is opgebouwd;

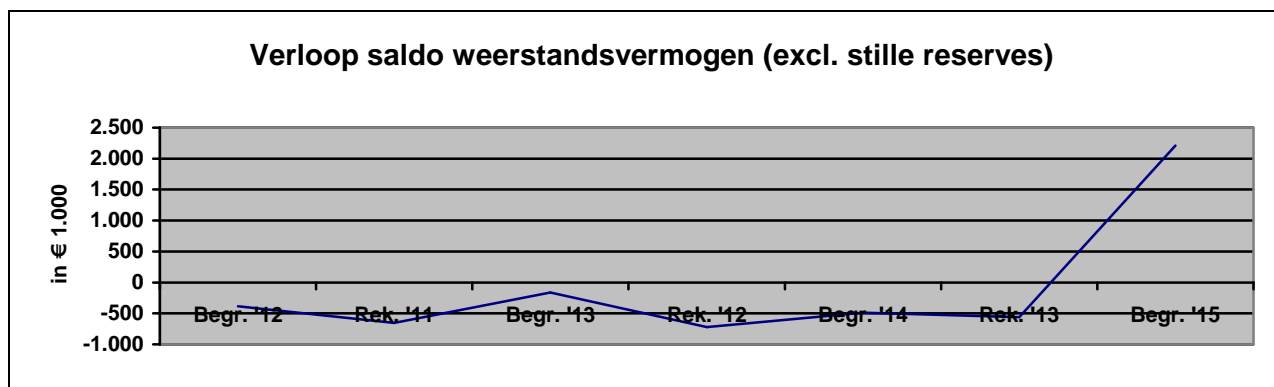
Soort	Oppervlakte	Prijs per m ²	Omvang stille reserve
Grasland	49.175 m ²	€ 6,50	€ 320.000
Bos	429.977 m ²	€ 0,50	€ 215.000
Akkerland *	229.160 m ²	€ 6,50	€ 1.490.000
Erf & Tuin	9.120 m ²	€ 75,00	€ 684.000
			€ 2.709.000

4.3.5. Weerstandsvermogen – conclusies

De laatste stap van dit proces is de confrontatie van het berekende financiële risico aan het verwacht vrije deel van het eigen vermogen en aan de totale weerstandscapaciteit van de gemeente:

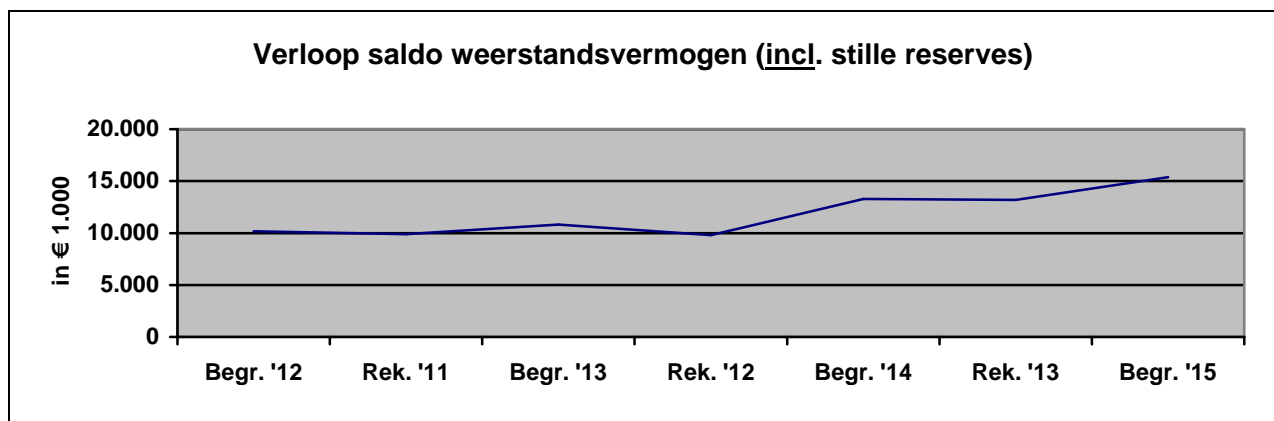
Confrontatie met verwacht vrije deel eigen vermogen

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.280.000 -/-
Verwacht vrije deel eigen vermogen (paragraaf 3.3.3)	€ 3.551.300
	€ 2.271.300
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 58.000 tekort
	€ 2.213.300

Confrontatie met weerstandscapaciteit

Financiële risico's (paragraaf 3.3.2)	€ 1.280.000 -/-
Weerstandscapaciteit (paragraaf 3.3.4)	€ 16.709.000
	€ 15.429.000
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf (paragraaf 3.3.2)	€ 58.000 tekort
	€ 15.371.000

Het weerstandsvermogen¹ van de gemeente Boekel kent een duidelijke verbetering ten opzichte van de situatie t.t.v. de jaarrekening 2014 en is op dit moment van voldoende omvang. Het is zaak om de bestaande omvang qua weerstandsvermogen vast te houden zodat er mogelijkheden blijven bestaan om tijdig te anticiperen op risico's die nu nog als p.m. post worden onderkend en op toekomstige risico's die nu nog niet in beeld zijn.

¹ Bezien vanuit de confrontatie met het verwacht vrije deel van het eigen vermogen, dus zonder rekening te houden met de bestaande ruimte in de stille reserves. De reden hiervoor is dat deze toekomst gericht en daarmee onzeker is. De becijferde stille reserve moet nog eerst ten gelde worden gemaakt en het is nog maar de vraag of de bedragen die hier genoemd zijn ook daadwerkelijk gerealiseerd worden bij een eventuele verkoop.

4.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Om de leefbaarheid in de gemeente op peil te houden is infrastructuur benodigd. Voor zover deze infrastructuur in beheer en onderhoud is bij de gemeente zijn deze opgenomen in deze paragraaf en hebben we het over kapitaalgoederen. We denken hierbij aan wegen, riolering, water, groen en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf wordt stilgestaan bij het beleid en de (financiële) consequenties ervan, ten aanzien van de hiervoor genoemde kapitaalgoederen.

4.4.1 Wegen

Beleidskader: 21 februari 2013 is het wegenbeheerplan 2013 – 2017 vastgesteld. In de gemeente Boekel hebben we 138,8 km verharde en onverharde wegen in beheer en onderhoud.

Financiële consequenties: Uit het wegenbeheerplan 2013-2017 blijkt dat de storting in de periode 2014-2017 met 3,10% moet stijgen en in de periode 2018-2025 met 11,95%. Deze verhoging is nodig om het benodigde wegonderhoud op de langere termijn te kunnen betalen.

Begroting: De voorziening wegbeheer heeft op 1 januari 2015 een niveau van € 149.634 overeenkomstig het wegenbeheerplan 2013-2017.

4.4.2 Riolering

Beleidskader: Het gemeentelijk beleid inzake riolering wordt verwoord in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2011-2015 (vGRP Boekel 2011-2015). Het vGRP is op 13 oktober 2011 door de Raad vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe de gemeente haar zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater de komende periode gaat invullen. De gemeente Boekel beheert in totaal 52 km vrij verval riolering. Verder heeft de gemeente nog 363 mini gemaaltjes in het drukriool met daaraan zo'n 63 km persleiding. In het vGRP is vastgelegd dat de gemeente het ambitieniveau van de afgelopen jaren continueert. Dit ambitieniveau kan omschreven worden als een mix van spaarzaam en betrouwbaar en duurzaam en vooruitstrevend.

Financiële consequenties: In de planperiode dient het rioolrecht jaarlijks met 2,98% bovenop de reguliere inflatie te stijgen.

Begroting: De reserve GRP heeft op 1 januari 2015 een niveau van € 443.112 overeenkomstig het vGRP Boekel 2011-2015.

4.4.3 Water

Beleidskader: Het beleid inzake het waterbeheer is verwoord in het waterplan 2003. Dit is opgesteld in samenwerking met het waterschap Aa en Maas, de provincie Noord-Brabant en Brabant Water. In 2007 is gestart met de zogenaamde gebiedsprocessen om de totale wateropgave te bepalen. Deze opgave bestaat uit het op orde brengen van de watersystemen, zoals verwoord in de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) en Waterbeleid 21^e eeuw (WB21). Inmiddels zijn in deze gebiedsprocessen voor de waterthema's als waterkwaliteit, ecologie, verdroging en wateroverlast, de opgaven bepaald en zijn oplossingsrichtingen beschreven. De eigen regionale visie van het waterschap en de gemeenten op het gebied van waterbeheer en ruimtelijke ordening en regionale specifieke gebiedssituaties zijn hierin meegenomen. De doelen en maatregelen zijn voor onze gemeente terug te vinden in het waterprogramma van het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop.

De maatregelen betreffen de realisatie van de drie EVZ's die binnen onze gemeentegrenzen liggen, te weten de Aa, de Leijgraaf en de Meerkensloop. De Aa en de Leijgraaf zijn al grotendeels gerealiseerd door de gemeente Veghel. De Meerkensloop moet nog (grotendeels) gerealiseerd worden.

Momenteel kijkt de provincie naar de prioritering van de EVZ's in de provincie Noord-Brabant. Bij de behandeling van de jaarrekening 2012 is het budget voor de realisatie van de EVZ's geschrapt. Hiermee is ook de prioriteit die de gemeente geeft aan de realisatie van de EVZ Meerkensloop aanzienlijk verlaagd.

Financiële consequenties: Uit het definitieve waterprogramma voor het deelstroomgebied Wetering, Leijgraaf, Snelle en Peelse Loop volgen een aantal maatregelen die de gemeente Boekel moet nemen. De totale gemeentelijke kosten voor de nog te realiseren maatregelen bedragen ongeveer € 44.800.

Begroting: Het budget voor de realisatie van EVZ's is geschrapt. Er zijn dan ook geen middelen meer beschikbaar om maatregelen te financieren.

4.4.4 Groen

Beleidskader: Beleid inzake groenvoorzieningen wordt jaarlijks bijgesteld in het groen-onderhoudsbestek. In totaal beheert de gemeente 23,5 hectare plantsoenen, 66,8 hectare bossen, 2 hectare parkbos en 24,6 hectare grasvelden en een onbekend areaal boomsingels als vrijstaande bomen. In 2008 is een groenbeheerplan opgesteld. Doel daarvan is een goede inventarisatie te verkrijgen van de te beheren onderdelen, het gewenste onderhoudsniveau en de daarbij horende middelen. Dit beheerplan is in het najaar van 2008 door de raad vastgesteld. In 2014 is een nieuw integraal onderhoudsbestek voor het onderhoud van de openbare ruimte aanbesteed en gegund voor 5 jaar aan IBN. In dit bestek zijn naast het onderhoud van de plantsoenen, ook het onderhoud van de gazons, het vegen van de goten en de onkruidbestrijding opgenomen. Ook zal het lopende contract met de Bosgroep Zuid, dat eind 2014 afloopt, voor het bosonderhoud in de loop van 2014 worden verlengd. In de loop van 2014 zal ook het bomenonderhoud en het uitvoeren van de boomveiligheidscontroles worden aanbesteed teneinde uitvoering te geven aan het planmatig beheer en onderhoud van de bomen.

Financiële consequenties: De jaarlijkse budgetten voor groenonderhoud zijn naar aanleiding van het integraal onderhoudsbestek 2014-2018 dat eind 2013 aan IBN is gegund niet aangepast. Het is gelukt om een redelijk tot goed onderhoudsniveau te handhaven binnen de begroting. Daarbij is met IBN afgesproken dat zij de gemeentelijke vrachtwagen voor 200 uur per jaar huurt van de gemeente. De opbrengsten hiervan worden ingezet als dekking van de kosten voor het integraal onderhoudsbestek 2014-2018. Daarnaast werd er in 2013 en 2014 jaarlijks nog € 20.000 euro aangewend voor het onderhoud van openbaar gebied uit de Algemene Gemeentelijke Reserve (AGR) van IBN. Vanaf 2015 is dit bedrag structureel opgenomen in de begroting.

Begroting: Voor de uitvoering van het integraal onderhoudsbestek 2014-2018 is in totaal een bedrag van € 299.000 gereserveerd in de begroting 2015. Daarnaast is er nog € 40.000 opgenomen in de begroting voor het uitvoeren van onderhoud aan bomen.

4.4.5 Gebouwen

Beleidskader:

De gemeente Boekel heeft een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) voor al haar gemeentelijke gebouwen. Het groot onderhoud waar de gemeente verantwoordelijk voor is, staat hierin opgenomen.

Het onderhoud dat wordt beschouwd als gering en dagelijks onderhoud in de zin van de wet (art. 7A:1619 BW) is voor rekening van de gebruikers/beheerders/huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Het Meerjaren Onderhoudsplan wordt doorgaans elke jaar herzien. Het plan is begin 2014 bijgewerkt voor de periode 2014 - 2023 en financieel vertaald in de voorjaarsnota 2014.

Uitvoeringsniveau:

Per gebouw is een onderhoudskostenplan CAPEX (investeringen groter dan € 10.000,- om de levensduur van de gebouwen te verlengen) en een onderhoudskostenplan OPEX (terugkerende kleinere kosten om het kwaliteitsniveau van de gebouwen in stand te houden) opgesteld.

Het onderhoudskostenplan OPEX is verdeeld in de onderdelen contracten en incidentele kosten.

De investeringenlasten (CAPEX) worden over een periode van 15 jaar afgeschreven.

Daarnaast vindt er jaarlijks een dotatie plaats in een voorziening, waaruit de incidentele kosten uit OPEX betaald worden. Verder zijn er in de begroting een post opgenomen ten behoeve van onderhoudscontracten, een post voor de regievoering van het gebouwenbeheer, en een post voor onvoorziene uitgaven.

Wettelijk is bepaald dat basisscholen vanaf 2015 zelf verantwoordelijk worden voor het gehele onderhoud van hun scholen. Dit betekent dat vanaf 2015 de gemeente niet langer zal zorgen voor het groot onderhoud van de vier basisscholen en dat deze vanaf dan dus geen onderdeel meer uitmaken van het Meerjaren Onderhoudsplan.

Voor een aantal gemeentelijke gebouwen zal op korte termijn een onderzoek gestart worden naar de mogelijkheden tot verkoop van deze gebouwen. Wanneer deze plannen gereed zijn zullen deze meegenomen worden in de actualisatie van het Meerjaren Onderhoudsplan.

Begroting:

De voorziening onderhoud gebouwen bedraagt per 1 januari 2015 € 266.577.

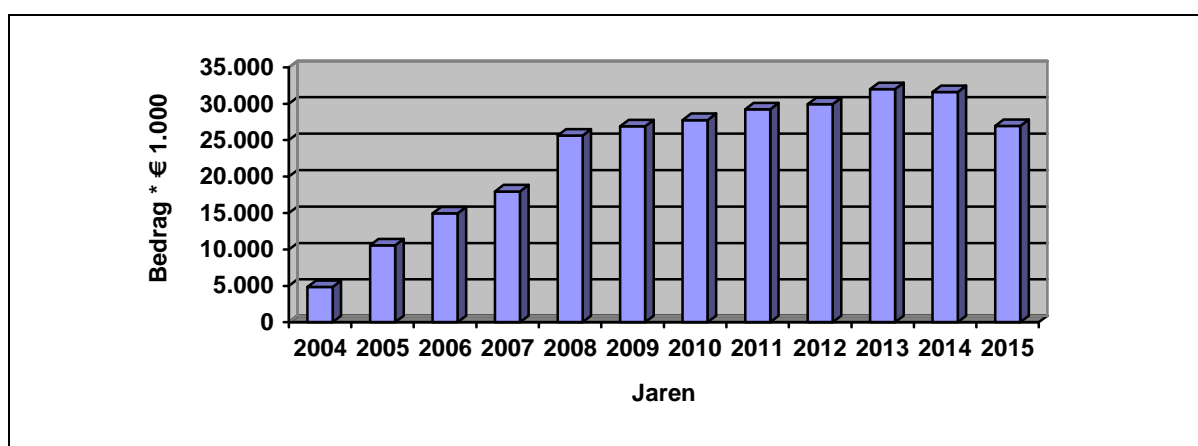
4.5 Financiering

Het keuzemoment voor het aantrekken van een vaste geldlening wordt naast het benodigde inzicht in de geldstromen ook bepaald door de marktverwachtingen en het voldoen aan de wettelijke regelingen en toetsingscriteria van de provincie m.b.t. de kasgeldnorm en de renterisiconorm (wet Fido).

Daardoor is het niet mogelijk/toegestaan om alles met 'kort geld' te financieren. Een instrument waar overigens zo veel als mogelijk gebruik van wordt gemaakt aangezien de rentelasten hierover over het algemeen lager zijn. Het risico van kort geld ligt in de toekomst, op het moment dat de lening afloopt en herfinanciering aan de orde is. Kan op dat moment in de toekomst voor eenzelfde rentepercentage geleend worden, of ontstaan er a.g.v. hogere rentelasten (aanzienlijke) financiële tegenvallers? Om dit risico te ondervangen dient volgens de wet Fido de financiering gestoeld te zijn op een combinatie van lang- en kort vreemd vermogen.

Uit het overzicht van opgenomen geldleningen (bijlage I) blijkt dat er in het begrotingsjaar 2015 naar verwachting géén nieuwe langlopende lening hoeft te worden afgesloten. Randvoorwaarde hierbij is wel dat de liquiditeitsplanning zoals opgenomen in de voorjaarsnota 2014 wordt gerealiseerd. De totale langlopende schuld loopt daarmee in 2015 af met € 4,7 miljoen tot circa € 26,9 miljoen en komt onder het door onszelf opgelegde plafond van € 30 miljoen uit.

De jaarlijkse aflossing op langlopende leningen bedraagt in 2015 ruim € 4,7 miljoen, met een bijbehorende rentelast van circa € 0,95 miljoen per jaar.

Daar het merendeel van de in het verleden aangetrokken geldlening betrekking heeft op grondaankopen die binnen een termijn van 10 jaar tot voldoende omzet moeten leiden is de termijn van de geldlening teruggebracht van de reguliere 25 jaar naar 10 jaar. Deze lijn is in 2013 losgelaten en worden nieuwe langlopende lening aangegaan met een looptijd van 20 jaar. Dit omdat de verwachte levensduur van de investeringen die met deze middelen gefinancierd zijn eerder 20 dan 10 jaar bedragen.

Met behulp van onze liquiditeitsprognose, die periodiek wordt geactualiseerd, wordt getracht de bestaande en toekomstige liquiditeitsbehoefte zo goed mogelijk in beeld te brengen en het aangaan van leningen hierop af te stemmen. Het aantrekken van langlopende middelen zal echter nooit één op één kunnen worden afgestemd op de bestaande behoefte aangezien planning en realisatie van investeringen en/of projecten altijd afwijkingen zullen vertonen. Fluctuaties die hierdoor op korte termijn ontstaan worden opgevangen middels het aantrekken van kort geld (korter dan 1 jaar).

Een substantieel deel van de kosten van de langlopende geldlening heeft een directe relatie met de grondexploitatie. Gezien de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie is de doorbelasting van de rente aan het grondbedrijf in de afgelopen jaren geleidelijk aan afgebouwd naar 4,0% in 2014 en verder.

4.5.1 Renterisiconorm

Uitgangspunt van de renterisiconorm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De wettelijk vastgestelde renterisiconorm van 20% houdt in dat in enig jaar de aflossing van de lange schuld niet hoger mag zijn dan 20% van de gehele vaste schuld. De berekening van de huidige renterisiconorm is opgenomen in de volgende tabel.

Renterisico per 2015		x € 1.000
1. Renteherziening op vaste schuld		0
2a. Nieuw aan te trekken vaste schuld		0
2b. Nieuw uit te zetten langlopende lening		0
3. Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (2a-2b)		0
4. Te betalen aflossingen		4.660
5. Herfinanciering (laagste van 3 en 4)		0
6. Renterisico op vaste schuld (1+5)		0
Toets renterisiconorm		
7. Stand van de vaste geldleningen o/g		31.600
8. Het bij min. Regeling vastgesteld percentage		20%
9. Renterisiconorm (20% van 7)		6.320
10. Renterisico op vaste schuld (6)		0
11. Ruimte(+)/Overschrijding (-); (9-10)		6.320

Uit dit overzicht blijkt dat de gemeente een renterisico loopt dat binnen de beleidskaders past.

4.5.2 Kasgeldlimiet

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Deze limiet geeft het bedrag aan dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage, vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. In de volgende tabel is de berekening van de kasgeldlimiet van 2014 opgenomen.

Kasgeldlimiet 2014		x € 1.000
Begrotingstotaal 2015, incl. grondbedrijf		22.900
Toegestane kasgeldlimiet		8,5 %
1. Kasgeldlimiet in bedrag		1.947
Opgenomen gelden < 1 jaar		0
Schuld in rekening-courant		0
Gestorte gelden derden < 1 jaar		0
Overige vlottende geldleningen		0
2. Omvang vlottende korte schuld		0
Contante gelden in kas per 1 januari 2014		0
Tegoeden in rekening courant ov. uitstaande gelden < 1 jaar		0
3. Vlottende middelen		0
Totaal netto vlottende schuld (2 – 3)		0
Toegestane kasgeldlimiet (1)		1.947
Ruimte (+) / overschrijding (-)		1.947

4.6 Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over het tarievenbeleid voor de gemeentelijke heffingen en belastingen, de ontwikkeling van de lokale heffingen en het kwijtscheldingsbeleid van de gemeente.

4.6.1 Onroerende zaakbelastingen

Doelstelling van de onroerende zaakbelastingen is het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen door heffing en inning.

Ten aanzien van de opbrengst voor de onroerende zaakbelastingen geldt dat de basisverhoging vanaf 2005 gebaseerd wordt op de consumentenprijsindex (CPI) over een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar, door het Centraal Planbureau berekend op 1,96%. In de onderhavige paragraaf is de OZB opbrengst verhoogd met de consumentenindex en de extra verhoging in het kader van de ombuigingen 2018.

De onroerende zaakbelasting wordt met ingang van 1 januari 2009 berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaken, zoals die op de voet van hoofdstuk IV van de Wet Waardering Onroerende Zaken (Wet-WOZ) wordt vastgesteld.

Voor het jaar 2015 worden de WOZ waarden van alle onroerende zaken opnieuw vastgesteld naar de waardepeildatum 1 januari 2014 door de BSOB. Tussen de waardepeildatum en het belastingjaar, waarvoor een waarde wordt vastgesteld, ligt een periode van 1 jaar. De nieuwe totale waarde van alle WOZ objecten zal worden gebruikt om de OZB tarieven voor 2014 te berekenen. Op het moment van de voorbereidingen voor de begroting 2014 zijn de definitieve waarden, zoals gebruikelijk, nog niet voorhanden. Aangezien de definitieve WOZ waarden nog niet bekend zijn kunnen de OZB tarieven dan ook nog niet definitief worden bepaald en vastgesteld. In de raadsvergadering van december 2014 zullen de tarieven ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

De raming van de opbrengst van de onroerende zaakbelastingen 2015 bedraagt € 2.357.500. Hierbij is rekening gehouden met de extra verhoging in het kader van de ombuigingen 2018, een indexering van 1,96% (zijnde de consumenten-prijsindex) en een autonome groei in 2015 van € 22.000.

Op basis van een voorlopige raming van de WOZ-waarden 2015 zijn de tarieven als volgt berekend:

Onroerende Zaak Belastingen	opbrengst meerjarenraming 2015	tarieven 2015 in %	rekentarieven (meicirculaire)	(norm)opbrengst o.b.v. reKentarieven	meer (+) minder (-) opbrengst t.o.v. norm
ozb eig. woning	€ 1.415.000	0,1493 %	0,1085 %	€ 1.028.100	€ 386.900
ozb eig. niet woning	€ 585.800	0,1856 %	0,1430 %	€ 451.400	€ 134.400
ozb gebr. niet woning	€ 356.700	0,1350 %	0,1153 %	€ 304.700	€ 52.000
Totaal	€ 2.357.500			€ 1.784.200	€ 573.300

Ter vergelijking is in de bovenstaande tabel tevens opgenomen wat de opbrengst zou zijn wanneer de reKentarieven / rekenpercentages zoals gepubliceerd in de meicirculaire 2014 worden gehanteerd. De totale OZB-opbrengsten zijn in dat scenario, per saldo, ruim € 573.000 lager.

OZB-tarieven 2014			
Gemeente	Woning (eigenaar) %	Gemeente	Niet woning (eigen.+gebr.) %
Laarbeek	0,0891	Boekel	0,2658
Landerd	0,0914	Laarbeek	0,2722
Cuijk	0,0992	Deurne	0,3001
Uden	0,0998	St. Oedenrode	0,3109
Maasdonk	0,1045	Grave	0,3220
Boxmeer	0,1074	Veghel	0,3268
Veghel	0,1155	Cuijk	0,3443
Bernheze	0,1166	Boxmeer	0,3446
Boekel	0,1172	Uden	0,3588
Helmond	0,1221	Landerd	0,3779
St. Oedenrode	0,1261	Helmond	0,3782
Grave	0,1300	Bernheze	0,3863
St. Anthonis	0,1301	St. Anthonis	0,3877
Mill en St. Hubert	0,1396	Nuenen	0,4243
Deurne	0,1462	Mill en St. Hubert	0,4245
Nuenen	0,1644	Gemert-Bakel	0,4326
Gemert-Bakel	0,1773	Maasdonk	0,5082
Gemiddelde	0,1221		0,3627

Bron: Coelo Atlas 2014; OZB-tarieven van omliggende gemeenten 2014

4.6.2 Afvalstoffenheffing

Doelstelling: het inzamelen en verwerken van huishoudelijk en aanverwant afval. Daarbij is het streven om door middel van gescheiden ophalen het hergebruik van grondstoffen te bevorderen en verwerking van restafval te beperken tegen een kostendekkend tarief.

Het aantal objecten waarvoor op grond van de Wet milieubeheer een verplichting tot inzameling van huishoudelijk afval geldt wordt voor 2015 geschat op 3.880. De geraamde kosten bedragen € 686.500.

Het tarief is op basis van het voorgaande berekend op € 175,89 (was in 2014 € 183,94 wat een daling betekent van bijna 4,5%). Dit betreft het vaste tarief en dat geldt zowel voor een éénpersoonshuishouden als een meerpersoonshuishouden. Het verschil tussen de huishoudens wordt tot uitdrukking gebracht via het gebruik van de opdrukzakken á € 1,10 per zak.

Op basis van het gemiddeld gebruik komt het Coelo-rapport voor de gemeente Boekel voor 2013 uit op € 205 voor een éénpersoonshuishouden en € 247 voor een meerpersoonshuishouden.

Afvalstoffenheffing 2014			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Deurne	118	Cuijk	191
Bernheze	132	Helmond	212
Veghel	136	Bernheze	217
Laarbeek	137	Boxmeer	222
Mill en St. Hubert	143	Mill en St. Hubert	227
Cuijk	149	St. Antonis	234
Gemert-Bakel	155	Veghel	234
St. Oedenrode	157	Grave	244
Maasdonk	159	Boekel	247
Nuenen	161	Maasdonk	248
Landerd	163	St. Oedenrode	249
Boxmeer	180	Gemert-Bakel	253
St. Anthonis	183	Laarbeek	253
Grave	193	Deurne	254
Boekel	205	Landerd	255
Helmond	212	Nuenen	274
Uden	229	Uden	277
Gemiddelde	165		241

Bron: Coelo Atlas 2014; tarieven reinigingsheffing van omliggende gemeenten 2014

4.6.3 Rioolheffing

Doelstelling: de kwaliteit van het rioleringsstelsel op een maatschappelijk geaccepteerd niveau te waarborgen t.b.v. gebruikers van het gemeentelijk rioleringsstelsel, waarbij wordt uitgegaan van een gesloten financieringsstelsel.

In het Raadsbesluit bij het vGRP (verbreed Gemeentelijk Riolerings Plan) 2011-2015 is aangegeven dat de rioolheffing op een kostendekkend niveau dient te zijn. Het tarief rioolheffing wordt jaarlijks geïndexeerd met 3,1 %.

Ingaande het belastingjaar 2013 is het tarief dat in rekening wordt gebracht gekoppeld aan de hoeveelheid afgevoerd water, gemeten in m³.

Categorie	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015
t/m 50m ³	€ 154	€ 159	€ 164
51 t/m 150 m ³	€ 179	€ 185	€ 191
151 t/m 250 m ³	€ 214	€ 221	€ 228
251 t/m 500 m ³	€ 249	€ 257	€ 265
Indien per verbruiksperiode meer dan 500 m ³ wordt afgevoerd, is daarboven een tarief verschuldigd voor elke volle eenheid van 1m ³ afgevoerd water.			
501 t/m 5.000 m ³	€ 1,10	€ 1,13	€ 1,17
5.001 t/m 10.000 m ³	€ 0,80	€ 0,82	€ 0,85
Boven 10.000 m ³	€ 0,50	€ 0,52	€ 0,54

Het aantal objecten van waaruit afvalwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt geloosd bedraagt in 2015 ± 4.150 (± 3.620 woningen en ± 530 bedrijven).

Rioolrechten 2014			
Gemeente	Éénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Nuenen	84	Bernheze	131
St. Oedenrode	84	Laarbeek	163
Bernheze	131	Gemert-Bakel	171
Landerd	133	Cuijk	182
Boxmeer	141	Boekel	185
Maasdonk	153	Landerd	190
St. Anthonis	154	Uden	190
Boekel	159	Veghel	209
Laarbeek	163	St. Oedenrode	210
Mill en St. Hubert	168	Grave	222
Gemert-Bakel	171	Maasdonk	224
Cuijk	182	Boxmeer	226
Uden	190	Helmond	237
Deurne	194	Nuenen	253
Veghel	209	St. Antonis	259
Grave	222	Mill en St. Hubert	260
Helmond	237	Deurne	286
Gemiddelde	163		212

Bron: Coelo Atlas 2014; tarieven rioolrecht van omliggende gemeenten 2014

4.6.4 Toeristenbelasting

Doelstelling: het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. Het tarief voor 2014 bedraagt € 0,98 per overnachting en is afgestemd op het niveau van de tarieven van omliggende gemeenten. Overeenkomstig de meerjarenbegroting wordt het tarief voor het jaar 2015 geïndexeerd met 1,96% en komt daarmee op € 1,00 per overnachting.

4.6.5 Grafrechten, begrafenisrechten

Doelstelling: de mogelijkheid bieden voor het ter aarde bestellen van overledenen in een passende omgeving in het belang van de volksgezondheid.

Afgelopen jaar is er onderzoek gedaan naar de kosten en de opbrengsten van onze begraafplaatsen. Op basis van de huidige tarieven en een inschatting van het aantal begravingen komen we tot een totale begrote opbrengstenpost van € 87.200. In de begroting 2015 staat daartegenover een kostenpost van ruim € 37.000. Dat zijn echter alleen de externe kosten. Interne kosten worden elders verantwoord en ook de doorberekening van IBN is deels op andere posten verantwoord. Worden deze in de berekening meegenomen dan is er sprake van een kostendekkend tarief sinds 2014.

	Tarief 2012	Tarief 2013	Tarief 2014	Tarief 2015
Grafrecht				
- per graf	741	754	867	884
- verlenging	373	379	436	444
- urnengraf	741	754	867	884
- verlenging urnengraf	373	379	436	444
Begraafrecht				
- volwassen (> 10 jr.)	501	509	519	529
- kinderen (< 10 jr.)	346	352	359	366
- urn	294	299	305	311

4.6.6 Bouwleges en overige leges en vergoedingen

Doelstelling: het door middel van het opleggen van leges en vergoedingen komen tot kostendekking van diverse door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten en producten.

In 2015 worden de tarieven verhoogd op basis van de consumenten prijsindexpercentage van 1,96%. Een aantal leges is wettelijk gelimiteerd of vastgesteld; hiervoor wordt uiteraard geen verhoging doorgevoerd.

4.6.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is een belangrijk instrument van de gemeente om de armoede te bestrijden. Hierbij worden door de gemeente de wettelijke mogelijkheden ten volle benut. Als de aanslag juist is opgelegd en men niet in staat is vanwege de financiële situatie - ook niet door middel van een betalingsregeling - deze aanslag te betalen, kan men kwijtschelding vragen. Met betrekking tot kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan gesteld op 100% van de normuitkering die de belastingschuldige naar de maatstaven van het Bijstandsbesluit landelijke normering zou kunnen krijgen.

Volledige of gedeeltelijke kwijtschelding kan worden toegekend voor rioolrechten, afvalstoffenheffing en onroerend zaakbelasting. Geen kwijtschelding wordt verleend voor graf- en begrafenisrechten, marktgelden, toeristenbelasting en leges.

4.6.8 Woonlastenontwikkeling

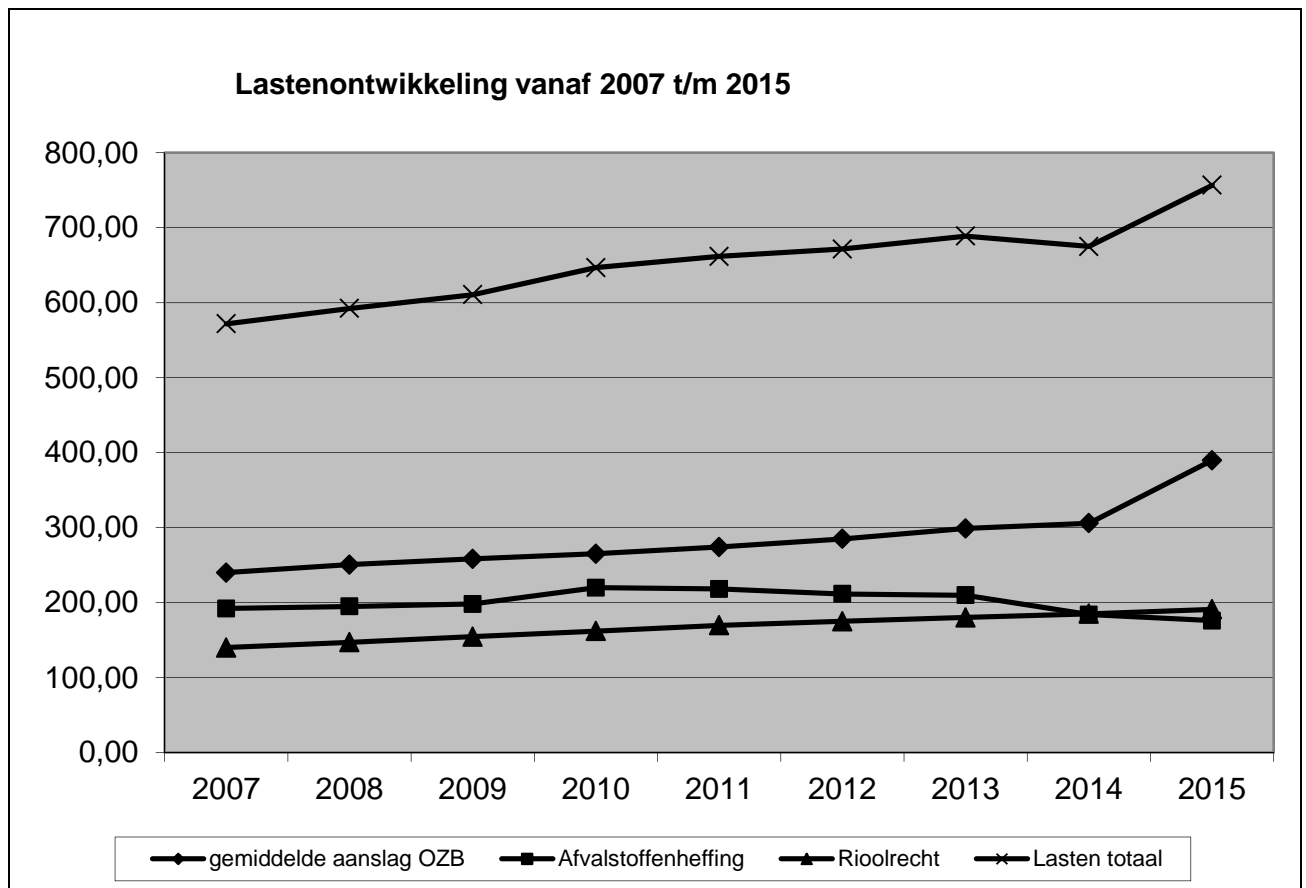
Onderstaande tabel geeft de gemiddelde woonlasten 2014 weer in gemeenten in de omgeving zoals deze zijn berekend door Coelo.

Woonlasten 2014			
Gemeente	Eénpersoons HH	Gemeente	Meerpersoons HH
Laarbeek	525	Cuijk	584
Cuijk	542	Laarbeek	641
Landerd	553	Bernheze	672
Bernheze	587	Uden	687
Boxmeer	598	Landerd	702
St. Oedenrode	614	Helmond	703
Veghel	632	Boxmeer	725
Maasdonk	635	Veghel	731
Uden	639	Grave	748
Mill en St. Hubert	669	Boekel	767
St. Antonis	678	Maasdonk	795
Deurne	686	St. Oedenrode	832
Grave	697	St. Antonis	834
Boekel	699	Mill en St. Hubert	844
Helmond	703	Gemert-Bakel	858
Nuenen	738	Deurne	914
Gemert-Bakel	760	Nuenen	1.020
Gemiddelde	644		768

Bron: Coelo Atlas 2014; woonlasten van omliggende gemeenten 2014

Door middel van de navolgende tabel en grafiek maken wij inzichtelijk hoe vanaf 2007 de lokale woonlasten zich hebben ontwikkeld. De vergelijking met de omliggende gemeenten is in zoverre te maken, dat er rekening moet worden gehouden met het verschil tussen het vastrecht en het totale bedrag aan afvalstoffenheffing dat betaald moet worden. In onderstaande lastenontwikkeling is de afvalstoffenheffing gebaseerd op het vastrecht.

Lastenontwikkeling 2007 t/m 2015									
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Gemiddelde waarde woning	€ 293.000	€ 311.000	€ 317.000	€ 313.000	€ 300.000	€ 295.000	€ 291.000	€ 279.600	€ 261.000
Eenheid	€ 2.500	€ 2.500	€ 2.500	%	%	%	%	%	%
OZB tarief woning	€ 2,05	€ 2,02	€ 2,05	0,0849%	0,0913%	0,0969%	0,1027%	0,1094%	0,1493%
Gemiddelde aanslag OZB	€ 239,85	€ 250,48	€ 258,30	€ 265,00	€ 274,00	€ 285,00	€ 298,82	€ 305,88	€ 389,67
Afvalstoffenheffing	€ 192,00	€ 194,80	€ 197,96	€ 219,71	€ 218,12	€ 211,55	€ 209,84	€ 183,94	€ 175,89
Rioolrecht	€ 140,00	€ 147,05	€ 154,44	€ 161,97	€ 169,59	€ 175,00	€ 180,00	€ 185,00	€ 191,00
Lasten totaal	€ 571,85	€ 592,33	€ 610,70	€ 646,68	€ 661,71	€ 671,55	€ 688,66	€ 674,82	€ 756,56

4.7 Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaat- dan wel publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Een financieel belang is aanwezig wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement dan wel als financiële aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt (art. 1 BBV). Bestuurlijk belang is aanwezig, indien er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht dan wel vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie.

Het criterium om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen, stichtingen en verenigingen op te nemen in deze paragraaf als verbonden partij is gelegd bij die partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

	Verbonden partij	Bestuurlijk	Financieel belang		
		Zitting bestuur / stemrecht	Begroet 2015	Middelen ter beschikking gesteld in 2013	Financieel aansprakelijk i.g.v. faillissement
Gemeenschappelijke regelingen					
1.	Veiligheidsregio Brabant-Noord - Brandweer Brabant-Noord - GHOR - GMC	Burgemeester	530.000 18.500 21.000	557.300 16.700 15.600	ja
2.	GGD Hart voor Brabant - Uniform pakket & Lokale accenten - Autonome kosten - Jeugdgezondheidszorg 0-4 jaar - Elektronisch kinddossier - Contactmoment adolescenten	Wethouder	139.200 1.100 149.600 14.200 9.600	131.800 1.100 134.800 14.000 0	ja
3.	Regionale Ambulancevervoer	Wethouder	0	0	ja
4.	Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) - voorheen RMB (2013)	Wethouder	223.400	199.900	ja
5.	Werkvoorzieningschap	Wethouder	3.000	3.100	ja
6.	Brabants Historisch Informatiecentrum	Burgemeester	35.200	35.600	ja
7.	Kleinschalig collectief vervoer (Taxivervoer)	Wethouder	85.000	81.100	ja
8.	Openbaar Onderwijs Oost Brabant	Wethouder	p.m.	0	ja
9.	Leerplicht en Regionaal Meldcentrum	Wethouder	19.200	21.200	ja
10.	Belastingsamenwerking Oost-Brabant (BSOB)	Burgemeester	133.400	162.200	ja
11.	Bestuurscommissie Afvalinzameling Land van Cuijk en Boekel	Wethouder	404.000	343.700	ja

	Verbonden partij	Bestuurlijk	Financieel belang		
		Zitting bestuur / stemrecht	Begroot 2015	Middelen ter beschikking gesteld in 2013	Financieel aansprakelijk i.g.v. faillissement
Privaatrechtelijke samenwerkingsverbanden					
1.	Regionaal Veiligheidshuis Maas & Leijgraaf	Burgemeester	3.500	3.300	ja
2.	Veiligheidsfonds	Burgemeester	2.500	0	ja
3.	AgriFood Capital	Burgemeester	33.000	0	n.v.t.
4.	Brabant Water N.V.	Wethouder	p.m.	0	n.v.t.
5.	Vereniging van eigenaren Octopus	Ambtelijk	11.000	10.800	ja
6.	Vereniging van eigenaren Ontmoetingcentrum Boekel Boszicht	Ambtelijk	1.800	1.800	ja
7.	BoekelNet	Wethouder	0	0	ja

Het College heeft geconstateerd dat onderstaande algemene uitgangspunten voldoende houvast bieden om op verantwoorde wijze met het onderwerp verbonden partijen om te gaan. Een nader uitgewerkt beleidskader wordt derhalve niet (meer) noodzakelijk geacht.

- Aansluiting tussen beoogde doelstellingen van de gemeente met de gerealiseerde doelstellingen van de verbonden partijen;
- De rol die verbonden partijen kunnen spelen bij de uitvoering van de publieke taak;
- De verdeling van de verantwoordelijkheden tussen college en raad;
- Informeren van de raad bij relevante ontwikkelingen;
- Omgang met informatie van verbonden partijen;
- Kwantificering van financiële belangen per partij;
- Financiering gelijke tred laten houden met de Algemene Uitkering (trap op, trap af).

4.8 Grondbeleid

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van programma's zoals bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening en woningbouw en investeringen op maatschappelijke terreinen. Het grondbeleid heeft daarnaast natuurlijk een grote financiële impact. De grondexploitatie, inclusief de resultaten hieruit, vormen meer en meer een belangrijk onderdeel van de totale exploitatie.

Gelet op de risico's, zeker in relatie tot de omvang van de bedragen, waarover het op dit terrein gaat, is niet voor niets een afzonderlijke paragraaf over het grondbedrijf verplicht gesteld.

4.8.1 Visie

Taak van het grondbedrijf is het leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling van een aantrekkelijke gemeente.

Gelet op de huidige gemeentelijke grondvoorraad voor uitbreidingsplannen, zal de gemeente een passief grondaankoopbeleid voeren. Ook ten aanzien van plannen van derden zal de gemeente een passieve grondhouding aannemen. Het spreekt voor zich dat plannen van derden op het gebied van woningbouw en of bedrijventerreinen van grote financiële invloed zijn op de financiën en het tempo van ontwikkelen van gemeentelijke plannen. De huidige gemeentelijke plannen en grondvoorraad voldoen op dit moment in voldoende mate aan alle gewenste ontwikkelingen en prognoses. Slechts waar strategisch gemeentelijk belang is, zal afgewogen worden of grondpositie of ontwikkelingen door derden noodzakelijk of gewenst zijn. Het spreekt voor zich dat eventueel gemaakte of te maken kosten door de gemeente bij grondexploitatie door derden verrekend zullen worden via een overeenkomst of vast te stellen exploitatieplan.

De lopende en geplande projecten in exploitatie binnen de Gemeente Boekel zijn:

- Lage Schoense fase 3
- De Donk fase 1, 2 en 3
- Peelhorst
- Venhorst-Noord
- De Run
- MOB
- Bedrijventerreinen Vlonder West fase 3
- Bedrijventerreinen Kraaiendonk
- De Driedaagse
- De Schutboom

Overige projecten die nog niet in exploitatie genomen zijn binnen de Gemeente Boekel:

- Het project Irenestraat zal worden opgenomen in een exploitatie.
- De uitbreiding van het bedrijventerrein in Boekel is mede afhankelijk van de aanleg van de randweg. Een locatie aan "Lage Raam" is hiervoor in beeld.

Naast projecten van de gemeente Boekel worden er ook door particulieren projecten geïnitieerd, de zogenaamde passieve complexen. Hierbij ligt het initiatief bij de particulier. In de huidige matige markt zien we dat de daadwerkelijke realisatie een proces van lange adem is.

- Buskensstraat en omgeving / ontwikkeling Zuidwand (Sint Agahtaplein)
- Centrum-Oost in procedure)
- Herontwikkeling Boekos terrein
- Daniël de Brouwerstraat

De gemeente Boekel sluit of heeft zogenoemde exploitatie overeenkomsten afgesloten met deze (particulieren) ontwikkelaars. Hierin wordt afgesproken onder welke voorwaarden en vergoeding van kosten de gemeente haar medewerking wil verlenen aan het initiatief. Al deze projecten tezamen tellen ruim 600 woningen reguliere woningbouw, inclusief woningen in het buitengebied, zorgwoningen en ruim 5 hectare bedrijventerrein. In ieder geval voldoende reguliere woningbouw en ruimte voor ruimte kavels voor de komende jaren tot 2026.

Een bijzonder complex binnen het grondbedrijf betreft de LOG exploitatie. In 2009 is deze exploitatie opgesteld. Door de gewijzigde regelgeving vanuit de verordening ruimte is het opbrengend vermogen echter fors gedaald en worden we met een negatief resultaat geconfronteerd. Met de provincie zijn we in gesprek over wie deze kosten moet dragen. Wij zijn van mening dat deze kosten bij de veroorzakende partij, de provincie dus, moeten liggen. Er is een voorziening gevormd ad. € 1.053.000 om een mogelijk verlies af te dekken.

Gronduitgifte

De wachtlijsten met belangstellenden voor woning of bouwgrond zijn afgeschaft. Belangstellenden voor een kavel kunnen reageren op publicaties. Bij meerdere belangstellenden voor een kavel zal worden geloot. Gesteld kan worden dat er sprake is van een aantrekkende belangstelling voor woningen en kavels. Het aanbod is divers genoeg om potentiële kopers te voorzien. Vooral de starters zijn in ruime mate aan bod gekomen.

Specifiek aandacht verdient de uitgifte van kavels en woningen in Venhorst. Ondanks de differentiatie van de grondprijs ten opzichte van de kern Boekel, flexibele verkaveling en info- avonden is de belangstelling beperkt te noemen. Wij gaan zeker onderzoeken wat voor maatregelen nog extra ingezet kunnen worden.

4.8.2 Beleid inzake reserve en risico

In de gemeente Boekel is sprake van zeer omvangrijke activiteiten in het kader van grondexploitatie. Binnen de grondbedrijfrapportage is uitsluitend sprake van actieve complexen. Daarnaast zijn er twee complexen welke nog niet zijn geactiveerd. Alle complexen voorzien in de geprognostiseerde behoefte aan woningen en bedrijven. De omvangrijke activiteiten leiden ook tot een flinke boekwaarde. De boekwaarde per 31 december 2013 op de actieve complexen is circa € 20 miljoen. In onderstaande tabel is daarvan een detaillering gegeven.

GRONDBEDRIJF COMPLEXEN	BOEKWAARDE 31-12-2013	Gevormde Verlies Voorziening
Woningbouw		
Lage Schoense (fase 3)	€ 96.780	
De Donk (fase 1)	€ 207.364	
De Donk (fase 2)	€ 5.334.390	
De Donk (fase 3)	€ 255.163	
Peelhorst	€ 2.106.157	€ 324.000
MOB	€ 910.858	
De Run	€ 3.689.897	€ 208.000
Venhorst Noord	€ 728.854	
Gymzaal Boekel	€ 511.708	€ 512.000
Irenestraat Boekel	€ 3.605	€ 28.000
Bedrijventerrein		
De Vlonder West (fase 3)	€ 1.643.277	€ 22.000
Venhorst Bedrijventerrein	€ 832.241	
MIX		
Schutboom	€ 1.997.755	
De Driedaagse	€ 1.901.203	
TOTAAL	€ 20.219.252	€ 1.094.000

Tabel 1: Boekwaarde per 1-1-2014 en de voorzieningen die in 2013 zijn gevormd.

In de afgelopen jaren zijn forse investeringen gedaan in het kader van dorpsontwikkeling en grondexploitatie. Bij de ontwikkeling van de gebieden zijn in beperkte mate particuliere partijen betrokken. Met name plannen zoals de Donk, Peelhorst, Venhorst-Noord, de Run en MOB en de bedrijventerreinen kenmerken zich door een lange looptijd en grote investeringen. Naar aanleiding hiervan is het noodzakelijk dat telkens een toets wordt uitgevoerd op het beschikbare weerstandsvermogen voor grondexploitatie. Om nu reeds de risico's te beperken is het wenselijk niet meer te investeren in gronden, omdat de reeds in exploitatie zijnde plannen in ruim voldoende mate voorzien in de Boekelse behoefte de komende jaren. Strategische grondaankopen zullen slechts sporadisch en voorzien van een goede analyse nog mogelijk zijn. Het nemen van risico's zal niet alleen moeten worden gezien in relatie tot het grondbedrijf, maar tevens in relatie tot andere geprioriteerde of te prioriteren plannen / projecten in Boekel. Tegen deze achtergrond achten wij het noodzakelijk dat het weerstandsvermogen periodiek wordt getoetst en hierover wordt gerapporteerd.

Weerstandsvermogen

In mei 2014 is een berekening / inschatting gemaakt van het gewenste weerstandsvermogen versus beschikbare middelen. Deze analyse, laat een "te kort" van het wenselijk weerstandsvermogen zien van circa € 58.000

Let wel; het bepalen van het weerstandsvermogen is een andere benadering van de cijfers dan de cijfers welke de resultaten van de jaarlijkse grondbedrijfrapportage weergeven. Het gaat hier om een wenselijk weerstandsvermogen waarbij de berekening / becijfering gestoeld is op inschattingen en aannames van toekomstige ontwikkelingen.

Risico analyse

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de gemeente Boekel voldoende oog heeft gehad voor de risico's. Echter deze risico's waren te verwaarlozen in de hoogtijdagen van de economie. Het was meer winstoptimalisatie dan risico-analyse. Nu het economisch tij gekeerd lijkt, zal toch scherp aandacht aan de risico's blijven worden besteed.

De prioriteit zal liggen bij het beperken van de risico's en het afwegen van mogelijke investeringen. Het vaststellen van de jaarlijkse grondexploitatie door de raad is een belangrijk instrument voor de raad om de koers uit te zetten en adequaat te kunnen sturen op risico's. Uit de grondbedrijfrapportage blijkt dat de komende jaren een gefaseerde doch ruime uitgifte van zowel woningbouwkwavels als bedrijfskwavels is voorzien. Mocht het herstel in beide takken zich de komende jaren echter doorzetten dan kan het zijn dat de prognoses worden gerealiseerd. Echter verdere afboekingen en / of het vormen van voorzieningen kan toch op bepaalde projecten noodzakelijk zijn. Het zwaartepunt in de uitgifte ligt in de planning in 2015 en 2016.

Overigens blijkt uit de cijfers van de Provincie dat Boekel niet te maken heeft met een krimpscenario en als een van de weinige gemeenten nog in inwonertal zal groeien tot 2024. De woningbehoefte is dus wel degelijk aanwezig.

WONINGEN	2015	2016	2017	2018	2019
Rijwoning	9 won	6 won	9 won	8 won	10 won
Tweekapper	10 won	8 won	8 won	6 won	6 won
Contractwoningen	30 won	3 won			
Vrijstaand / vrije kavel	4 won	11 won	16 won	7 won	12 won
Appartementen					
Particuliere ontwikkeling		1 won	15 won		1 won
TOTAAL AANTAL WONINGEN	53 won	29 won	48 won	21 won	29 won

Tabel 2 uitgifte planning woningbouw cf. grondbedrijfrapportage 2014

Bedrijfskavels	2015	2016	2017	2018	2019
De Vlonder West (fase 3)	3.006 m²	3.812 m²	4.814 m²		
Bedrijfskavel	3.006 m ²	3.812 m ²	4.814m ²		
Venhorst Bedrijventerrein	1.892 m²	1.815 m²	1.596 m²	5.519 m²	
Bedrijfskavel	1.892 m ²	1.815 m ²	1.596 m ²	1.161 m ²	
Particuliere ontwikkeling				4.358 m ²	
De Driedaagse			4.773 m²	6.225 m²	2.550 m²
Bedrijfskavel			4.773 m ²	6.225 m ²	2.550 m ²
TOTAAL AANTAL M² BEDRIJFSKAVELS	4.898 m²	5.627 m²	11.183 m²	11.744 m²	2.550 m²

Tabel 3 uitgifte planning m² bedrijfskavels cf. grondbedrijfrapportage 2014

De Raad heeft meerdere instrumenten voor het beheersen van de grondexploitatie. Zo kennen we de jaarlijkse beoordeling van het weerstandsvermogen in combinatie met de jaarlijkse vaststelling van de geactualiseerde grondexploitaties en informatie over de actuele ontwikkelingen gedurende het jaar.

Rente

In 2014 is het rentepercentage gedaald naar 4%.

Reserves

De algemene reserve van het grondbedrijf en de vaste reserve van het grondbedrijf blijven in takt en kunnen eventueel worden aangewend voor de dekking van toekomstige risico's.

4.9 Ombuigingen

In de loop van 2013 zijn de signalen al onderkend dat er financieel gezien zwaar weer op komst was en er een nieuwe ronde van ombuigingen aan zat te komen. Vanaf juni 2013 zijn we hierover met elkaar in gesprek gegaan en is in kaart gebracht waar we mee te maken hadden, welke uitgangspunten we hierbij hanteren en hoe we deze uitdaging wilden gaan tackelen.

In het eerste kwartaal van 2014, ten tijde van de voorjaarsnota, bleken de toekomstige tekorten hoger en sneller op te lopen dan in eerste instantie kon worden voorzien. En resulteerde in een uitdaging qua ombuiging van circa € 1,0 miljoen structureel per jaar. Zoals uit de volgende tabel blijkt:

Jaar	Verwacht tekort / ombuiging
2015	€ 954.800
2016	€ 782.900
2017	€ 814.000
2018	€ 983.300

Gezien de bestaande financiële positie van de gemeente Boekel is het niet verantwoord om tot 2018 de tijd te nemen om tot een sluitende begroting te komen. Met de verwachte tekorten zoals hierboven weergegeven wordt onze financiële positie volledig uitgehold, als we niet zouden ingrijpen, en is er nog nauwelijks sprake van enige weerstandscapaciteit.

De leden van de raad hebben medio 2014 een inventarisatie van mogelijke ombuigingen ontvangen en voor 1 juli j.l. aangegeven waar hun voorkeuren lagen om tot een sluitende begroting te komen. Naast het 'laag hangend fruit' ad € 350.000 (waarin onder andere de gemeenschappelijke regelingen, bijstelling van budgetten en een ombuiging van de organisatie ad € 125.000 is opgenomen) zien de leden van de raad mogelijkheden om meer opbrengsten te genereren met het verhuren van accommodaties en kosten te besparen op de post publicatiekosten.

Rekening houdend met de gunstige ontwikkeling van de Algemene Uitkering overeenkomstig de meircirculaire 2014 resulteert dit in het onderstaande beeld:

Te realiseren ombuiging	€ 1.000.000
Ontwikkeling Algemene Uitkering	€ 125.000 -/-
Laag hangend fruit	€ 350.000 -/-
Opbrengsten accommodaties	€ 34.000 -/-
Publicatiekosten	€ 25.000 -/-
	€ 466.000

Het saldo ad € 466.000 zal middels een collectieve lastenverzwaring worden gedekt om tot een sluitende begroting te komen met ingang van 2016.

Met de onderhavige begroting wordt dan ook een extra OZB verhoging voorgesteld van 25% in 2015, 10% in 2016 en 5% in 2017. Op deze manier wordt als eerste invulling gegeven aan de ombuigingen en een sluitende begroting met ingang van boekjaar 2016. Daarnaast levert dit wat extra financiële ruimte in de jaren 2016 en verder om onvoorziene tegenvallers (bijvoorbeeld de onzekerheid van de komende transities en de daartoe behorende openeindregelingen) op te vangen en kan er mondjesmaat nieuw beleid worden ontwikkeld.

Zoals uit paragraaf 4,6 (lokale heffingen) blijkt betaalde een gemiddeld gezin in Boekel € 306 aan OZB in 2014. Met de voorgestelde OZB verhoging in de komende jaren loopt dit op naar € 450 in 2018. Voor het rioolrecht en de afvalstoffenheffing zijn de vooruitzichten gunstiger. Deze dalen naar verwachting in de komende jaren met € 20 en respectievelijk € 13 per aanslag/huishouden (t.o.v. de tarieven 2015).

De totale lastenontwikkeling kent dientengevolge in de periode 2014 - 2018 een gemiddelde stijging van z'n 16 % en ziet er voor een gemiddeld gezin in Boekel, afgezet tegen 2014, als volgt uit:

	2014	2018 ¹
OZB	€ 306	€ 450
Rioolrechten	€ 184	€ 171
Afvalstoffenheffing	€ 185	€ 163
Totaal	€ 675	€ 784

Maatregelen die pijn doen, maar die nodig zijn voor een sluitende begroting per 2016.
Maatregelen die nodig zijn om onze financiële positie te borgen en niet volledig uit te hollen.
Maar vooral maatregelen die nodig zijn om weer perspectief te bieden voor de toekomst en om de bestaande voorzieningen zoals we die nu kennen in stand te houden.

---

¹ met de jaarlijkse CPI verhoging is in deze vergelijking nog géén rekening gehouden.

Aldus vastgesteld door de Raad van de
Gemeente Boekel
in zijn vergadering
van 6 november 2014

, voorzitter

, griffier

Bijlage A - Overzicht programma, functie, portefeuillehouder, budgethouder, subbudgethouder, financieel consulent

Program	Func.	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Subbudgethouder	Financieel consulent
A. Bestuurlijke en ambtelijke organisatie						
A	001	Bestuursorganen	Burgemeester	Jo Marcic	Marijke Hartjes Margie Philipse	Jeroen van den Broek Jeroen van den Broek
A	002	Bestuursondersteuning college van B&W	Burgemeester	Jo Marcic	Marijke Hartjes Hanneke Dam	Jeroen van den Broek Jeroen van den Broek
A	003	Burgerzaken	Burgemeester	Toine Nijssen	Ton Franken	Margrit Bouw
A	004	Baten secretarieleges burgerzaken	Burgemeester	Toine Nijssen	Ton Franken	Margrit Bouw
A	005	Bestuurlijke samenwerking	Burgemeester	Jo Marcic	Marijke Hartjes	Jeroen van den Broek
A	006	Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	Burgemeester	Margie Philipse	Margie Philipse	Jeroen van den Broek
B. Mobiliteitsbeleid						
B	210	Wegen, straten en pleinen en verkeersmaatregelen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Henk van den Berg Edwin van der Putten Mark van der Leest	Jeroen van den Broek Jeroen van den Broek Jeroen van den Broek
B	212	Openbaar vervoer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Mark van der Leest	Jeroen van den Broek
B	214	Parkeren	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
C. Economische ontwikkeling						
C	310	Handel, ambacht en industrie	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
C	311	Baten marktgelden - standplaatsen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
C	330	Nutsbedrijven	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Henk van den Berg	Jeroen van den Broek
C	340	Agrarische productie en ontginning	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Joep van Kasteren	Jeroen van den Broek
C	341	Overige agrarische zaken, jacht en visserij	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Edwin van der Putten	Jeroen van den Broek
C	gbr	530100 Bedrijventerrein De Vlonder fase 1 & 2	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Joep van Kasteren	Jeroen van den Broek
C	gbr	530200 Bedrijventerrein De Vlonder fase 3	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Joep van Kasteren	Jeroen van den Broek
C	gbr	530300 Uitbreiding bedrijventerrein Venhorst	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Joep van Kasteren	Jeroen van den Broek
D. Leefbaarheid						
D	530	Sport	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Ralf van der Heijden	Jeroen van den Broek
D	531	Groene sportvelden en terreinen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
D	540	Kunst	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Ralf van der Heijden	Jeroen van den Broek
D	541-1	Musea - excl monumentenzorg	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Gijs Klop	Margrit Bouw
D	610	Bijstandsverlening en inkomensvoorzieningen- en subsidies	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
D	611	Sociale werkvoorziening	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
D	612	Inkomensvoorzieningen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
D	614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
D	621	Vreemdelingen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
D	623	Re-integratie en participatievoorzieningen Participatiewet	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
D	661	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel wmo	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	662	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel wmo	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek

Program	Func.	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Subbudgethouder	Financieel consultant
D	663	Opvang en beschermd wonen Wmo	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	667	Eigen bijdragen maatwerkvoorzieningen en opvang Wmo	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	670	Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek
D	671	Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	672	PGB Wmo en Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	677	Eigen bijdragen algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
D	682	Individuele voorzieningen Natura Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek
D	683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek
D	687	Ouderbijdragen individuele voorzieningen en opvang Jeugd	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek
D	714	Openbare gezondheidszorg	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek
D	715	Jeugdgezondheidszorg uniform deel	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Peter van den Oetelaar	Jeroen van den Broek

E. Toeristisch recreatief beleid

E	541-2	Musea - incl. monumentenzorg	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Gijs Klop	Margrit Bouw
E	550	Natuurbescherming	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
E	560-1	Openluchtrecreatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
E	560-2	Openbaar groen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
E	580-1	Toeristische ontwikkeling - excl speeltuinen	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Ralf van der Heijden	Jeroen van den Broek
E	580-2	Overige recreatieve voorzieningen - speeltuinen (658000)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek

F. Veiligheid en handhaving

F	120	Brandweer en rampenbestrijding	Burgemeester	Jo Marcic	Jo Marcic	Jeroen van den Broek
F	140	Openbare Orde en veiligheid	Burgemeester	Jo Marcic	Rianne Freijters	Jeroen van den Broek
F	711	Ambulancevervoer	Wethouder Willems	Jo Marcic	Rianne Freijters	Jeroen van den Broek

G. Ruimtelijke zaken

G	724	Lijkbezorging	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Hans van Zutven	Margrit Bouw
G	732	Baten begraafplaatsrechten	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Hans van Zutven	Margrit Bouw
G	810	Ruimtelijke ordening	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	André van der Vleuten	Margrit Bouw
G	820	Woningexploitatie/woningbouw	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	André van der Vleuten	Margrit Bouw
G	822	Basis administratie gebouwen	Wethouder van de Loo	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
G	823	Bouwvergunningen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Julie Jentjens	Jeroen van den Broek
G	gbr	580300 Lage Schoense 3e fase	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	580500 Professor van de Veldenstraat	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	580700 Peelhorst Venhorst (st / 1e fase / part)	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	580800 Ruimte voor ruimte (De Run)	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	581200 Daniël de Brouwerstraat	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	581500 De Donk fase 1	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	581700 Particulieren - Centrum Oost	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	581800 Buskensstraat	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	581900 Ruimte voor ruimte (MOB)	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek

Program	Func.	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Subbudgethouder	Financieel consultant
G	gbr	582200 Boekos	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582300 De Donk fase 2	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582400 De Donk fase 3	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582500 De Donk fase 4	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582600 Schutboom	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582700 Postzegelplanen	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582800 Venhorst-Noord	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	582900 Gebiedsvisies Kernrand	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	583000 Zuid-zijde Agahtaplein	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	583100 LOG - projecten	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Hans van Zutven	Jeroen van den Broek
G	gbr	583200 Gymzaal Boekel	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	583300 Omgeving Zandhoek	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	583400 Ontwikkeling Irenestraat	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
G	gbr	583500 De Driedaagse	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Jessica van Bergen	Jeroen van den Broek
H. Milieuzaken						
H	240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
H	721	Afvalverwijdering en -verwerking	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
H	722	Riolering	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Mark van der Leest	Jeroen van den Broek
H	723	Milieubeheer	Wethouder van de Loo	Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
H	725	Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	Wethouder van de Loo	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
H	726	Baten rioolheffing	Wethouder van de Loo	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
I. Educatie						
I	420	Basisonderwijs, excl.onderwijshuisvesting (Openbaar & Bijzonder)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	421	Basisonderwijs, onderwijshuisvesting (Openbaar en Bijzonder)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	430	Speciaal (voortgezet) onderwijs, excl. Onderwijshuisvest.(O&B)	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	480	Gemeenschappelijke baten/lasten onderwijs	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	482	Volwasseneducatie	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	510	Openbaar bibliotheekwerk	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
I	511	Vormings- en ontwikkelingswerk	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Ralf van der Heijden	Jeroen van den Broek
I	650	Kinderdagopvang	Wethouder Willems	Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
J. Algemene dekkingsmiddelen						
J	gbr	530101 t/m 583501 reserves grondbedrijf	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	913	Overige financiële middelen	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	914	Geldleningen en uitzet. langer of gelijk dan 1 jr	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	921	Uitkeringen gemeentefonds	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	922	Algemene baten en lasten	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	923	Uitkering deelfonds sociaal domein	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	930	Uitvoering wet WOZ	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	931	Baten onroerende-zaakbelasting gebruikers	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek

Program	Func.	Omschrijving	Portefeuillehouder	Budgethouder	Subbudgethouder	Financieel consultant
J	932	Baten onroerende-zaakbelasting eigenaren	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	936	Baten toeristenbelasting	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	940	Lasten heffing en invordering gem.belastingen - Vastgoed	Burgemeester	Toine Nijssen	Mark van der Leest	Jeroen van den Broek
J	960	Saldo van kostenplaatsen	Burgemeester	Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	970	Saldo vd rek. van baten en lasten voor bestemming	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	980	Mut. res. die verband houden met de hoofdfunctie 0 t/m 9	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	981	Mut. Res. lvm toets deelfonds sociaal domein	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	990	Saldo vd rekening van baten en lasten na bestemming	Burgemeester	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek

J. Interne Kostenplaatsen

J	500100	Rente en afschrijvingen		Toine Nijssen	Jeroen van den Broek	Jeroen van den Broek
J	500200	Salarissen: huidige personeel		Jo Marcic	Miranda Linders	Jeroen van den Broek
J	500201	Salarissen: voormalig personeel		Jo Marcic	Miranda Linders	Jeroen van den Broek
J	500300	Huisvesting		Jo Marcic	Spencer Zwier	Margrit Bouw
J	510030	Bestuurssecretariaat		Jo Marcic	Jo Marcic	Jeroen van den Broek
J	510031	Control		Jo Marcic	Jo Marcic	Jeroen van den Broek
J	510032	Communicatie		Jo Marcic	Hanneke Dam	Jeroen van den Broek
J	510033	Facilitaire zaken		Jo Marcic	Spencer Zwier	Margrit Bouw
J	510034	Personeel en organisatie		Jo Marcic	Miranda Linders	Jeroen van den Broek
J	510040	Directeur middelen		Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	510041	Financiën		Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	510042	ICT		Toine Nijssen	Hans Boerakker	Jeroen van den Broek
J	510043	Documentatie en informatie voorziening		Toine Nijssen	Frank van de Wildenberg	Margrit Bouw
J	510044	Gegevensbeheer		Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	510045	WOZ / belastingen		Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	510050	Directeur beleid en strategie		Hans van Zutven	Hans van Zutven	Margrit Bouw
J	510051	Soza		Hans van Zutven	Daatje Spruijt	Jeroen van den Broek
J	510052	Welzijn		Hans van Zutven	Mark van den Elzen	Jeroen van den Broek
J	510053	Mileu		Hans van Zutven	Vacature	Jeroen van den Broek
J	510054	Bouw- en woningtoezicht		Hans van Zutven	Julie Jentjes	Jeroen van den Broek
J	510055	Ruimtelijke ordening		Hans van Zutven	André van der Vleuten	Margrit Bouw
J	510056	CCT - binnendienst		Hans van Zutven	Mark van der Leest	Jeroen van den Broek
J	510057	Handhaving en toezicht		Hans van Zutven	Freek Bello	Jeroen van den Broek
J	510058	Wmo/Jeugd		Hans van Zutven	Vera van Moorsel	Jeroen van den Broek
J	510061	Projectbureau		Hans van Zutven	Joep van Kasteren	Jeroen van den Broek
J	510062	Frontoffice		Toine Nijssen	Toine Nijssen	Jeroen van den Broek
J	510063	CCT - buitendienst		Hans van Zutven	Edwin van der Putten	Jeroen van den Broek
J	510064	BOA		Hans van Zutven	Hans van Zutven	Margrit Bouw

Bijlage B - Overzicht van reserves & voorzieningen

	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo	Saldo
	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019

ALGEMENE RESERVES						
980001	Vaste reserve	617.647	617.647	617.647	617.647	617.647
980002	Algemene reserve	2.452.294	2.452.294	2.452.294	2.452.294	2.452.294
980051	Vaste reserve grondbedrijf	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
980052	Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
TOTAAL ALGEMENE RESERVES		5.144.312	5.144.312	5.144.312	5.144.312	5.144.312

BESTEMMINGSRESERVES						
980101	Afvalstoffenheffing	53.000	53.000	53.000	53.000	53.000
980102	Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	443.112	0	0	0	0
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES		496.112	53.000	53.000	53.000	53.000

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES						
980213	BoeCult	30.181	35.181	40.181	45.181	50.181
980214	Monumentenbeleid	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
980250	Fonds kunst & cultuur	177.174	172.174	167.174	162.174	157.174
980251	Fonds bovenwijkse voorzieningen	1.517.627	1.517.627	17.627	17.627	17.627
980252	Fonds groen voor rood	47.770	37.770	27.770	17.770	7.770
980253	Wachtgeldverplichtingen	10.538	10.538	10.538	10.538	10.538
980255	Pensioen gewezen wethouder	199.539	185.631	171.723	157.815	143.907
980259	Vitaal buitengebied Boekel	3.881	3.881	3.881	3.881	3.881
980260	Risicoafdekking BoekelNet	76.000	100.000	100.000	100.000	100.000
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES		2.102.711	2.102.803	578.895	554.987	531.079

VOORZIENINGEN						
980401	Wegbeheer	149.634	338.108	581.419	887.047	552.566
980403	Onderhoud gebouwen	266.577	248.184	227.057	226.763	201.548
980408	Pensioenverplichtingen	346.252	382.581	420.602	458.032	495.462
980409	Grondbedrijf (verlies gevende complexen)	4.688.179	4.688.179	4.688.179	4.688.179	4.688.179
980450	Nog te maken kosten afgesloten complexen	224.423	224.423	224.423	224.423	224.423
980500	Dubieuze debiteuren	215.204	215.204	215.204	215.204	215.204
TOTAAL VOORZIENINGEN		5.890.268	6.096.678	6.356.883	6.699.647	6.377.381

RECAPITULATIE						
SALDO VAN REKENING		0	0	0	0	0
ALGEMENE RESERVES		5.144.312	5.144.312	5.144.312	5.144.312	5.144.312
BESTEMMINGSRESERVES		496.112	53.000	53.000	53.000	53.000
OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES		2.102.711	2.102.803	578.895	554.987	531.079
VOORZIENINGEN		5.890.268	6.096.678	6.356.883	6.699.647	6.377.381
TOTAAL GENERAAL		13.633.403	13.396.793	12.133.090	12.451.946	12.105.772

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'14	2014	01-01-'15	2015	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19
980001: Vaste reserve	617.647	0	617.647	0	617.647	0	617.647	0	617.647	0	617.647
Geen mutaties											
980002: Algemene reserve	1.702.003	750.291	2.452.294	0	2.452.294	0	2.452.294	0	2.452.294	0	2.452.294
Boekel 700 jaar											
		-85.065		0		0		0		0	
Schadebeperking Randweg											
		-50.000		0		0		0		0	
Overheveling saldo reserve Kunstgrasveld											
		200.000		0		0		0		0	
Overheveling saldo centralisatie binnensport											
		352.125		0		0		0		0	
Overheveling saldo renovatie podiumzaal Nia Domo											
		133.231		0		0		0		0	
Overheveling saldo regionaal motorcrosscentrum 'De Peel'											
		200.000		0		0		0		0	
980051: Vaste reserve grondbedrijf	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261	0	401.261
Geen mutaties											
980052: Algemene reserve grondbedrijf	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110	0	1.673.110
Geen mutaties											
980101: Afvalstoffenheffing	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000	0	53.000
Geen mutaties											
980102: Verbreed gemeentelijk rioleringsplan	794.427	-351.315	443.112	-443.112	0	0	0	0	0	0	0
Saldo kosten gemeentelijk rioleringsplan											
		157.241		185.590		214.684		242.262		272.049	
Storting naar exploitatie GRP (BTW)											
		-85.820		-143.635		-101.262		-59.577		-59.577	
Investerings (direct afschrijven)											
		-422.736		-868.050		-489.500		-92.500		-92.500	
Afschrijving (voorgaand dienstjaar)											
		0		0		-382.983		-759.061		-668.876	
Activeren kosten (1 jaar)											
		0		382.983		759.061		668.876		548.904	
980213: BoeCult	25.181	5.000	30.181	5.000	35.181	5.000	40.181	5.000	45.181	5.000	50.181
Van reserve Fonds kunst en cultuur											
		5.000		5.000		5.000		5.000		5.000	
980214: Monumentenbeleid	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000	0	40.000
Geen mutaties											
980250: Fonds kunst en cultuur	182.174	-5.000	177.174	-5.000	172.174	-5.000	167.174	-5.000	162.174	-5.000	157.174
Naar reserve Boecult											
		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000		-5.000	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'14	2014	01-01-'15	2015	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19
980251: Fonds bovenwijkse voorziening	1.517.627	0	1.517.627	0	1.517.627	-1.500.000	17.627	0	17.627	0	17.627
Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel		0		0		-1.500.000		0		0	
980252: Fonds groen voor rood	87.549	-39.778	47.770	-10.000	37.770	-10.000	27.770	-10.000	17.770	-10.000	7.770
Plan van aanpak stimuleringskader Groen-Blauwe diensten		-15.000		-10.000		-10.000		-10.000		-10.000	
Duurzaamheidsagenda gemeente Boekel 2013-2016		-24.778		0		0		0		0	
980253: Wachtgeldverplichtingen	24.758	-14.220	10.538	0	10.538	0	10.538	0	10.538	0	10.538
Onttrekking t.b.v. voormalig personeel		-14.220		0		0		0		0	
980255: Pensioen gewezen wethouder	39.052	160.487	199.539	-13.908	185.631	-13.908	171.723	-13.908	157.815	-13.908	143.907
Storting i.v.m. ontvangst appa polis		168.854									
Uitbetaling pensioen gewezen wethouder		-8.367		-13.908		-13.908		-13.908		-13.908	
980259: Vitaal buitengebied Boekel	3.881	0	3.881	0	3.881	0	3.881	0	3.881	0	3.881
Geen mutaties											
980260: Risicoafdekking BoekelNet	38.000	38.000	76.000	24.000	100.000	0	100.000	0	100.000	0	100.000
Storting		38.000		24.000		0		0		0	
980401: Wegbeheer	31.861	117.773	149.634	188.474	338.108	243.311	581.419	305.628	887.047	-334.481	552.566
				De stortingen en ontrekkingen in de voorziening (2013 - 2016) zijn gebaseerd op het wegbeheerplan 2013-2042, Rb. 21.02.2013							
Storting wegbeheer		323.401		333.426		343.763		354.419		396.772	
Uitvoering wegbeheerplan - Planbegleiding		-5.185		-5.617		-2.926		-1.038		-32.964	
Uitvoering wegbeheerplan - Groot onderhoud		-103.707		-112.335		-58.526		-20.753		-659.289	
Uitvoering wegbeheerplan - Herbestrating		-15.000		-15.000		-15.000		-15.000		-15.000	
Uitvoering wegbeheerplan - Berm onderhoud		-12.000		-12.000		-12.000		-12.000		-12.000	
Actualisatie wegbeheerplan		-12.000		0		-12.000		0		-12.000	
Verkeersveilige inrichting Statenweg		-57.736		0		0		0		0	
980403: Onderhoud gebouwen	335.744	-69.167	266.577	-18.393	248.184	-21.127	227.057	-294	226.763	-25.215	201.548
Storting voorziening technisch onderhoud		45.000		45.000		45.000		45.000		45.000	
Groot onderhoud		-114.167		-63.393		-66.127		-45.294		-70.215	

Bijlage C - Specificatie mutaties reserves en voorzieningen	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo	begroting	Saldo
	01-01-'14	2014	01-01-'15	2015	01-01-'16	2016	01-01-'17	2017	01-01-'18	2018	01-01-'19
980408: Pensioenverplichting	297.056	49.196	346.252	36.329	382.581	38.021	420.602	37.430	458.032	37.430	495.462
Storting pensioenverplichting		49.196		36.329		38.021		37.430		37.430	
980409: Grondbedrijf (verlies gevende complexen)	4.688.179	0	4.688.179	0	4.688.179	0	4.688.179	0	4.688.179	0	4.688.179
Geen mutaties											
980450: Nog te maken kosten afgesloten complexen	224.423	0	224.423	0	224.423	0	224.423	0	224.423	0	224.423
Geen mutaties											
980500: Voorziening dubieuze debiteuren	215.204	0	215.204	0	215.204	0	215.204	0	215.204	0	215.204
Geen mutaties											
Totaal mutaties reserves (exclusief voorzieningen)	8.267.294	-524.159	7.743.135	-443.020	7.300.115	-1.523.908	5.776.207	-23.908	5.752.299	-23.908	5.728.391

Bijlage D - Toelichting aard en reden van reserve en voorziening

ALGEMENE RESERVES

980001 Vaste reserve

De vaste algemene reserve is bestemd voor opvang van tekorten en buffer voor risico's, waarvoor geen voorziening is getroffen. Voeding van deze reserve vindt plaats vanuit jaarrekeningoverschotten. Voor het bodembedrag van deze reserve wordt een 'oude' provinciale norm gehanteerd.

980002 Algemene reserve

Deze reserve is vrij aanwendbaar. In de begroting 2015 zijn alle claims, voor zover bekend, tot 2018 verwerkt.

980051 Vaste reserve grondbedrijf

Het doel van deze reserves is om risico's in de grondexploitatie, die samenhangen met conjuncturele ontwikkelingen, op te vangen. Jaarlijks wordt een analyse van de weerstandcapaciteit in relatie tot de hoogte van de vaste reserve grondbedrijf gemaakt.

980052 Algemene reserve grondbedrijf

Deze reserve is vrij aanwendbaar in het kader van de grondexploitatie.

BESTEMMINGSRESERVES

980101 Afvalstoffenheffing

Dit is een egalisatiefonds voor vastlegging van de afwijkingen tussen de kosten en opbrengsten van de huisvuilinzameling. Begrotingstechnisch worden de kosten voor de inzameling en de daarvoor in rekening gebrachte gelden budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, opgenomen. Op rekeningbasis ontstaan er logischerwijs verschillen, die via deze reserve worden afgewikkeld. Aangezien er nog geen onderliggend plan voor deze reserve aanwezig is wordt er uitgegaan van een vast bedrag in de reserve om eventuele tekorten op te vangen.

980102 Gemeentelijk rioleringsplan

Uitgangspunt is, dat de kosten en opbrengsten voor de riolering begrotingstechnisch budgettair neutraal, met uitzondering van de BTW-component, worden opgenomen. Daarop wordt het tarief rioolrecht gebaseerd. Om grote (ongewenste) schommelingen in het tarief van rioolrechten te voorkomen is dit egalisatiefonds ingesteld.

OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES

980213 Boecult

Dit betreft een egalisatiereserve, jaarlijks wordt € 5.000 gestort vanuit fonds Kunst en Cultuur. Het exploitatieresultaat wordt jaarlijks via deze reserve afgewikkeld.

980214 Monumentenbeleid

In de vergadering van 20 mei 2008 heeft de raad besloten de reserve Monumentenbeleid te handhaven met een maximum van € 40.000. Doel van deze reserve is het kunnen verstrekken van bijdragen voor behoud van cultuurhistorisch waardevolle panden. Het verlenen van subsidies voor restauratie- en onderhoudswerkzaamheden aan gemeentelijke monumenten valt hieronder.

980250 Fonds kunst & cultuur

De doelstelling van dit fonds is investeringen in andersoortige inrichtingselementen, die een extra kwalitatieve impuls betekenen voor het openbaar gebied: Beeldende Kunst en Cultuur te kunnen bekostigen. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. De laatste herberekening van deze bedragen heeft plaatsgevonden in januari 2014 (Raadsbesluit 26 maart 2014). In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980251 Fonds bovenwijkse voorzieningen

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. De laatste herberekening van deze bedragen heeft plaatsgevonden in januari 2014 (Raadsbesluit 26 maart 2014). In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980252 Fonds groen voor rood

Voor infrastructurele voorzieningen, die méér gebieden omvatten dan alleen het exploitatiegebied van het grondbedrijf en waarbij de uitvoering veelal niet in directe relatie staat met deze grondexploitatie, is dit fonds grote werken gevormd. Jaarlijks wordt dit bedrag met de rapportage van de grondexploitatie geëvalueerd. De laatste herberekening van deze bedragen heeft plaatsgevonden in januari 2014 (Raadsbesluit 26 maart 2014). In de huidige grondexploitatie vindt afdracht van fondsvorming niet meer plaats.

980253 Wachtgeldverplichtingen

Het doel is het uitbetalen van wachtgeldverplichtingen. De claim op het bedrag wat gestort is cf. rekeningresultaat 2009 loopt tot en met mei 2014, het eventuele restantsaldo zal worden teruggestort in de algemene reserve. Dit zal met de burap 2014 worden meegenomen.

980255 Pensioen gewezen wethouder

Het doel is de dekking van toekomstige pensioenverplichtingen van gewezen wethouder.

980259 Vitaal buitengebied Boekel

Het fonds Vitaal Buitengebied moet worden besteed aan de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteitsverbetering van het Boekelse buitengebied. Dit kan fysieke kwaliteitsverbetering zijn die voortvloeit uit de Structuurvisie Boekel, uit de Verordening Ruimte of eventuele projecten die voortvloeien uit het uitvoeringsprogramma Vitaal landelijk Boekel.

980260 Risicoafdekking BoekelNet

De garantstelling kent een premieafdracht van € 38.000 per jaar. Deze premie wordt in deze reserve gestort tot een maximaal bedrag van € 100.000, cf. Raadsbesluit 20 november 2012.

VOORZIENINGEN

980401 Voorziening wegbeheer

Doel van deze voorziening is grote fluctuaties in onderhoudskosten op te vangen (egalisatie). De gemeente heeft het beheer over een verhard wegennet van 139 kilometer met een totaal verhardingsoppervlak van 69,6 hectare. Beleid inzake wegbeheer is verwoord in het wegbeheersplan zoals dat in het 2013 is bijgesteld en vastgesteld. In deze laatste bijstelling is het onderhoud tot en met 2017 beschreven.

980403 Onderhoud gebouwen

De gemeente beschikt over financiële beheersplannen voor de gebouwen in eigendom van de gemeente. Om de kwaliteit van de gebouwen op het gewenste niveau te houden is het van belang dat het planmatig onderhoud wordt uitgevoerd in overeenstemming met de onderliggende financiële beheersplannen. In het voorjaar 2014 is het gebouwenbeheersplan opnieuw geactualiseerd en vertaald in de voorjaarsnota 2014 en maakt derhalve onderdeel uit van de begroting 2015.

980408 Pensioenverplichtingen

Pensioenvoorziening voor de zittende wethouders op basis van actuariële waarde berekeningen.

980409 Voorziening grondbedrijf (verliesgevende complexen)

De voorziening is gevormd voor het af te dekken van verliesgevende grondbedrijfcomplexen, deze wordt jaarlijks geactualiseerd. Ter zake wordt verwezen naar de bijlage A.1. van de jaarrekening 2013. Bij het vormen van de hoogte van de voorziening is uitgegaan van de notitie grondexploitatie februari 2012 van de commissie BBV.

980450 Nog te maken kosten afgesloten complexen grondbedrijf

Voor een aantal afgesloten grondbedrijf complexen zijn nog te maken kosten geraamd.

980500 Voorziening dubieuze debiteuren

Betreft een voorziening voor dubieuze debiteuren. Met name debiteuren inzake leenbijstand, daar waar er een risico is dat men niet aan de betaalverplichtingen (aflossing) kan voldoen.

Bijlage E - Overzicht incidentele lasten en baten

Programma	Omschrijving	2015	2016	2017	2018
SPECIFICATIE Lasten					
A	Bestuurlijke en ambtelijke organisatie	0	0	0	0
	-				
B	Mobiliteitsbeleid	50.000	1.500.000	1.150.000	0
	Schadebeperking Randweg	50.000	0	0	0
	Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel	0	1.500.000	1.150.000	0
C	Economische ontwikkeling	24.000	0	0	0
	Storting risico reserve BoekelNet	24.000	0	0	0
D	Leefbaarheid	0	0	0	0
	-				
E	Toeristisch recreatief beleid	0	0	0	0
	-				
F	Veiligheid en handhaving	0	0	0	0
	-				
G	Ruimtelijke ordening en woningbouw	0	0	0	0
	-				
H	Milieuzaken	0	0	0	0
	-				
I	Educatie	23.000	0	0	0
	Huur schoolwoningen Parkweg	23.000	0	0	0
J	Te verdelen over de programma's	2.500	0	0	0
	Gezondheidsbudget	2.500	0	0	0
Totaal incidentele lasten		99.500	1.500.000	1.150.000	0

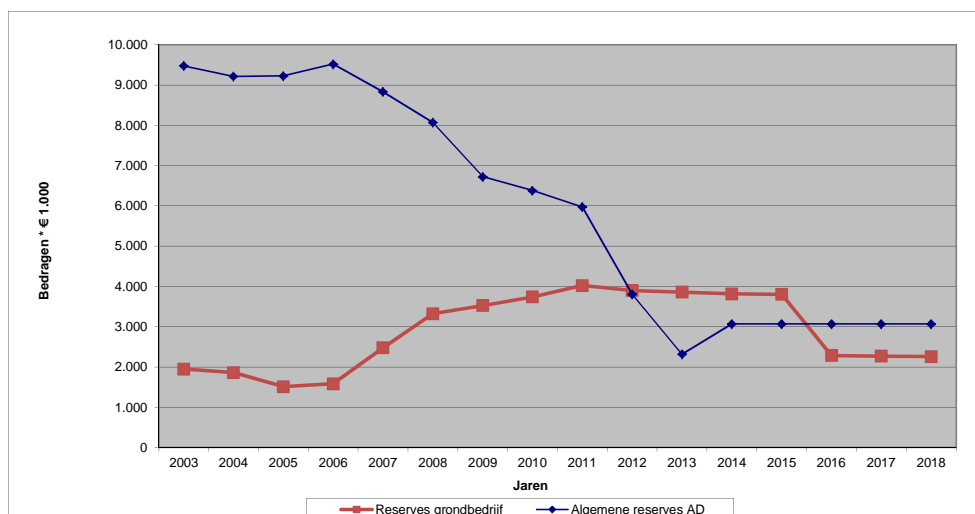
Programma Omschrijving	2015	2016	2017	2018
------------------------	------	------	------	------

SPECIFICATIE Baten					
A	Bestuurlijke en ambtelijke organisatie	0	0	0	0
	-				
B	Mobiliteitsbeleid	50.000	1.500.000	1.150.000	0
	Onttrekking algemene reserve - Schadebeperking Randweg	50.000	0	0	0
	Voorontwerp Randweg Boekel en Dorpsmantel				
	- Onttrekking fonds bovenwijkse voorzieningen	0	1.500.000	0	0
	- Bijdrage toekomstige ontwikkeling bedrijventerreinen (Lage Raam)	0	0	470.000	0
	- Kapitaallasten (geactiveerd deel)	0	0	680.000	0
C	Economische ontwikkeling	0	0	0	0
	-				
D	Leefbaarheid	0	0	0	0
	-				
E	Toeristisch recreatief beleid	0	0	0	0
	-				
F	Veiligheid en handhaving	0	0	0	0
	-				
G	Ruimtelijke ordening en woningbouw	0	0	0	0
	-				
H	Milieuzaken	0	0	0	0
	-				
I	Educatie	0	0	0	0
	-				
J	Te verdelen over de programma's	0	0	0	0
	-				

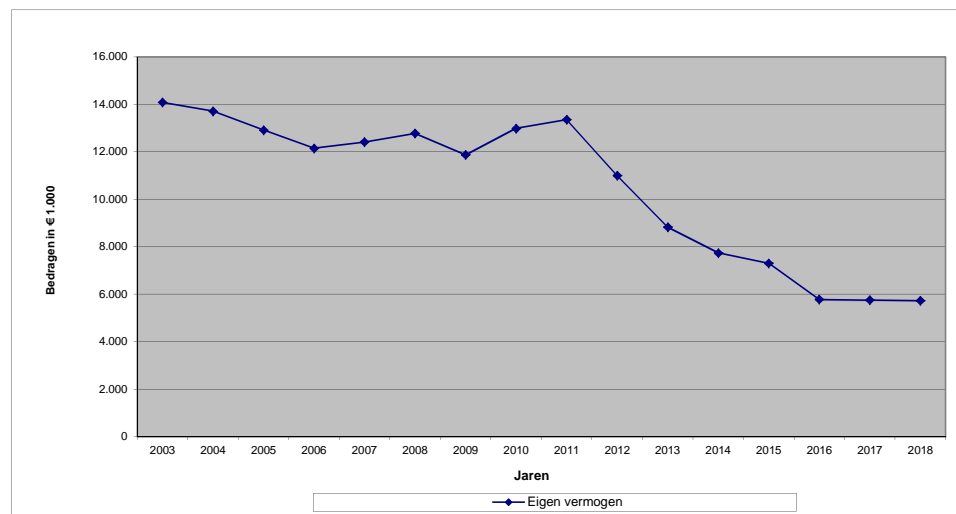
Totaal incidentele baten	50.000	1.500.000	1.150.000	0
Totaal incidentele baten	50.000	1.500.000	1.150.000	0
Totaal incidentele lasten	-99.500	-1.500.000	-1.150.000	0
Saldo incidentele baten/lasten	-49.500	0	0	0

Bijlage F - Ontwikkeling resultaat en Eigen Vermogen

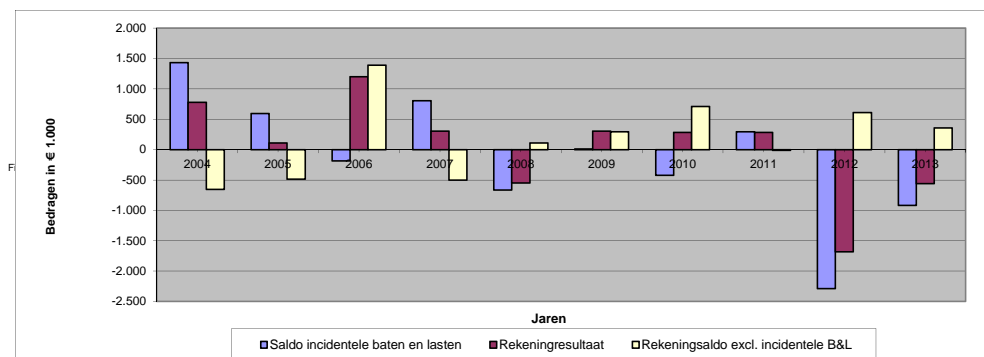
	2003 31-dec	2004 31-dec	2005 31-dec	2006 31-dec	2007 31-dec	2008 31-dec	2009 31-dec	2010 31-dec	2011 31-dec	2012 31-dec	2013 31-dec	2014 31-dec	2015 31-dec	2016 31-dec	2017 31-dec	2018 31-dec
Algemene reserve vast	8.154.000	7.769.000	7.740.000	7.424.000	5.066.000	4.612.000	4.235.000	3.910.000	3.787.081	1.413.081	617.647	617.647	617.647	617.647	617.647	617.647
vrij	1.326.000	1.444.000	1.488.000	2.098.000	3.766.000	3.458.000	2.489.000	2.472.000	2.183.711	2.389.495	1.702.003	2.452.294	2.452.294	2.452.294	2.452.294	2.452.294
SUBTOTAAL	9.480.000	9.213.000	9.228.000	9.522.000	8.832.000	8.070.000	6.724.000	6.382.000	5.970.792	3.802.576	2.319.650	3.069.941	3.069.941	3.069.941	3.069.941	3.069.941
Bestemmingsreserves	2.655.000	2.635.000	2.176.000	1.041.223	1.102.000	1.381.000	1.623.000	2.858.786	3.362.523	3.290.675	2.647.738	856.252	428.232	419.324	410.416	401.508
Grondbedrijf vast	401.000	401.000	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261	401.261
vrij	758.000	691.000	254.000	205.000	1.405.000	1.549.000	1.511.000	1.511.000	1.686.026	1.675.997	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110	1.673.110
fondsvorming	790.000	770.000	857.000	978.000	673.000	1.372.990	1.613.000	1.829.000	1.934.566	1.823.562	1.787.350	1.742.571	1.727.571	212.571	197.571	182.571
SUBTOTAAL	1.949.000	1.862.000	1.512.261	1.584.261	2.479.261	3.323.251	3.525.261	3.741.261	4.021.853	3.900.820	3.861.721	3.816.942	3.801.942	2.286.942	2.271.942	2.256.942
Reserves / EV TOTAAL (excl. rekeningresultaat)	14.084.000	13.710.000	12.916.261	12.147.484	12.413.261	12.774.251	11.872.261	12.982.047	13.355.168	10.994.071	8.829.109	7.743.135	7.300.115	5.776.207	5.752.299	5.728.391
Rekeningresultaat	430.000	778.000	108.000	1.202.000	303.000	-552.000	306.000	284.000	282.000	-1.681.000	-562.000					
Reserves / EV TOTAAL (incl. rekeningresultaat)	14.514.000	14.488.000	13.024.261	13.349.484	12.716.261	12.222.251	12.178.261	13.266.047	13.637.168	9.313.071	8.267.109					
Incidentele baten		1.800.000	865.200	307.000	1.414.000	270.700	483.400	1.737.900	1.309.000	835.300	359.100					
lasten		368.000	271.200	492.000	611.000	934.100	473.000	2.163.800	1.014.800	3.123.600	1.277.800					
SALDO		1.432.000	594.000	-185.000	803.000	-663.400	10.400	-425.900	294.200	-2.288.300	-918.700					
Rekeningresultaat (excl. incidentele B&L)		-654.000	-486.000	1.387.000	-500.000	111.400	295.600	709.900	-12.200	607.300	356.700					
SALDO mutatie eigen vermogen		-26.000	-1.463.739	325.223	-633.223	-494.010	-43.990	1.087.786	371.121	-4.324.097	-1.045.962					

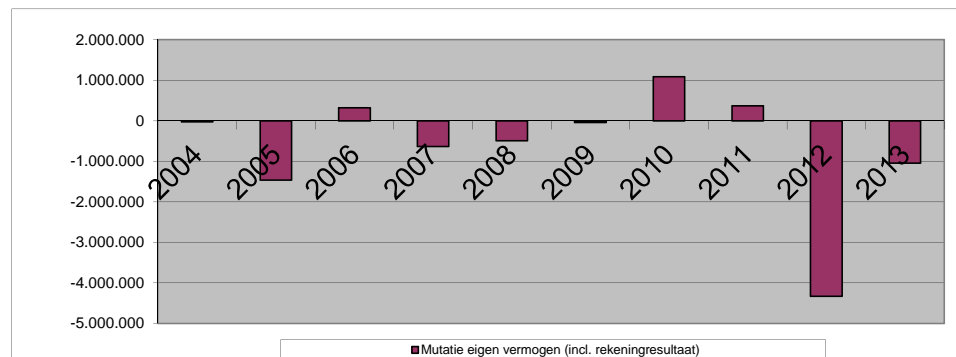
Figuur 1: ontwikkeling van de algemene reserve en reserves grondbedrijf

Figuur 2: ontwikkeling van de reserves / eigen vermogen

Figuur 3: incidentele baten versus rekeningresultaat

Figuur 4: mutatie eigen vermogen

Bijlage G - Begrotingsgegevens EMU 2015

Gemeenten zijn met ingang van de begroting 2006 verplicht om het EMU-saldo over jaar 2014, 2015 en 2016 in de begroting op te nemen, zodat de gemeenteraad inzicht heeft in het EMU-saldo. Onderstaande standaardtabel is hiertoe uitgeleverd. Conform artikel 71 van het BBV (informatie voor derden) dienen de EMU-gegevens vóór 15 november voorafgaand aan het begrotingsjaar aan het CBS en de toezichthouder te worden gezonden.

Bedragen x € 1.000		2014	2015	2016
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves zie BBV, art 17c)	239	-106	443
+ 2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	708	715	712
+ 3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	418	415	427
- 4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	100	933	541
+ 5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	0	0	0
+ 6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0
- 7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0	0	0
+ 8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord	0	0	0
- 9	Betalingen ten laste van de voorzieningen, voorzover deze transacties met derden betreffen	320	208	167
- 10	Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0	0
- 11	Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0
Berekend EMU-saldo		945	-117	874

Bijlage H - Kasstroomoverzicht

Via het kasstroomoverzicht wordt de financieringsbehoefte over het jaar 2015 duidelijk gepresenteerd. Met het jaarverslag zal dit overzicht worden geactualiseerd op basis van de balansmutaties.

In het overzicht is de toename van de financieringsbehoefte schematisch weergegeven. Verder is met het volgende rekening gehouden:

- a. het exploitatieresultaat
- b. afschrijvingen zijn geen uitgaven,
- c. onttrekkingen en stortingen t.b.v. de exploitatie zijn geen werkelijk inkomsten en uitgaven,
- d. afronding op 1.000 Euro.

Nadelig saldo 2015 -158.064

Geldleningen:

a. aflossing	-4.660.000	
b. saldo geldstroom Grondbedrijf	2.278.857	
c. vermeerderingen		
	<hr/>	-2.381.143

Investeringen:

a. afschrijvingen (geen uitgaven)	714.764	
b. aflossingen	0	
c. vermeerderingen	30.000	
d. verminderingen	0	
	<hr/>	744.764

Reserves

a. rentebijbeschrijving (n.v.t.)	0	
b. vermeerderingen/verminderingen	-443.020	
	<hr/>	-443.020

Totale kasstroom		<hr/> -2.237.463
-------------------------	--	-------------------------

Bijlage I - Overzicht van geldleningen

Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum en nummer	Verval-datum	Jaar van de laatste afl.	Rente per-cen-tage	Restantbedrag van de geld-lening aan het begin van het dienstjaar 2015	Bedrag van de in 2015 op te nemen / opgenomen geldlening	Bedrag van		Restantbedrag van de geld-lening aan het einde van het dienstjaar 2015	Restantbedrag van de geld-lening aan het begin van het dienstjaar 2016	Bedrag van de in 2016 op te nemen / opgenomen geldlening	Bedrag van		Restantbedrag van de geld-lening aan het einde van het dienstjaar 2016
								de rente of het rente-bestanddeel 2015	de aflossing of het aflos-singsbestand deel 2015				de rente of het rente-bestanddeel 2016	de aflossing of het aflos-singsbestand deel 2016	
1	1.000.000	20-06-2003 40.097694	20.06	2028	4,350%	560.000	0	23.430	40.000	520.000	520.000	0	21.690	40.000	480.000
2	4.500.000	26-05-2005 40.100417	26.05	2030	3,735%	2.880.000	0	103.516	180.000	2.700.000	2.700.000	0	96.793	180.000	2.520.000
3	1.700.000	12-12-2005 40.101191	12.12	2015	3,395%	170.000	0	5.455	170.000	0	0	0	0	0	0
4	5.200.000	30.11.2006 40.102352	30.11	2016	3,939%	1.040.000	0	39.170	520.000	520.000	520.000	0	18.687	520.000	0
5	5.000.000	29.11.2007 40.103205	29.11	2017	4,500%	1.500.000	0	65.466	500.000	1.000.000	1.000.000	0	42.966	500.000	500.000
6	5.000.000	28.02.2008 40.103482	28.02	2018	4,232%	2.000.000	0	66.900	500.000	1.500.000	1.500.000	0	45.740	500.000	1.000.000
7	4.500.000	31.07.2008 40.103836	31.07	2018	4,980%	1.800.000	0	80.185	450.000	1.350.000	1.350.000	0	57.775	450.000	900.000
8	4.000.000	31.07.2009 40.104476	31.07	2019	3,600%	2.000.000	0	65.924	400.000	1.600.000	1.600.000	0	51.524	400.000	1.200.000
9	4.000.000	31.08.2010 40.105771	31.08	2020	2,330%	2.400.000	0	52.805	400.000	2.000.000	2.000.000	0	43.485	400.000	1.600.000
10	5.000.000	20.12.2011 40.107189	20.12	2021	2,700%	3.500.000	0	94.056	500.000	3.000.000	3.000.000	0	80.556	500.000	2.500.000
11	5.000.000	15.11.2012 40.107906	15.11	2022	1,740%	4.000.000	0	68.480	500.000	3.500.000	3.500.000	0	59.780	500.000	3.000.000
12	5.000.000	28.11.2013 40.108761	28.11	2033	2,835%	4.750.000	0	134.022	250.000	4.500.000	4.500.000	0	126.934	250.000	4.250.000
13	5.000.000	Nieuwe geldlening	01.10.2014		3,000%	5.000.000	0	148.130	250.000	4.750.000	4.750.000	0	140.630	250.000	4.500.000
56.900.000 Totaal						31.600.000	0	947.539	4.660.000	26.940.000	26.940.000	0	786.560	4.490.000	22.450.000

Nr	Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Datum en nummer	Verval-datum	Jaar van de laatste afl.	Rente per-cen-tage	Restantbedrag van de geld-lening aan het begin van het dienstjaar 2017	Bedrag van de in 2017 op te nemen / opgenomen geldlening	Bedrag van		Restantbedrag van de geld-lening aan het einde van het dienstjaar 2017	Restantbedrag van de geld-lening aan het begin van het dienstjaar 2018	Bedrag van de in 2018 op te nemen / opgenomen geldlening	Bedrag van		Restantbedrag van de geld-lening aan het einde van het dienstjaar 2018
								de rente of het rente-bestanddeel 2017	de aflossing of het aflos-singsbestand deel 2017				de rente of het rente-bestanddeel 2018	de aflossing of het aflos-singsbestand deel 2018	
1	1.000.000	20-06-2003 40.097694	20.06	2028	4,350%	480.000	0	19.950	40.000	440.000	440.000	0	18.210	40.000	400.000
2	4.500.000	26-05-2005 40.100417	26.05	2030	3,735%	2.520.000	0	90.070	180.000	2.340.000	2.340.000	0	83.347	180.000	2.160.000
3	1.700.000	12-12-2005 40.101191	12.12	2015	3,395%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	5.200.000	30.11.2006 40.102352	30.11	2016	3,939%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	5.000.000	29.11.2007 40.103205	29.11	2017	4,500%	500.000	0	20.466	500.000	0	0	0	0	0	0
6	5.000.000	28.02.2008 40.103482	28.02	2018	4,232%	1.000.000	0	24.580	500.000	500.000	500.000	0	3.420	500.000	0
7	4.500.000	31.07.2008 40.103836	31.07	2018	4,980%	900.000	0	35.365	450.000	450.000	450.000	0	12.955	450.000	0
8	4.000.000	31.07.2009 40.104476	31.07	2019	3,600%	1.200.000	0	37.124	400.000	800.000	800.000	0	22.724	400.000	400.000
9	4.000.000	31.08.2010 40.105771	31.08	2020	2,330%	1.600.000	0	34.165	400.000	1.200.000	1.200.000	0	24.845	400.000	800.000
10	5.000.000	20.12.2011 40.107189	20.12	2021	2,700%	2.500.000	0	67.056	500.000	2.000.000	2.000.000	0	53.556	500.000	1.500.000
11	5.000.000	15.11.2012 40.107906	15.11	2022	1,740%	3.000.000	0	51.080	500.000	2.500.000	2.500.000	0	42.380	500.000	2.000.000
12	5.000.000	28.11.2013 40.108761	28.11	2033	2,835%	4.250.000	0	119.847	250.000	4.000.000	4.000.000	0	112.759	250.000	3.750.000
13	5.000.000	Nieuwe geldlening	01.10.2014		3,000%	4.500.000	0	133.130	250.000	4.250.000	4.250.000	0	125.630	250.000	4.000.000
56.900.000 Totaal						22.450.000	0	632.833	3.970.000	18.480.000	18.480.000	0	499.826	3.470.000	15.010.000

Bijlage J - Kerngegevens

Hieronder zijn in tabelvorm de kerngegevens van de gemeente Boekel vermeld.
Deze kerngegevens zijn onderverdeeld in de sociale structuur en de fysieke structuur.

	1-1-2015	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018
<u>Sociale structuur:</u>				
Aantal inwoners:				
0 t/m 19 jaar:	2.580	2.585	2.590	2.595
20 t/m 64 jaar:	5.887	5.892	5.897	5.902
65 jaar en ouder	1.642	1.652	1.662	1.672
Totaal aantal inwoners	10.109	10.129	10.149	10.169
van 75 jaar tot 85 jaar:	508	518	528	538
Aantal bijstandsontvangers:				
IOAW:	6	6	6	6
IOAZ:	1	1	1	1
WWB:	58	58	58	58
WWB verpleging:	34	34	34	34
Aantal tewerkgestelden in sociale werkgemeenschappen:	74	74	74	74
<u>Fysieke structuur:</u>				
Oppervlakte gemeente in hectaren:	3.452	3.452	3.452	3.452
Oppervlakte land in hectaren:	3.451	3.451	3.451	3.451
Oppervlakte binnenwater in hectaren:	1	1	1	1
Oppervlakte bos- en houtopstanden (ha)	71,80	71,80	71,80	71,80
Oppervlakte stedelijk groen (ha)	14,10	14,10	14,10	14,10
Oppervlakte bermen (ha)	58,40	58,40	58,40	58,40
Oppervlakte gazons (ha)	10,50	10,50	10,50	10,50
Oppervlakte sportvelden (ha)	11,60	11,60	11,60	11,60
Lengtes van wegen (m):				
- Binnen de bebouwde kom	40.042	40.042	40.042	40.042
- Buiten de bebouwde kom	87.559	87.559	87.559	87.559
- Overige (o.a. zandwegen of halfverharding):	11.209	11.209	11.209	11.209
Totaal lengten van wegen	138.810	138.810	138.810	138.810
Riolering:				
- Lengte vrijvervalriolering (m)	51.145	51.145	51.145	51.145
- Lengte persleiding (m)	63.100	63.100	63.100	63.100
- Aantal pompunits drukriolering	355	355	355	355
Aantal woningen en niet-woningen:				
- Woningen	3.903	3.903	3.903	3.903
- Niet woningen	505	505	505	505

Bijlage K - Verklarende woordenlijst

Afschrijving. De jaarlijkse last als gevolg van de (technische of economische) waardevermindering van een investering. Het jaarlijkse afschrijven garandeert in principe de budgettaire ruimte voor het doen van vervangingsinvesteringen.

Balans. Het eenmaal per jaar opmaken van de stand van de vermogensverhouding van de gemeente, met andere woorden de stand van de gemeentelijke bezittingen en schulden (activa en passiva).

Baten-lastenstelsel. In een baten-lastenstelsel worden uitgaven en ontvangsten toegerekend aan het tijdvak waarin het genot respectievelijk het gebruik ervan plaatsvindt. Gemeenten hanteren dit stelsel.

B.B.V. (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). Het B.B.V. betreft bij Koninklijk Besluit uitgevaardigde voorschriften voor de inrichting van begroting en de jaarrekening en het jaarverslag van de gemeente. Vanaf begrotingsjaar 2004 dienen gemeenten aan het besluit B.B.V. te voldoen. Tot die tijd was het Besluit comptabiliteitsvoorschriften 1995 (CV95) van kracht.

Begroting. Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het B.B.V. onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.

Beheersbegroting. (Ook wel financiële begroting genoemd.) Een verregaande registratie van (voorgenomen) inkomsten en uitgaven waarbij de controlefunctie (rekening en verantwoording) vooropstaat.

Belastingen. Verplichte betaling aan de overheid waar geen direct aanwijsbare prestatie tegenover staat.

Belastingdruk per woonruimte. De opbrengst van de onroerende zaakbelasting, riool / zuiveringsrechten rioolbaatbelasting alsmede de reinigingsrechten / afvalstoffenheffing na aftrek van de opbrengst van de niet-woningen, uitgedrukt in een bedrag per woonruimte.

Beleidsbegroting. De beleidsbegroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de (doelstellingen van de) programma's en via de zogenoemde paragrafen op belangrijke onderdelen van het beheer. De beleidsbegroting bestaat uit:

- het programmaplan
- de paragrafen

Beleidsstaken. De taken die betrekking hebben op het uit te voeren beleid. Deze beleidsstaken worden onder meer opgenomen in het beleidsplan, de beleidsbegroting, de beleidsrapportages en het jaarverslag. Men spreekt ook wel van producten en/of diensten.

Bestaand beleid. Beleid waarbij de bestaande bedrijfsvoering voortgezet kan worden. Dit houdt in, dat rekening gehouden wordt met vervangingsinvesteringen, andere onontkoombare uitgaven en een onderhoudsniveau van de eigendommen van de gemeente, dat tenminste op een redelijk peil is. Bij de begrotingscyclus betekent het financiële situatie van de gemeente tot en met de raadsbesluiten van een bepaalde datum (=aanvaard beleid).

Bestuurlijk belang. Een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht.

Budget. Een budget is een taakstelling die jaarlijks in de begroting wordt vastgelegd. De te leveren producten dienen geleverd te worden binnen het gestelde budget. Tot het budget behoren niet alleen de financiële baten en lasten, maar ook de kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren welke zijn vastgelegd in de productenraming. De uitgaven die ten laste van een budget worden gebracht, drukken op één jaar.

Budgetcyclus. Cyclische weergave van de gemeentelijke informatievoorziening met als bouwstenen het collegeprogramma, het beleidsplan (de meerjarenbegroting), voorjaarsnota, de begroting, de tussentijdse rapportage en de jaarrekening.

Budgettair neutraal. De financiële transactie heeft per saldo geen gevolgen voor de exploitatie (inkomsten en uitgaven blijven gelijk op lopen).

Coalitieakkoord. De overeenkomst van de coalitiepartijen over het te voeren beleid in de komende regeringsperiode.

CV95 (Comptabiliteitsvoorschriften 1995). Dit besluit is vanaf begrotingsjaar 2004 vervangen door het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Dekking. Het binnen de exploitatie kunnen opvangen van de lasten die voortvloeien uit bijvoorbeeld een investering (vergelijk: maandelijkse hypotheeklast bij aankoop huis). Het begrip dekkingsmiddelen is een heel ander begrip dan financiering.

Diensten. Dit zijn de niet tastbare diensten die een gemeente voortbrengt zoals het verstrekken van een uitkering, het geven van onderwijs etc. Vergelijk: product.

Doelmatig (= efficiënt). Hierbij is aan de orde hoever de taken op een zo goed mogelijke wijze worden uitgevoerd. Kwantiteit, kwaliteit en de maatschappelijke kosten zijn toetsingskaders. Met andere woorden het doel bereiken met zo beperkt mogelijke inzet van middelen (informatie, financiën, personeel, etc.).

Doeltreffend (= effectief). De mate waarin het maatschappelijk beoogd effect met het uitvoeren van bepaalde taken wordt bereikt. Voorbeeld: door het invoeren van arbeidstijdverkorting tracht men te bereiken dat de werkgelegenheid met een bepaald percentage toeneemt. Het invoeren van a.t.v. is hierbij de taak; het effect op de werkgelegenheid het maatschappelijk doel.

Dualisme. Een dualistisch stelsel kenmerkt zich doordat de posities en bevoegdheden ontvlecht zijn. De raad richt zich primair op de kaderstellende en controlerende functie, het college op de uitvoerende functie. De wethouders zijn geen lid van de raad.

EMU-saldo: In het stabiliteitspact van Europa is afgesproken dat het vorderingensaldo van het Rijk als totaal niet boven de 3% van het BBP mag uitkomen.

Financieel belang. Een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt

Financiering. Het aantrekken van de benodigde financiële middelen voor een periode van minimaal één jaar. Deze middelen kunnen bestaan uit zowel eigen vermogen als vreemd vermogen. Het aantrekken van financiële middelen voor een periode tot één jaar behoort tot het liquiditeitsbeheer.

Financiële begroting. De financiële begroting gaat volgens het B.B.V. met name in op de budgettaire aspecten en op de financiële gevolgen van de beleidsbegroting. De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van de baten en lasten en toelichtingen
- de uiteenzetting van de financiële positie en toelichting

Financiële positie. Onderdeel van de financiële begroting, tevens de tegenhanger van de balans. De financiële positie van een gemeente geeft de grootte en samenstelling van het vermogen weer in relatie tot de baten en lasten. Daarbij wordt zichtbaar wat de nog beschikbare ruimte of het resterende tekort is in de begroting (rekening gehouden met het voorgenomen beleid (bestaand en nieuw) voor het begrotingsjaar).

Functie. De programma's worden gekoppeld aan verwante producten. Een functie kan derhalve beschouwd worden als de numerieke weergave van een product. Beleidstaken worden bij een dergelijke opzet onderdeel van een functie.

Gemeentefonds. Fonds gevoed door een deel van de rijksbelastingopbrengst, waaruit gemeenten de algemene uitkering ontvangen.

Heffingen. Deze bestaan uit belastingen (OZB, toeristenbelasting, forensenbelasting), tarieven (marktgeden, gebruik sportaccommodaties), retributies (afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, rioolrechten) en leges of rechten.

Jaarrekening (beheersrekening). De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting en is het einde van de beheers-/ budgetcyclus; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmarekening en toelichting
- de balans en toelichting

Jaarstukken. De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.

Jaarverslag (beleidsrekening). Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en vormt daarmee het einde van de beleidscyclus. Het jaarverslag gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit:

- de programmaverantwoording
- de paragrafen

Kapitaallasten. Lasten, verbonden aan de inzet van kapitaal en levensduur van de investering, bestaande uit: rente- en afschrijvingslasten.

Kasstelsel. Weergaven van uitgaven en ontvangsten, waarbij de feitelijke kasontvangst of –uitgave als meetmoment wordt genomen. De feitelijke kasontvangst en de bijbehorende transactie kunnen in verschillende (boek)jaren vallen. Het rijk hanteert het kasstelsel. De gemeente hanteert het stelsel van baten en lasten.

Kasgeldlimiet. Deze limiet stelt een grens aan de mogelijkheid tot het aantrekken van financiering voor de korte termijn.

Kostendekkingsplan. Bestuurlijk instrument om de gemeenteraad op één tijdstip de hoofdlijnen van het te voeren nieuwe beleid te laten vaststellen. Hierdoor vindt totale afweging van het beleid plaats en worden de financiële consequenties ingekaderd (ook wel: investeringsplan). Het gaat hier om ruimtescheppende beleidsvoornemens (bezuinigingen, belastingverhogingen etc.). Zie ook: bestedingsplan.

Krediet. Een krediet is een door de Gemeenteraad voor een bepaald doel ter beschikking gesteld bedrag, waarbij mogelijk randvoorwaarden ten aanzien van kwaliteit en kwantiteit worden gedefinieerd. Een krediet is een andere vorm van een budget. De uitgaven van een krediet worden geactiveerd en middels de jaarlijkse toerekening van kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingen) ten laste van het dat jaar vastgestelde budget gebracht. Deze uitgaven worden dus over meerdere jaren uitgesmeerd. Een krediet kan als zodanig beschouwd worden als een 'aanslag' op het budget voor volgende jaren.

Kwijtschelding. Het volgens ministeriële richtlijnen op verzoek van belastingplichtige afschrijven van gemeentelijke belastingen (O.Z.B., rioolrecht en afvalstoffenheffing) waarbij rekening wordt gehouden met de beschikbare belastingcapaciteit (bijstandsnorm).

Liquiditeitspositie. Dit is de mate waarin op korte termijn aan alle opeisbare verplichtingen kan worden voldaan.

Meerjarenbegroting. Dit is een begroting met daarin opgenomen de taken zoals deze komende vier jaren worden uitgevoerd. In de jaarbegroting wordt zowel het bestaande als het nieuwe beleid opgenomen. Veelal is het beleidsplan tevens de meerjarenbegroting.

Onbenutte belastingcapaciteit. Het verschil tussen enerzijds de werkelijke opbrengst van het totaal van onroerende zaakbelastingen, reinigingsrechten/afvalstoffenheffing en riool-/zuiveringsrechten na aftrek van de opbrengst van nieuw-woonruimten en anderzijds de normen zoals die gelden voor artikel-12 gemeenten (bekend gemaakt in de zogenaamde junicirculaire betreffende het gemeentefonds). Als de werkelijke opbrengst lager is dan de normopbrengst is er sprake van een onbenutte capaciteit.

Paragrafen. Een paragraaf geeft volgens het B.B.V. een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Programma. Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.

Program(ma)begroting. Een program(ma)begroting is een begroting waarin de programma's centraal staan. In het B.B.V. wordt het woord program(ma)begroting niet gebruikt. Het kenmerk van de begroting volgens het B.B.V. is, dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als program(ma)begroting. Een program(ma)begroting bestaat idealiter uit 10-15 programma's, die door de raad voor tenminste vier jaar worden vastgesteld. In de programmabegroting kunnen de functies (uitgedrukt in baten en lasten) beschouwd worden als de producten van de gemeente. Ter realisatie van een product worden middelen beschikbaar gesteld in de vorm van budgetten en kredieten.

Programmaplan. Een programmaplan behandelt per programma expliciet de maatschappelijke effecten en de wijze waarop er naar gestreefd zal worden die effecten te verwezenlijken. Dit wordt gedaan aan de hand van de volgende drie vragen: Wat willen we? Wat gaan we ervoor doen? Wat gaat het kosten?

Programmarekening. Onderdeel van de jaarrekening. De programmarekening geeft een overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per programma van het begrotingsjaar.

Programmaverantwoording. Onderdeel van het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt per programma expliciet ingegaan op de beoogde maatschappelijke effecten en de wijze waarop getracht is deze effecten te verwezenlijken. De vragen: Wat wilden we? Wat hebben we ervoor gedaan? En wat heeft het gekost? zijn de centrale vragen die in dit deel beantwoord worden.

Rechtmatig. Onder het begrip rechtmatigheid wordt verstaan, het voldoen aan met elkaar overeengekomen regels. Het gaat om het aspect dat duidt op de mate waarin het door het bestuur gevoerde beheer in overeenstemming is met de bestaande normering. Het gaat om zowel externe wet- en regelgeving, als interne regelgeving. De accountant is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole. Het gaat dan om een controle achteraf, waarbij wordt nagegaan of financiële gevolgen juist zijn verantwoord. Echter ook de gemeenteraad, het College van Burgemeester en Wethouders, de ambtelijke organisatie en de rekenkamer(functie) hebben een controlerende functie inzake rechtmatigheid.

Rente. De vergoeding die in rekening gebracht wordt voor het tijdelijk beschikbaar stellen van liquiditeiten (het lenen). De entiteit die de beschikkingsmacht over de liquiditeiten afstaat is de crediteur. De entiteit die de beschikkingsmacht tijdelijk verkrijgt is de debiteur. De interest wordt veelal uitgedrukt in een percentage van de hoofdsom op jaarbasis. Interest is daarbij een vorm van huur.

Renterisico. De mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijziging in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Renterisiconorm. Dit is een norm die betrekking heeft op schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Reserves: Algemene reserve/bestemmingsreserve. Van een bestemmingsreserve is sprake zodra de gemeente aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven of de aanwending van een reserve gebonden is aan voorwaarden gesteld door een geldgever (legaat, subsidie, rijksbijdrage e.d.). De reserves zonder een dergelijk oormerk vormen tezamen de algemene reserve. Alhoewel er in feite sprake is van een tussenvorm tussen reserves en voorzieningen worden tot bestemmingsreserves ook gerekend:

- de nog niet bestede om niet van derden ontvangen middelen, verkregen onder stringente condities over de inrichting van de aanwending (bepaalde legaten en verkregen subsidies);
- de egalisatierekeningen die dienen om ongewenste schommelingen in provinciale en gemeentelijke tarieven op te vangen bv. een reserve voor toekomstige uitbreidingsinvesteringen inzake riolering of vuilafvoer: de jaarlijkse stortingen in deze reserve kunnen bij de tariefopstelling worden meegenomen om sprongsgewijze verhoging van de tarieven te voorkomen.
- de egalisatierekeningen voor investeringsbijdragen die zijn bedoeld om ontvangen investeringsbijdragen gedurende de gebruiksduur van het investeringsgoed in jaarlijkse termijnen ten gunste van de rekening van baten en lasten te laten komen.

Vrije reserves/dekkingsreserves. Vrije reserves zijn reserves, waarvan de besteding geen consequenties heeft voor de exploitatie. Dekkingsreserves zijn reserves, die gebruikt worden voor structurele dekking van exploitatie-uitgaven.

Solidariteitsbeginsel. Kosten die betrekking hebben op kwietscheldingen (minima) inzake afvalstoffenheffing en rioolheffing worden verrekend in het afvalstoffenheffingstarief en rioolheffingstarief.

Stille reserve. Dit zijn meerwaarden van activa die te laag of tegen nul zijn gewaardeerd, doch direct verkoopbaar zijn indien men dat zou willen.

Treasuryfunctie. Het sturen en beheersen van het verantwoord over en het toezicht houden op: de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Verbonden partij. Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Voorjaarsnota. De door de raad vastgestelde nota die de uitgangspunten en randvoorwaarden voor de opstelling van de jaarlijkse begroting bevat.

Voorzieningen. Voorzieningen zijn dat deel van het vermogen dat is afgezonderd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs is te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- kosten die een volgende boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het (lopende) boekjaar of in een voorafgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

Weerstandsvermogen. Het vermogen van de gemeente om financiële tegenvallers op te vangen teneinde haar taken voort te zetten. Het weerstandsvermogen van de gemeenten omvat naast de reserves en voorzieningen onder meer de vrij te besteden begrotingsruimte, de belastingcapaciteit en zogenaamd schuldvrij bezit.

Bijlage L - Lijst met afkortingen

A+O Fonds	Stichting Arbeidsmarkt en Opleidingsfonds (A+O fonds) Gemeenten
AB	Algemeen Bestuur
ABW	Algemene Bijstands Wet
AGR	Algemene Gemeentelijke Reserve
a.g.v.	Als gevolg van
AMW	Algemeen Maatschappelijk Werk
AO / IC	Administratieve Organisatie en Interne Controle
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
ARBO	Arbeidsomstandigheden
art.	Artikel
ASHG	Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld
AWB	Algemene Wet Bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
AWIR	Algemene Wet Inkomensafhankelijke Regelingen
AZ	Algemene Zaken
B & W	(College van) Burgemeester en Wethouders
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBN	Brandweer Brabant Noord
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBRA	Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
Bbz	Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen
BCA	Bestuurscommissie Afvalinzameling
BCF	BTW Compensatie Fonds
BDUR	Brede doeluitkering rampenbestrijding
BGO	Bijzonder Georganiseerd Overleg
BGT	Basisregistratie Grootschalige Topografie
BHIC	Branbants Historisch Informatie Centrum
BIO	Buitengebied in ontwikkeling
BLAU	Basisregistratie Lonen, Arbeids- en Uitkeringsverhoudingen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BNO	Brabant Noord-Oost
BOA	Buitengewone opsporingsambtenaar
BOPZ-(online)	Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
BOR	Bijzondere ondernemingsraad
BP	Bestemmingsplan
BPM	Belasting voor personenauto's en motorvoertuigen
BRI	Basisregistratie Inkomen
BRK	Basisregistratie Kadaster
BRO	Basisregistratie Ondergrond
BRP	Basisregistratie Personen
BRT	Basisregistratie Topografie
BRV	Basisregistratie voertuigen
BSOB	Belastingsamenwerking Oost-Brabant
BTW	Belasting toegevoegde waarde (=omzetbelasting)
BUIG	Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten
Burap	Bestuursrapportage
b.v.	Besloten vennootschap
BVL	Brabants Veiligheidslabel
BW	Burgerlijk Wetboek
BWT	Bouw en woningtoezicht
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
C.Q.	Casu Quo
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
Cf.	Conform
Cie	Commissie
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CKVU	Centrum Kunstzinnige Vorming Uden
CPB	College Bescherming Persoonsgegevens
CPI	Consumentenprijsindex
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap
CVV	Collectief Vraagafhankelijk Vervoer
CWI	Centrum Werk en Inkomen
Dd	De dato
DIV	Documentaire Informatie Voorziening
DKD	Digitaal Klantdossier
DLB	De Lage Beemden
DT	Directie Team

Bijlage L - Lijst met afkortingen

DURP	Digitaal Uitwisselbare Ruimtelijke Plannen
ECB	Europese Centrale Bank
e.d.	En dergelijke
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongelukken
EKD	Elektronisch Kinddossier
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EV	Eigen Vermogen
EVZ	Ecologische verbindingzone
Fin.	Financieel / Financiële
FLO	Functioneel leeftijdsontslag
FPU	Flexibele Pensioen Uittreding
FTE	Fulltimerequivalent
Fvw	Financiële verhoudingswet
GB	Grondbedrijf
GBA	Gemeentelijke bevolkingsadministratie
GFT	Groente, Fruit- en Tuinafval
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheids Dienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIS	Geografisch informatiesysteem
GMC	Gemeenschappelijk Meldcentrum
GO	Georganiseerd Overleg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GRP	Gemeentelijke Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
GVOP	Gemeenschappelijke Voorziening Officiële Publicaties
GZ	Grondgebiedszaken
H.b.h.	Hulp bij het huishouden
HHV	Huishoudelijke verzorging
HNG	Hypotheekfonds Noordbrabantse Gemeenten
HVD	Hulpverleningsdienst Brabant-Noord
I & A	Informatie & Automatisering
IBN	Integrale bedrijven Noordoost-Brabant
ICT	Informatie en Communicatie technologie
iDOP	integraal Dorps Ontwikkeling Plan
ihkv	In het kader van
IKC	Integraal kindcentrum
Incl.	Inclusief
IOAW	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijke Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
IV	Intensieve Veehouderij
IVB	Intergraal Veiligheidsbeleid
IVH	Integrale vroegHulp
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
KBO	Katholieke Bond van Ouderen
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
KRW	Kaderrichtlijnen water
LOG	Landbouw- ontwikkelgebied
M.b.t.	met betrekking tot
M.n.	Met name
M.u.v.	Met uitzondering van
MER	Milieueffectrapportage
MIRT	Meerjaren investeringsprogramma
MKB	Midden en kleinbedrijf
MOP	Meerjaren onderhoudsplan
N.v.t.	Niet van toepassing
NHR	Nationaal handelsregister
NOC-NSF	Nederlands Olympisch Comité - Nederlandse Sportfederatie
NT1	Nederlandse als 1e taal
NT2	Nederlandse als 2e taal
Nuggers	Niet uitkeringsgerechtigden
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
N.V.	Naamloze vennootschap
Nza	Nederlandse Zorgautoriteit
O.a.	Onder andere
O.b.v.	Op basis van
O.g.v.	Op grond van
ODBN	Omgevingsdienst Brabant Noord
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg

Bijlage L - Lijst met afkortingen

OKE	Ontwikkelkansen door Kwaliteit en Educatie
OM	Openbaar Ministerie
OR	Ondernemingsraad
OV	Openbaar Vervoer
OZB	Onroerende Zaakbelasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel & Organisatie
Pag.	Pagina
PGB	Persoonsgebonden Budget
PM	Pro Memorie (= ter herinnering)
POP	Persoonlijk ontwikkelingsplan
PS	Provinciale Staten
PvA	Plan van Aanpak
RAV	Regionale Ambulance Voorzieningen
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RIE	Risico-inventarisatie en evaluatie
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RMB	Regionaal Milieubedrijf
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RO	Ruimtelijke Ordening
ROC	Regionaal Opleidingscentrum
RUD	Regionale Uitvoerings Dienst
RUPL	Regionaal Uitvoeringsprogramma Leefomgeving
RVR	Ruimte voor ruimte
SBB	Stichting Binnensport Boekel
SGV	Stichting Gemeenschapshuis Venhorst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realiseerbaar en Tijdgebonden
SV	Structuur Visie
SWEW	Stichting Waarborgfonds Eigen Woning
SWO	Stichting Welzijn Ouderen
T / m	Tot en met
T.b.v.	Ten behoeve van
T.g.v.	Ten gunste van
T.o.v.	Ten opzichte van
T.t.v.	Ten tijde van
VCA	Veiligheidschecklist Aannemers
vGRP	Verbreed Gemeentelijke Riolerings Plan
VJN	Voorjaarsnota
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VR	Verordening Ruimte
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VTH-taken	Vergunningverlening / toezicht & handhaving
VVE	Vereniging van Eigenaren
VVE	Voor- en Vroegschoolse Educatie
VVN	Veilig Verkeer Nederland
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
WB21	Waterbeleid 21e eeuw
WCPV	Wet collectieve preventie volksgezondheid
WEB	Wet Educatie en Beroepsonderwijs
Wet Walvis	Wet Administratieve lastenverlichting en vereenvoudiging in sociale verzekeringswetten
Wet WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
WIJ	Wet Investering in Jongeren
WIN	Wet Inburgering Nieuwkomers
WIW	Wet Inschakeling Werkzoekenden
WKPB	Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen
WM	Wet Milieubeheer
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WNSP	Wet sanering natuurlijke personen
WOR	Wet op de Ondernemingsraden
WOZ	Waardering onroerende zaken
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
WSNP	Wet sanering natuurlijke personen
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wtcg	Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten
WVO	Wet Verontreiniging Oppervlaktewater
WWB	Wet Werk en Bijstand
WWIK	Wet Werk en Inkomen Kunstenaars
ZIN	Zorg in natura